

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE OKUYAN
ÖĞRENCİLERDE BESLENME OKURYAZARLIĞI İLE GIDA
GÜVENLİĞİ BİLİNÇ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aliye Yaprak SEVİNÇ

**Beslenme ve Diyetetik Ana Bilim Dalı
Beslenme ve Diyetetik Programı**

ŞUBAT, 2023

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE OKUYAN
ÖĞRENCİLERDE BESLENME OKURYAZARLIĞI İLE GIDA
GÜVENLİĞİ BİLİNÇ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Aliye Yaprak SEVİNÇ
(Y2016.050024)**

**Beslenme ve Diyetetik Ana Bilim Dalı
Beslenme ve Diyetetik Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ülkü DEMİRCİ

ŞUBAT, 2023

ONAY FORMU

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

28/02/2023

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Beslenme ve Diyetetik Tezli Yüksek Lisans Programı Y2016.050024 numaralı öğrencisi Aliye Yaprak SEVİNÇ'in *Istanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 9. (1) maddesine* göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği **Sağlık Bilimleri Fakültesinde Okuyan Öğrencilerde Beslenme Okuryazarlığı İle Gıda Güvenliği Bilinç Düzeyinin Belirlenmesi** adlı tezi, Yönetim Kurulumuzun 13.02.2023 tarihli ve 2023/03 sayılı toplantısında seçilen ve 3402 nolu toplantı odasında biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmelik gereğince ....45.....dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında 24.02.2023 ile kararı.....** kararı verilmiştir.

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ülkü DEMİRCİ

İşbu tutanak, tez danışmanı tarafından jüri üyelerinin tez değerlendirme sonuçları dikkate alınarak jüri üyeleri adına onaylanmıştır.

Tez Savunma Sınavı Jüri Üyeleri

1. Üye (Tez Danışmanı:	Dr. Öğr. Üyesi Ülkü DEMİRCİ	Başarılı	☒	Başarısız	☐	Düzeltilme	☐
2. Üye	Prof. Dr. Haydar ÖZPINAR	Başarılı	☒	Başarısız	☐	Düzeltilme	☐
3. Üye	Dr. Öğr. Üyesi İkbal Süheyla ALTAY	Başarılı	☒	Başarısız	☐	Düzeltilme	☐

ONAY
Prof. Dr. Ragıp Kütay KARACA
Enstitü Müdürü

(*) Oybirliği/Oyçokluğu hâli yazı ile yazılacaktır.

(**) Kabul / Ret veya Düzeltme kararı hâli yazı ile yazılacaktır

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Sağlık Bilimleri Fakóltesinde Okuyan Öğrencilerde Beslenme Okuryazarlığı İle Gıda Güvenliği Bilinç Düzeyinin Belirlenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.(28/02/2023)

Aliye Yaprak SEVİNÇ

ÖNSÖZ

Bu çalışmada sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin beslenme okuryazarlığı düzeyi ile gıda güvenliği bilinç durumu arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin beslenme alışkanlıkları, gıda tercihleri, demografik özellikleri ve Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı ve Gıda Güvenliği Tutumu ölçeğine de değinilmiştir. Beslenme okuryazarlığı ve gıda güvenliğinin toplumların bu konularda bilinçli olması ve farkındalık kazanması için bir mihenk taşı olduğu anlaşılmaktadır.

Yüksek lisans tez süresince her aşamada desteklerini esirgemeyen tez danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ülkü DEMİRCİ'ye, bölüm başkanımız Prof. Dr. Haydar ÖZPINAR'a, tez çalışmasında verilerin toplanmasında destek olan hocam Prof. Dr. İkbâl Süheyla ALTAY'a, yüksek lisans derslerinde akademik olarak bilime farklı yönden bakabilmemi sağlayan hocalarım ve tez döneminde destek olan Arş. Gör. Burcu ERSOY, Arş. Gör. Büşra GÖZ ve Arş. Gör. Ceyda DURMAZ'a,

Eğitimim süresince desteklerini ve sevgisini hiç esirgemeyen canım babam Abdülkerim SEVİNÇ'e ve aileme teşekkürlerimi sunarım.

Şubat, 2023

Aliye Yaprak SEVİNÇ

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERDE BESLENME OKURYAZARLIĞI İLE GIDA GÜVENLİĞİ BİLİNÇ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

ÖZET

Bu araştırmada sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin beslenme okuryazarlığı ile gıda güvenliği bilinç düzeyi araştırılmıştır. Beslenme okuryazarlığı ve gıda güvenliği bilinç durumu, bireylerin sağlığını doğrudan etkilemektedir.

Bu araştırma Mayıs 2022-Temmuz 2022 tarihlerinde iki üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya 174'ü kız 34'ü erkek olan toplamda 208 kişi katılmıştır. Bu araştırmada ilk başta konuyla ilgili genel sorulardan oluşan 49 soru yanıtlanmıştır. Genel bilgiler yanıtlandıktan sonra beslenme okuryazarlığı düzeyinin belirlenmesi amacıyla Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı ile gıda güvenliği durumunun belirlenmesi için Gıda Güvenliği Tutum Ölçeği uygulanmıştır.

Çalışmamızda öğrencilerin beslenme durumları ve gıda tercih durumları araştırılmıştır. Öğrencilerin öğünleri düzenli yapmaya çalışmasına rağmen zamanlama ve gıda güvenliği gibi faktörler nedeniyle öğünlerini atladıkları; sabah, öğle ve ara öğünlerinin daha çok atlandığı bulunmuştur. Ürün satın alınırken son kullanım tarihi, fiyat, etiket bilgileri, saklama talimatı ve raf ömrüne daha çok dikkat edilmiştir. Beslenme ve gıdayla ilgili bilgiler ders alınarak öğrenilmiş, bu bilgilere diyetisyenden alındığında daha çok güvenilmiştir.

Yaptığımız çalışmadan elde edilen verilere göre üniversite öğrencilerinin YBOYDA puan ortalaması $24,80 \pm 8,45$; Gıda Güvenliği Tutum puanı ortalaması ise $44,93 \pm 7,14$ olarak bulundu. Bu sonuçlara göre beslenme okuryazarlığı düzeyinin yeterli ve gıda güvenliği tutumunun ise kısmen olumlu olduğu bulunmuştur. Gıda güvenliği tutum puanlarına göre öğrencilerin gıda güvenliği konusunda bilinçli

davrandıkları söylenebilir. Cinsiyet, beslenme bilgi düzeyi ve gıdadan zehirlenme durumunun beslenme okuryazarlığı düzeyi ve gıda güvenliği tutumunu etkilediği bulunmuştur ($p<0,01$). Ancak gelir durumu, öğün atlama, kahvaltı yapma ve ambalajlı ürün etiketinin beslenme okuryazarlığı düzeyi ile gıda güvenliği tutumunu etkilememiştir ($p>0,01$). Beslenme okuryazarlığı düzeyini belirleyen ölçek ile gıda güvenliği tutumunu belirleyen ölçek karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilere göre beslenme okuryazarlığı toplam puanı ve gıda güvenliği tutum puanı arasındaki fark anlamlı bulunurken; bu kavramlar arasında pozitif yönlü orta düzeyde korelasyon vardır ($0,40<r<0,59$) $r=0,561$, $p<0,01$). Sonuç olarak beslenme okuryazarlığı durumunun gıda güvenliğini etkilediği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme Okuryazarlığı, Gıda Güvenliği, Üniversite Öğrencileri, Sağlık, Beslenme

DETERMINING THE LEVEL OF FOOD SAFETY AWARENESS BY NUTRITIONAL LITERACY IN STUDENTS STUDYING AT THE FACULTY OF HEALTH SCIENCES

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the nutritional literacy and food safety awareness level of the students studying at the faculty of health sciences. Nutrition literacy and food safety awareness directly affect the health of individuals.

This research was carried out with students studying at the health sciences faculties of two universities between May 2022 and July 2022. A total of 208 people, 174 girls and 34 boys, participated in this study. In this research, 49 questions consisting of general questions on the subject were answered at first. After the general information was answered, the Evaluation Instrument Of Nutrition Literacy On Adults was applied to determine the nutritional literacy level and the Food Safety Attitude Scale to determine the food safety status.

Nutritional status and food preferences of students were investigated in our study. Although the students tried to make the meals regularly, they skipped their meals due to factors such as timing and food safety; It was found that morning, lunch and snacks were skipped more. While the product was being purchased, it was paid much more attention to the expiry date, price, label information, storage instructions and shelf life. Information about nutrition and food was learned by taking lessons, and this information was more reliable when obtained from dietitians.

According to the data obtained from our study, the mean of EINLA score of students was 24.80 ± 8.45 and the mean of Food Safety Attitude score of students was 44.93 ± 7.14 . According to these results, it was found that the level of nutrition literacy was sufficient and the attitude towards food safety was partially positive. According to the food safety attitude scores, it can be said that the students act

consciously about food safety. It was found that gender, nutritional knowledge level and food poisoning status affected nutritional literacy level and food safety attitude ($p < 0.01$). However, income status, skipping meals, having breakfast, and packaged product label did not affect the level of nutrition literacy and food safety attitude ($p > 0.01$). The scale that determines the level of nutrition literacy and the scale that determines the food safety attitude were compared. According to the data obtained, there was a significant difference between the total nutritional literacy score and the food safety attitude score; there is a moderate positive correlation between these concepts ($0.40 < r < 0.59$) $r = 0.561$, $p < 0.01$). As a result, it is understood that nutritional literacy status affects food safety.

Keywords: Nutrition Literacy, Food Security, University Students, Health, Nutrition

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xix
I.GİRİŞ.....	1
A.Konunun Önemi ve Problemin Tanımı	1
B.Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri.....	3
II. GENEL BİLGİLER.....	5
A.Okuryazarlık.....	5
1.Okuryazarlık Kavramı.....	5
2.Okuryazarlıkta Kavramsal Modeller.....	6
3.Okuryazarlık Çeşitleri	7
a. Medya Okuryazarlığı.....	7
b. Gıda Okuryazarlığı.....	8
c. Sağlık Okuryazarlığı.....	9
i.Sağlık okuryazarlığının tanımı ve kavramsal süreci	9
ii. Sağlık okuryazarlığının önemi	9
iii. Sağlık okuryazarlığı değerlendirme araçları.....	11

B.Beslenme	11
1.Beslenmenin Tanımı	11
2. Beslenme ve Sağlık	11
3. Beslenme Eğitimi	12
4.Beslenme Okuryazarlığı.....	12
a.Beslenme okuryazarlığının tanımı ve önemi	12
b. Beslenme okuryazarlığının sınıflandırılması	13
c. Beslenme okuryazarlığı değerlendirme araçları	14
d. Beslenme okuryazarlığında uzmanın rolü.....	14
5.Üniversite Öğrencilerinde Beslenme ve Beslenme Okuryazarlığı.....	14
C.Gıda Güvenliği	15
1.Gıda Güvenliğinin Tanımı ve Önemi.....	15
2.Üniversite Öğrencilerinde Gıda Güvenliği Bilinci.....	16
3.Gıda Güvenliği Değerlendirme Aracı	17
III. GEREÇ VE YÖNTEM	19
A.Araştırmanın Yöntemi ve Amacı	19
B.Araştırmanın Yapıldığı Yer, Zamanı ve Özellikleri.....	19
C. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	19
D. Araştırmanın Etik Boyutu	20
E.Verileri Toplama Yöntemi.....	20
1.Sosyodemografik Form	21
2.Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı (YBOYDA)....	21
3.Gıda Güvenliği Tutum Ölçeği.....	23
F.Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi	23
IV. BULGULAR.....	25
A.Sosyal Demografik Özelliklere İlişkin Frekans Analizi ve Betimsel İstatistikleri.....	25

B.Beslenme Durumu ve Gıda Tercihlerine İlişkin Frekans Analizi ve Betimsel İstatistikler.....	32
C.Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler ve Korelasyon Analizi.....	50
D.Regresyon Analizi	53
E.Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Sosyal Demografik Özellikleri ve Beslenme Durumu ve Gıda Tercihlerine Göre Karşılaştırılması	55
V.TARTIŞMA	66
VI. SONUÇ	72
VII. KAYNAKÇA	74
EKLER.....	85
ÖZGEÇMİŞ.....	109

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1 Katılımcıların Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları.....	50
Çizelge 2 Beslenme Okuryazarlığının Gıda Güvenliğine Etkisine İlişkin Regresyon ANOVA Sonuçları.....	53
Çizelge 3 Beslenme Okuryazarlığının Gıda Güvenliğine Etkisi Modeline İlişkin Regresyon t testi Sonuçları.....	53
Çizelge 4 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	55
Çizelge 5 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması	56
Çizelge 6 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Sabah Kahvaltı Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	57
Çizelge 7 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Öğün atlama Durumuna Göre Karşılaştırılması	58
Çizelge 8 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Beslenme Bilgi Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	59
Çizelge 9 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Ambalajlı Gıdaların Etiket Bilgilerinin Yeterli Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	63
Çizelge 10 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Yediğiniz Bir Gıdadan Dolayı Hastalanma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	64

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Evrendeki Birey Sayısı Bilinen Örneklem Büyüklüğü Formülü (Demir,2019).....	20
Şekil 2 Katılımcıların Okudukları Üniversitelerin Dağılımı.....	25
Şekil 3 Katılımcıların Yaşları.....	25
Şekil 4 Katılımcıların Cinsiyeti.....	26
Şekil 5 Katılımcıların Medeni Durumu.....	26
Şekil 6 Katılımcıların Öğrenim Gördüğü Sınıfların Dağılımı	27
Şekil 7 Katılımcıların Okudukları Bölümler.....	27
Şekil 8 Katılımcıların Kiminle veya Nerede Yaşadığını Gösteren Grafikselsel Dağılım	28
Şekil 9 Katılımcının Gelir Durumu.....	28
Şekil 10 Katılımcıların Tercih Ettiği Bölümden Memnun Olma Durumu	29
Şekil 11 Katılımcıların Okudukları Okuldan Memnun Olma Durumu	29
Şekil 12 Katılımcıların Çalışma Durumu.....	30
Şekil 13 Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumu.....	30
Şekil 14 Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumu	31
Şekil 15 Katılımcıların Sabah Kahvaltı Yapma Durumu.....	32
Şekil 16 Kahvaltının Yapılma Yeri.....	32
Şekil 17 Katılımcıların Günlük Öğün Sayısı	33
Şekil 18 Katılımcıların Öğün Atlama Durumu	33

Şekil 19 Katılımcıların Sabah Öğününü Atlama Sıklığı	34
Şekil 20 Katılımcıların Öğle Öğününü Atlama Sıklığı	34
Şekil 21 Katılımcıların Akşam Öğününü Atlama Sıklığı.....	35
Şekil 22 Katılımcıların Ara Öğününü Atlama Sıklığı	35
Şekil 23 Katılımcıların Öğün Atlama Nedeni	36
Şekil 24 Katılımcıların Okula Gittiğinde Öğle Yemeğini Nerede Yemeği Tercih Ettiğinin Grafikselsel Dağılımı.....	36
Şekil 25 Katılımcıların Bu Konudaki Tercihlerinin Nedeni	37
Şekil 26 Katılımcıların Yemek Tercihleri	37
Şekil 27 Katılımcıların Yemek Tercihlerinde En Çok Kimin Etkilediğini Gösteren Grafikselsel Dağılım.....	38
Şekil 28 Katılımcıların Beslenme Durumları Hakkındaki Düşünceleri.....	38
Şekil 29 Katılımcıların Beslenme Bilgi Düzeyi Hakkındaki Değerlendirmeleri	39
Şekil 30 Katılımcıların Beslenme ve Gıda İle İlgili Edindiği Bilgi Kaynakları	39
Şekil 31 Katılımcıların Belirtilen Kaynaklardan Hangisinden Aldığında Diyet ve Gıda İle İlgili Bilgilere Güvendiklerini Gösteren Grafikselsel Dağılım	40
Şekil 32 Katılımcıların Gıda Güvenliği Kavramını Duyma Durumu	40
Şekil 33 Gıda Maddesi Satın Alırken Son Kullanım Tarihine Dikkat Etme Sıklıkları	41
Şekil 34 Gıda Maddesi Satın Alırken İçindekilere Dikkat Etme Sıklıkları	41
Şekil 35 Gıda Maddesi Satın Alırken Etiket Bilgilerine Dikkat Etme Sıklıkları....	42
Şekil 36 Gıda Maddesi Satın Alırken Kaloriye Dikkat Etme Sıklıkları	42
Şekil 37 Gıda Maddesi Satın Alırken Besin Değerlerine Dikkat Etme Sıklıkları ..	43
Şekil 38 Gıda Maddesi Satın Alırken Vitamin ve Minerale Dikkat Etme Sıklıkları	43
Şekil 39 Gıda Maddesi Satın Alırken Alerjen Uyarısına Dikkat Etme Sıklıkları...	44
Şekil 40 Gıda Maddesi Satın Alırken Gramaja Dikkat Etme Sıklıkları.....	44

Şekil 41 Gıda Maddesi Satın Alınırken Fiyata Dikkat Etme Sıklıkları	45
Şekil 42 Gıda Maddesi Satın Alınırken Saklama Talimatına Dikkat Etme Sıklıkları	45
Şekil 43 Gıda Maddesi Satın Alınırken Saklama Talimatına Dikkat Etme Sıklıkları	46
Şekil 44 Gıda Maddesi Satın Alınırken Şekerine Dikkat Etme Sıklıkları	46
Şekil 45 Gıda Maddesi Satın Alınırken Kolesterolle Dikkat Etme Sıklıkları.....	47
Şekil 46 Ambalajlı Gıdaların Etiket Bilgilerini Yeterli Bulma Durumu	47
Şekil 47 Gıdadan Kaynaklanan Sağlık Riski	48
Şekil 48 Yenilen Bir Gıdadan Dolayı Hastalanma Durumu	48
Şekil 49 Katılımcıların Gıdadan Dolayı Hastalanma Sebebi.....	49
Şekil 50 Katılımcıların El Yıkama Alışkanlığı	49

KISALTMALAR LİSTESİ

WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
GDO	:Genetiği Değiştirilmiş Organizma
YBOYDA	: Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı
FAO	: Gıda ve Tarım Örgütü
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
BOY	: Beslenme Okuryazarlığı
HALS	: Health Activities Literacy
TOFHLA	:Test of Functional Health Literacy in Adults
NLS	:Nutritional Literacy Scale
REALM	:Rapid Estimate of Adult Literacy in Medicine
WSHLI	: Weight-Specific Health Literacy Instrument
FNLIT	: Food and Nutrition Literacy
NLit	:Nutrition Literacy Assessment Instrument
BKİ	: Beden Kütle İndeksi
VIF	: Variance Inflation Factor
R²	: Determinasyon Katsayısı
%	: Yüzde
N	:Popülasyon Sayısı
SS	:Standart Sapma
F	:Frekans
p	: Anlamlılık Değeri

r : Korelasyon katsayısı

vd. : ve diğeri

I.GİRİŞ

A. Konunun Önemi ve Problemin Tanımı

Beslenme, bir canlının sağlığının korunması ve gelişiminde rol oynamaktadır. Yetersiz beslenme; büyüme ve gelişmenin gerilemesi ile bağışıklık sisteminin hastalıklara karşı dirençsiz olmasıyla ilişkilidir (www.who.int, 2022). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2022 yılında yayımladığı raporda 2000 yılından bu yana bulaşıcı hastalıkların görülme oranının azalması ve yaşam ömrünün uzamasına rağmen, diyabet ve kardiyovasküler hastalıklar gibi bulaşıcı olmayan hastalıkların görülme oranı ve bu hastalıklardan kaynaklı ölüm oranının arttığı belirtilmiştir. Beslenme ekonomik durum, eğitim ve kültürel alışkanlıklar gibi faktörlere bağlıdır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yayımladığı çalışmada düşük gelirli ülkelerde beslenmeye bağlı hastalık oranı daha yüksek olduğu bulunmuştur (WHO, 2022). Hastalıkların riskini en aza indirmek için beslenme eğitimi oldukça önemlidir. Şule ve arkadaşları tarafından hamile kadınlarda beslenme eğitimi öncesi ve beslenme eğitimi sonrası beslenme bilgisi ile ilgili yapılan çalışmada hamile kadınların beslenme eğitimi sonrası beslenme bilgisi skorunun arttığı ve beslenme eğitimi öncesi beslenme bilgisi skorunun sosyoekonomik faktörlerle ilişkili olduğu bulunmuştur (Şule vd., 2018).

Beslenme eğitiminin hastalıkların tedavisinde rol oynadığı yapılan çalışmalarda kanıtlanmasıyla birlikte bireylerin beslenme bilgisi düzeyinin değerlendirilmesi için beslenme okuryazarlığı terimi ortaya çıkmıştır. Beslenme okuryazarlığı, beslenme ile ilgili kararın verilebilmesi için temel beslenme bilgilerinin ve hizmetlerinin alınması, öğrenilen bilginin işlenmesi ve anlaşılma becerisi olarak tanımlanır (Kami et al., 2008). Beslenme okuryazarlığının amaçları; beslenme eğitimi kalitesinin artırılması, beslenme bilgilerinin eleştirel bakış açısıyla incelenmesi ile gıda ve beslenme sorunlarına ilişkin farkındalığın oluşturulmasıdır (Aktaş ve Özdoğan, 2016). Beslenme okuryazarlığı, sosyoekonomik faktörlere bağlıdır. Üniversite çalışanları ile ilgili yapılan çalışmada üniversite mezunu çalışanların beslenme okuryazarlığı düzeyi, ilköğretim mezunu

çalışanlardan; bekâr çalışanın beslenme okuryazarlığı düzeyi, evli çalışandan daha yüksek bulunmuştur (Demir Özdenk ve Özcebe, 2018). Beslenme okuryazarlığı ile ilgili birçok ölçek oluşturulmasına rağmen, her ülkede ve her yaş grubuna göre ortak olarak kullanılabilen beslenme okuryazarlığı ölçeği bulunmamaktadır. Ülkemizde beslenme okuryazarlığı yeni duyulan olan bir kavram olduğundan yeni ölçek geliştirme çalışmaları yapılmaktadır ve beslenme okuryazarlığı ile ilgili yapılan çalışmalar giderek artmaktadır. Türkiye’de beslenme okuryazarlığı ile ilgili kullanılan ölçek Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı (YBOYDA)’dır (Cesur, 2014).

Gıda güvenliği, bireyin gıda kaynaklı hastalıklardan korunması ve nitelikli gıdanın temini için oldukça önemlidir. Gıda güvenliğinin yeterli uygulanmaması kaliteli gıdaya ulaşmanın güçleşmesi ve gıda zehirlenmelerinin artması gibi ciddi sorunlara sebep olmaktadır. Küresel ısınma, sosyoekonomik durum ve market fiyatlarındaki dengesizlikler gibi etkenler nedeniyle yeterli koşulların sağlanmaması, gıda güvenliğinin uygulanmamasına neden olmaktadır (Koç ve Uzmay, 2015). FAO’nun yayımladığı raporda Dünya’da gıda ve tarım politika desteklerinin sağlığa teşvik edici ve eşit şekilde uygulanmadığı, bu durumun sağlıklı yiyeceklere ulaşımının güçleşmesine neden olduğu belirtilmiştir; kamu bütçelerinin maliyetinin uygun hale getirilmesi, ülkelerdeki ticaret sorunlarının azaltılması ve gıda ve tarım politikalarının sağlıklı beslenmeye yönelik hale getirilmesi gibi çözümlerin üretilmesi bireylerin sağlıklı diyeteye ulaşımını kolaylaştıracağı vurgulanmıştır (FAO, 2022). Gıda güvenliği sorununun devam etmesinin bireyin nitelikli ve yeterli gıdaya ulaşamamasına dolayısıyla beslenmeye bağlı hastalıkların riskinin artmasına neden olacağı açıktır. Gıda güvenliği sorunlarının önlenmesi üreticiler kadar tüketicilerin de gıda konusunda bilgi düzeyine bağlı olmaktadır. Gözener ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunun gıda güvenliği kavramını duyduğu, tükettikleri gıdaları riskli bulduğu ve güvenli gıda için harcama yapmayı tercih ettiği saptanmıştır (Gözener vd., 2009). Beslenme okuryazarlığı için geliştirilen ölçekler olmasına rağmen, gıda güvenliği bilinç düzeyinin belirlenmesi için geliştirilen ölçek bulunmamaktadır. Bu bakımdan gıda güvenliği bilinciyle ilgili prospektif ölçek çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

B. Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Araştırmanın amacı sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin beslenme okuryazarlığı seviyesi ile gıda güvenliği bilinç düzeylerinin belirlenmesidir. Araştırma tanımlayıcı bir çalışmadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin beslenme okuryazarlığı durumu, gıda güvenliği tutumu, beslenme durumu ve gıda tercih durumu açıklık kazandırılacaktır. Bu çalışmanın verileri anket soruları, Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı (YBOYDA) ve Gıda Güvenliği Tutum ölçeğine verilen cevaplarla katılımcıların okuduğu bölüm, cinsiyet, demografik durum ve beslenme durumları gibi ölçütler karşılaştırılarak elde edilmiştir. Bu araştırma, beslenme ve gıda güvenliği ile ilgili farkındalığın oluşturulmasında faydalı olacaktır. Bu araştırmanın hipotezleri şunlardır:

H₁: Genel Beslenme Bilgisinin gıda güvenliğine etkisi vardır.

H₂: Okuduğunu Anlama Bilgisinin gıda güvenliğine etkisi vardır.

H₃: Besin Grupları Bilgisinin gıda güvenliğine etkisi vardır.

H₄: Porsiyon Miktarının gıda güvenliğine etkisi vardır.

H₅: Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisinin gıda güvenliğine etkisi vardır.

II. GENEL BİLGİLER

A. Okuryazarlık

1.Okuryazarlık Kavramı

UNESCO'ya göre okuryazarlık bir bireyin okuma, yazma ve hesaplama kabiliyeti olarak tanımlanmaktadır. Ancak günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte okuryazarlığın tanımı çevreden öğrenilen bilginin tanımlanma, anlaşılma, yorumlanma, oluşturulma ve iletişim aracı olarak kullanılmasına dönüşmüştür (en.unesco.org, 2022). “Okuryazar” kelimesi Latince 'de “Harf” anlamına gelen “Littera” kelimesinden türetilmiştir (Tuna, 2015).

Okuryazarlık kavramının tarihsel süreci milattan önce yazının keşfiyle insanın doğuştan elde ettiği konuşma becerisinden sonra kendisini yazıyla ifade etmesiyle başlamıştır (Özbay, 2005). Okuma ve yazmanın öneminin anlaşılmasıyla devletler hem kendi kültürel varlığını korumak hem de bilgisizlikle mücadele etmek için toplumlara eğitim vermiştir. Böylece bilim ve sanat alanlarında gelişimin sağlanması ve demokrasinin oluşturulması toplumların okuryazar olmasıyla gerçekleşmiştir (Önal, 2010). Okuryazarlık ilk kez 20.yüzyılın ortalarında UNESCO tarafından bir metnin anlayarak okunup yazabilme yeteneği olarak tanımlanmıştır.1960'lı yıllardan sonra okuryazarlık tanımının değişmesiyle işlevsel okuryazarlık kavramı ortaya çıkmıştır. Bu kavram modern topluma göre oluşturulan etkinlikler için ihtiyaç duyulan okuma ve yazma yeteneği olarak tanımlanmıştır. Ancak bu tanımın yetersiz olduğunun anlaşılmasıyla işlevsel okumaz yazmaz kavramı oluşturulmuştur. İşlevsel okumaz yazmaz, bir bireyin topluma uyum sağlamak ve kendini geliştirmesi için okuma, yazma ve hesaplama becerisini yapamaması olarak tanımlanmıştır (Güneş, 2019). İleriki yıllarda Dünya'da bilim, sanat ve teknoloji alanlarında önemli gelişmelerin olmasıyla okuryazarlığın tanımının geliştirilmesi ihtiyacı duyulmuş ve yeni okuryazarlık türleri oluşturulmuştur. Tüketici okuryazarlığı, tarım okuryazarlığı,

medya okuryazarlığı ve web okuryazarlığı yeni oluşturulan okuryazarlık türlerinden bazılarıdır (Önal, 2010).

Günümüzde okuryazarlık toplumlara okuma ve yazma kabiliyetinin yanı sıra çevreden öğrendiği bilgi hakkında yorum yapabilmeyi ve günlük hayatta bağımsız olmayı sağlamaktadır. Aynı zamanda okuryazarlık, insanlık için temel haktır. Okuryazar olmayan birey, analitik düşünebilme ve günlük hayatında bağımsız edebilme yeteneğinden yoksundur (Güneş, 2019). Dünya’da okuryazarlık oranı günümüzde giderek yükselmesine rağmen 750 milyon yetişkin ve 15-24 yaş grubu 102 milyon genç okuryazar değildir (uis.unesco.org, 2019). Okuryazar olmayanların çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Bu durum eğitimde eşitsizliğin olduğunu göstermektedir. Ülkemizde okuma ve yazma kursuna giden kadınlarla ilgili yapılan bir nitel çalışmada toplumun cinsiyet algısından dolayı kadınların eğitimlerine geç başladıkları ve günlük hayatlarında ulaşım ve sağlık gibi konularda sorun yaşadıkları belirtilmiştir (Mustafa vd., 2011). Okuryazar olmak, bireyleri bağımsız olmanın yanı sıra sağlık konusunda bilinçlenmesini de sağlamaktadır. Yapılan bir çalışmaya göre okuryazar olmayan bireylerde demans görülme oranı okuryazarlardan daha yüksektir (Miguel Arce et al., 2019).

2.Okuryazarlıkta Kavramsal Modeller

Okuryazarlık kavramı dil, ekoloji ve eylem bileşenlerinden oluşmaktadır. Okuryazarlığın kapsadığı bu bileşenler birbiriyle bağlantılıdır. Toplumların kültür, tarih ve politika konularındaki birikimleri ve deneyimleri bu üç bileşeni etkilemektedir. İletişim ve okuryazarlıkla ilgili yayımlanan bir derlemeye göre iletişim sorunu yaşayan çocukların okuryazarlık becerilerini geliştirmekte güçlük çektikleri ve bu konuda destek alınması gerektiği belirtilmiştir (Cimbaro, 2008; Erim ve Kılıç, 2022).

Okuryazarlık dili; bireylerin dili düşünceleri, deneyimleri veya bilgiyi paylaşmak için iletişim aracı olarak kullanmasıdır. Tarihi ve kültürel birikimler kelimeleri, kelimeler de anlam kazanarak dili oluşturmuştur. İletişim tekniklerinin gelişmesiyle dil gelişmiş ve toplumların iletişim kurması kolaylaşmıştır. Üniversite öğrencileriyle ilgili yapılan çalışmada öğrencilerin iletişim becerisinin gelişmesinde

akademik başarı ve kardeş sayısı gibi etkenlerin rol oynadığı bulunmuştur (Cimbaro, 2008; Özlem vd., 2015).

Okuryazarlık eylemi, bireyin dili kullanarak kendi deneyimlerine göre bireysel anlam oluşturmaktır. İletişimin kurulmasıyla ortak anlamın oluşturulması sayesinde bireyler, çevresiyle ilgili bilgiyi oluşturabilir ve yorumlayabilir (Cimbaro, 2008).

Okuryazarlık ekolojisi, insanların hayatını sürdürebilmek için çevresiyle iletişim halinde olmasıdır. Dil, bireyin yaşadığı ortamda kelimeleri kurmasıyla oluşturulmuş ve iletişim teknolojileri sayesinde gelişmiştir. Dilin gelişimi bireyin yaşadığı ortamda aldığı bilgilere, edindiği deneyimlere ve yeteneklerine bağlıdır. Toplumlar yaşadıkları ortamda bireylere öncü olarak dilin gelişiminde rol oynarlar (Cimbaro, 2008).

3.Okuryazarlık Çeşitleri

Okuryazarlık kavramının gelişmesiyle yeni okuryazarlık kavramları ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmalara göre beslenme okuryazarlığının medya okuryazarlığı, sağlık okuryazarlığı ve gıda okuryazarlığı ile ilişkili olduğu anlaşılmıştır (Farideh et al., 2017; Velardo, 2015).

a. Medya Okuryazarlığı

Medya insanların televizyon, bilgisayar ve telefon gibi iletişim kanallarından herhangi bir konuda bilgi almasını sağlayan araçtır. Ancak günümüzde medya araçları bilgi kirliliği nedeniyle insanların herhangi bir konuda bilgi almakta sorun yaşamalarına ve medya araçlarından öğrenilen bilginin doğruluğundan emin olamamasına neden olmaktadır. Bu durum medya ile ilgili yeni beceriler isteyen medya okuryazarlığını gerektirmektedir. Bu yüzden toplumların bilinçlendirilmesi için medya eğitimi önemli olmaktadır. Örneğin, Kanada'daki okullar medya okuryazarlığı eğitimini sağlık ve sosyal bilgiler gibi dersleri kapsayacak şekilde öğrencilere vermektedir. Ayrıca, Kanada'daki eyaletler ailelerin çocukları için medya okuryazarlığı öğreticisi olmasını desteklemektedir ve bu ülkede medya okuryazarlığı ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır (Altun, 2010).

Christ ve Potter'a göre medya okuryazarlığı "bir bireyin çeşitli biçimlerde mesajlara erişmesi, analiz etmesi, değerlendirmesi ve iletişim kabiliyeti" olarak

tanımlanır (Christ ve Potter, 1998). Medya okuryazarlığının amacı medya aracılığıyla edinilen bilginin doğruluğunun teyit edilmesi için becerilerin kullanılması ve yaşam alanının güvenliğinin medya tarafından belirlenmesidir. Bu kavram zaman içinde internet kullanımının yaygınlaşmasıyla “yeni medya okuryazarlığı” kavramına dönüşmüştür. Yeni medya okuryazarlığı, medya içeriklerinin tüketilmesiyle birlikte mesajların yeniden üretilme kabiliyeti olarak tanımlanır. Bu kavram; fonksiyonel tüketim becerisi, eleştirel tüketim, fonksiyonel tüketim ve eleştirel medya okuryazarlığı ana bileşenlerinden oluşmaktadır (Bilişli, 2019; Işık ve Aytıp, 2021). Medya okuryazarlığı, bireyin sağlık ve beslenme durumunu etkilemektedir. Hedonik tüketim ve yeni medya okuryazarlığı ilişkisini araştıran bir çalışmada medya kullanımının hedonik tüketimi etkilediği ve yeni medya okuryazarlığı ile hedonik tüketim arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu bulunmuştur (Işık ve Aytıp, 2021). Başka bir çalışmada ise sağlık okuryazarlığı düşük olan hamile kadınların medya okuryazarlığı seviyesi de düşük bulunmuştur. Bu sonuca göre medya okuryazarlığı ile sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişki pozitifdir (Farideh et al., 2017).

b. Gıda Okuryazarlığı

Gıda okuryazarlığı, bir bireyin nitelikli ve kaliteli gıdaya ulaşmak, kişisel sağlığını korumak ve gıda sistemini anlamak için gıda ile ilgili becerilerini kullanarak karar verme yeteneğidir (Cullen et al., 2015). Gıda okuryazarlığının amacı; bireyin beslenme bilgisi, yemek hazırlama ve öğün planlama gibi temel bilgilerde farkındalık oluşturulmasını sağlamaktır. Bu bileşenleri içerdiği için gıda okuryazarlığı, sağlık ve beslenme okuryazarlığı ile ilişkilidir (Velardo, 2015). Bu bağlamda gıda okuryazarlığı durumu bireyin sağlığını ve gıda seçimlerini etkilemektedir. Boslooper-Meulenbelt ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada Akdeniz diyet stilini uygulayan böbrek nakli hastalarının Kendini Algılayan Gıda Okuryazarlığı Skoru (Self-Perceived Food Literacy (SPFL)) ile Akdeniz Diyet Skoru (Mediterranean Diet Score) yüksek bulunmuş ve bu hastaların sodyum tüketimine dikkat ettiği anlaşılmıştır. Bu sonuca göre Akdeniz diyeti ile gıda okuryazarlığı seviyesi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Ancak gıda okuryazarlığı ile sodyum tüketimi arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır (Karin et al., 2021). Diğer bir çalışmada gıda okuryazarlığı müdahalesinin 8-12 yaşlarındaki çocukların gıda reklamlarına karşı davranışlarına etkisi araştırılmıştır. Bir gruba izledikleri gıda

reklamına sağlıksız gıdanın olumsuz yönünü anlatan aktarıcının bölümü eklenmiştir. Kontrol grubuna hiçbir müdahale yapılmamıştır. Elde edilen sonuçlara göre gıda medya okuryazarlığı müdahalesi yapılan çocukların gıda reklamlarına karşı eleştirel düşüncesinin arttığı ve sağlıksız gıdalara karşı duyarlılığının azaldığı gözlemlenmiştir (Oh-Ryeong et al., 2020).

c. Sağlık Okuryazarlığı

i.Sağlık okuryazarlığının tanımı ve kavramsal süreci

Sağlık okuryazarlığı, toplumun sağlıkla ilgili bilgiyi anlayabilme ve yorumlayabilme kabiliyeti olarak tanımlanmaktadır. Sağlık okuryazarlığının amacı bireyin kendi sağlık durumu ve sağlık sistemleri hakkında farkındalık kazanmasını sağlamaktır. Bu bakımdan sağlık okuryazarlığı düzeyi toplumun sağlık konusunda bilinçli davranmasında bir belirteç olmaktadır. Sağlık okuryazarlığı ilk kez 1970'lerin ortalarında tanımlanmıştır. Sonraki yıllarda sağlık okuryazarlığı tanımı geliştirilmiş ve sınıflandırılmıştır (Kendir Çopurlar ve Kartal, 2016).

Bu kavram fonksiyonel sağlık okuryazarlığı, interaktif sağlık okuryazarlığı ve eleştirel sağlık okuryazarlığı olarak sınıflandırılmaktadır:

Fonksiyonel sağlık okuryazarlığı: Bireyin sağlık hizmetlerini kullanma ve sağlık riskleri hakkında edindiğı bilgiler hakkındaki yeterliliğini belirleyen sağlık okuryazarlığı becerisidir (Nutbeam, 2017).

İnteraktif sağlık okuryazarlığı: Çeşitli kaynaklardan elde edilen sağlık bilgilerinin doğruluğunu ayırt edebilme, anlama ve bilgileri yeniden yorumlayabilme becerisidir (Nutbeam, 2017).

Eleştirel sağlık okuryazarlığı: Bireyin sağlıkla ilgili bilgileri analiz ederek eleştirebilme yeteneğı olarak tanımlanmaktadır (Nutbeam, 2017).

ii. Sağlık okuryazarlığının önemi

Günümüzde sağlık alanında önemli gelişmelere rağmen toplum, sağlıkla ilgili karar vermede zorlanmaktadır ve okuryazarlık oranının yükselmesi bir anlam ifade etmemektedir. Bu durum bireylerin sağlıksız besin seçmesine, sağlık sistemlerini yanlış anlamasına ve sağlıkla ilgili bilgiye yeteri kadar ulaşamamalarına sebep

olmaktadır. Bu tür sorunlar toplumların sağlık okuryazarlığı krizi yaşadığının göstergesidir (WHO, 2013). Avrupa ülkelerinde ergenlerin sağlık okuryazarlığı düzeyinin karşılaştırılması üzerine yapılan çalışmada bu ülkelerde yaşayan ergenlerin çoğunun sağlık okuryazarlığı düzeyi sınırdaki olduğu bulunmuştur (Leena et al.,2020). Türkiye’de sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin sağlık okuryazarlığı düzeyiyle ilgili yapılan çalışmada ise öğrencilerin sağlık okuryazarlığı düzeyinin yeterli olmadığı saptanmıştır (Durdane vd., 2018). İlacın yanlış şekilde kullanımı, randevu planının oluşturulmaması, sağlıkla ilgili kararların geç verilmesi ve sağlık personelinden lüzumsuz şekilde yardım istenmesi gibi davranışlar sağlık okuryazarlığı düzeyinin düşük olmasına örnek verilebilir (Yılmazel ve Çetinkaya, 2016). Ayrıca sağlık okuryazarlığının düşük olması, sağlık harcamalarının artması ve sağlıkla ilgili kaynakların yanlış kullanılmasına da neden olmaktadır. Bu yüzden insanların sağlıkla ilgili doğru kararlar vermesi ve sağlık hizmetlerinde kaynakların doğru kullanılması için sağlık okuryazarlığı farkındalığıyla ilgili sağlık politikası gerekmektedir (Akbulut, 2015). Yapılan bir çalışmaya göre annelerin sağlık okuryazarlığı düzeyi ile emzirme öz-yeterlilik düzeyi arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu bulunmuştur (Aydın ve Aba, 2019).

Bireylerin hastalıklara karşı korunmasında yaşam tarzı etkili olmaktadır. Sağlıklı beslenme ile yaşam tarzı değişikliği diyabet ve kanser gibi bulaşıcı olmayan hastalıklara karşı korumaktadır (Cena ve Calder, 2020). Bireyin sağlıklı beslenme ve yaşam tarzı değişikliği konusunda bilinçlenmesinde sağlık okuryazarlığı rol oynamaktadır. Sağlık okuryazarlığının düşük olması kardiyovasküler hastalıklar ve obezite gibi bulaşıcı olmayan hastalıklarla ilişkilidir (Jared et al., 2018). Çin’de yapılan bir meta analiz çalışmasına göre sağlık okuryazarlığı düzeyi ile diyabet hastalarının glikoz metabolizması ve toplam kolesterol değerleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Ancak sağlık okuryazarlığı düzeyi ile trigliserid, HDL ve LDL değerleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığından, sağlık okuryazarlığıyla ilgili çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Yangli et al., 2021). Avusturalya’da yapılan başka çalışma ise sağlık okuryazarlığı seviyesinin sebze ve meyve tüketimiyle ilişkili olduğunu bulmuştur (Siev et al., 2017).

Sağlık okuryazarlığı kavramı beslenme bilgisi ve gıda seçimi gibi sağlık bileşenlerini içerdiği için beslenme okuryazarlığı ve gıda okuryazarlığı ile birlikte anılmaktadır. Ancak beslenme ve gıda okuryazarlığı sağlık okuryazarlığının farklı alt

türüdür. Bu yüzden beslenme ve gıda okuryazarlığı ile ilgili ölçekler oluşturulmuştur (Krause et al., 2016).

iii. Sağlık okuryazarlığı değerlendirme araçları

Sağlık okuryazarlığı düzeyinin belirlenmesinde Yetişkinlerde Fonksiyonel Sağlık Okuryazarlığı Testi (TOFHLA), Tıpta Yetişkin Okuryazarlığının Hızlı Değerlendirilmesi (REALM) ve Sağlık Aktiviteleri Okuryazarlığı (HALS) gibi ölçekler kullanılmaktadır (Kendir Çopurlar ve Kartal, 2016). Sağlık okuryazarlığı ile beslenme okuryazarlığı terimleri birbiriyle ilişkili olmasına rağmen sağlık okuryazarlığında kullanılan ölçeklerin beslenme bilgi düzeyinin belirlenmesinde yeterli değildir (Berna vd., 2017).

B. Beslenme

1. Beslenmenin Tanımı

Beslenme, bir bireyin yaşamını sürdürmesi için besinlerin enerji kaynağı olarak kullanılmasına denir (medlineplus.gov, 2021). Yeterli ve dengeli beslenme, besinlerin uygun miktarda alınmasıdır. Diyabet ve kanser gibi bulaşıcı olmayan hastalıkların beslenme ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Cena ve Calder, 2020).

2. Beslenme ve Sağlık

Beslenme, hastalıkların tedavisinde ve sağlığın korunmasında rol oynamaktadır. Günümüzde bulaşıcı olmayan hastalıkların sık görülmesi bireylerin yeterli ve dengeli beslenmemesinden ve yaşam tarzlarından kaynaklanmaktadır (Paul et al., 2017). WHO'nun yayımladığı rapora göre 2019 yılında kanser, kardiyovasküler hastalıklar, diyabet ve kronik solunum hastalıklarından ölüm sayısı 33,2 milyondur (WHO, 2022). Bulaşıcı olmayan hastalıkların görülme riskinin azaltılmasında Akdeniz diyeti etkili olmaktadır. Yapılan çalışmalara göre Akdeniz diyetinin uygulanmasıyla kardiyovasküler hastalıklar, metabolik sendrom ve kanser gibi bulaşıcı olmayan hastalıklar ile mental hastalık riski düşmüştür (Angeliki et al., 2020; Antonio et al., 2020).Uygulanan diyetin yanı sıra beslenme düzeninin

sağlanması ve öğünlerin atlanmaması hastalık riskinin azaltılmasında oldukça önemlidir. Üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmada öğrencilerin çoğunun öğün atladığı ve öğün atlama durumunun BKİ sınıflandırması arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu bulunmuştur (Özakar Akça ve Selen, 2015).

3. Beslenme Eğitimi

Beslenme eğitimi, bireyin gıda seçimleri ve beslenme davranışlarını daha iyi hale getirmek için oluşturulmuş eğitim stratejisidir. Beslenme eğitiminin amacı bireylerin beslenme konusunda bilinçlenmesini ve hastalık sürecinin doğru şekilde yönetilmesini sağlamaktır (Contento, 2008). Beslenme eğitimi ile ilgili yapılmış sistematik çalışmada beslenme eğitimi müdahalesinin yaşlılarda hastanede yatma ve hastalık riskinin düşmesinde etkili olduğu belirtilmiştir (Jennifer et al., 2019). Başka bir çalışmada beslenme eğitimi alan ve besin takviyesi kullanan diyabetik ayak ülseri hastaların yaralarının iyileşmesi hızlanmıştır (Raedeh et al., 2020). Diğer bir çalışmada ise tekrarlanmış tat maruziyeti stratejisinin okul öncesi çocukların sebzeleri tüketmesinde etkili olduğu ve beslenme eğitiminin verilmesi okul öncesi çocuklarda sebzeleri yeme farkındalığını artırabileceği vurgulanmıştır (Chandani et al., 2018).

4. Beslenme Okuryazarlığı

a. Beslenme okuryazarlığının tanımı ve önemi

Beslenme okuryazarlığı, beslenmeyle ilgili bilgileri yorumlayabilme ve anlayabilme yeteneği olarak tanımlanır. Beslenme okuryazarlığının tanımı sağlık okuryazarlığı tanımından yola çıkılarak türetilmiştir (Velardo, 2015). Bireyin beslenme okuryazarlığı konusunda yeterli olması için temel beslenme, besin ögesi ve besin grupları, besin etiketini okuyabilme ve porsiyon kontrolü becerilerini kavrayabilmesi gerekir (Demir Özdenk ve Özcebe, 2018). Okuryazarlıkta da olduğu gibi beslenme okuryazarlığı; beslenme dili, beslenme ekolojisi ve beslenme eylemi bileşenlerinden oluşmaktadır:

Beslenme dili: Beslenme okuryazarlığı kavramını oluşturan bileşenlerden biri olan beslenme dili; beslenmeyle ilgili kelimeler, fikirler ve terimlerden oluşur. Beslenmeyle ilgili terimleri kapsayan beslenme terminolojisinin bilinmesi bireyin

beslenme hakkında fikir edinmesini ve bu konuyla ilgili bilgiyi paylaşmak için iletişim kurmasını sağlar (Cimbaro, 2008).

Beslenme eylemi: Beslenme ilgili kararların doğru şekilde verilebilmesi amacıyla dili kullanabilme ve anlamlandırabilme becerisidir. Beslenme eylemi; beslenmeyle ilgili bilgi hakkında deneyim edinilmesi, bilginin uygulanması, bilginin birey tarafından yeniden oluşturulması ve bilginin paylaşılmasını sağlar (Cimbaro, 2008).

Beslenme ekolojisi: Bireylerin toplumlarla ve çevresiyle iletişim halinde olması, yaşamın sürdürülmesinde elzem olan beslenmeyle ilgili bilgilerin erişilmesini kolaylaştırmaktadır. Beslenme ekolojisi, toplumların yaşadığı çevrede bireylere öncü olarak bireylerin beslenme ilgili bilgilere farklı bakış açılarından bakabilmesini sağlar. Bu bileşen, beslenme eylemi ile beslenme dili bileşenlerine bağımlıdır (Cimbaro, 2008).

Beslenme okuryazarlığı, bireyin sağlığının korunması için önemli faktördür. Beslenme okuryazarlığı düzeyi bireyin sağlık bilgisine ne kadar hâkim olduğunu ve hastalık riski düzeyini göstermektedir. Beslenme okuryazarlığı ve BKİ arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada şişman olmayan ve ideal kilolu bireylerin beslenme okuryazarlığı düzeyi yüksek olduğu bulunmuştur (Aliye vd., 2021). Kadınların beslenme okuryazarlığı durumu ile diyabet riski arasındaki ilişki üzerine yapılan çalışmada beslenme okuryazarlığı seviyesi düşük olanların diyabete yakalanma riski yüksek bulunmuştur (Pınarlı, 2019). Başka bir çalışmada ise kadınların beslenme okuryazarlığını artıran faktörlerin medya araçları kullanımı, çocuk sayısı ve ana öğün sayısının etkili olduğu bulunmuştur (Kozan,2019).

b. Beslenme okuryazarlığının sınıflandırılması

Beslenme okuryazarlığı, sağlık okuryazarlığında olduğu gibi fonksiyonel beslenme okuryazarlığı, eleştirel beslenme okuryazarlığı ve interaktif beslenme okuryazarlığı olarak sınıflandırılmaktadır. Fonksiyonel beslenme okuryazarlığı, bireyin beslenmeyle ilgili bilgiyi kullanabilme ve uygulama becerisi; interaktif beslenme okuryazarlığı, beslenmeyle ilgili kaynakları en iyi şekilde kullanabilme becerisi; eleştirel beslenme okuryazarlığı ise beslenmeyle ilgili sorunlara ilişkin farkındalık oluşturabilme ve beslenmeyle ilgili bilgileri değerlendirebilme ve

eleştirebilme yeteneği olarak tanımlanır (Velardo, 2015). Üniversite öğrencileri üzerine yapılan nitel çalışmada öğrencilere bu üç alt gruba ilgili sorular sorulmuş ve bu üç alt grubun öğrencilerin beslenme davranışlarını etkilediği belirtilmiştir (Jade et al., 2021).

c. Beslenme okuryazarlığı değerlendirme araçları

Beslenme okuryazarlığının düzeyinin belirlenmesinde kullanılan ölçekler; Beslenme Okuryazarlığı Ölçeği (NLS), Ağırlığa Özgü Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği (WSHLI), Gıda ve Beslenme Okuryazarlığı Ölçeği (FNLIT), Beslenme Okuryazarlığı Saptama Ölçeği (NLit) ile Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı (YBOYDA) kullanılan ölçeklerden bazılarıdır (Ulaş Kadioğlu, 2019; Cesur, 2014).

d. Beslenme okuryazarlığında uzmanın rolü

Beslenme, bireyin yaşamını sağlıklı şekilde sürdürmesinde etkin rol oynamaktadır ve beslenme olmadan sağlıklı yaşamın düşünülmemeyeceği oldukça açıktır. Toplumların sağlıklı beslenmesinde ve beslenme davranışının geliştirilmesinde diyetisyen rol oynamaktadır (Pekcan, 2020). Bununla birlikte diyetisyenlerin bireye beslenmeyle ilgili bilgileri vermesi bireyin beslenme okuryazarlık durumunu etkilemektedir. Yapılan sistematik bir çalışmaya göre beslenme bilgisi ile diyetle alım arasında pozitif yönde zayıf korelasyon bulunmuştur (Inge et al., 2014). Ayaktan takip edilen hastalar üzerine yapılan randomize çalışmada ise diyetisyenler tarafından beslenme okuryazarlığı müdahalesi yapılan hastaların kontrol grubuna göre daha fazla sağlıklı yiyecekler tükettiği ve beslenme davranışlarında gelişmeler gözlemlendiği anlaşılmıştır (Nicholas J. et al., 2021).

5. Üniversite Öğrencilerinde Beslenme ve Beslenme Okuryazarlığı

Üniversite öğrencileri için beslenme önemlidir çünkü ergenlik döneminden yetişkin dönemine geçerken hem fiziksel hem de psikolojik değişimler yaşanacağı için enerjiye ve besine ihtiyaç duyulmaktadır (Kalkan, 2019). Bu bağlamda üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlıklarıyla ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Samsun'da yapılan çalışmaya göre üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun sağlıklı

beslenmeye inandıkları ancak beslenme bilgilerinin yeterli olmadığı sonucu bulunmuştur. Ayrıca beslenmenin yanı sıra egzersize de önem verilmesi gerektiği bu çalışmada vurgulanmıştır (Egemen vd., 2015). Üniversite öğrencileriyle ilgili yapılan başka bir çalışmaya göre egzersiz yapanların sağlıklı besinlere yöneldiği, öğünlerini düzenli yaptığı ve depresyon riskinin daha düşük olduğu bulunmuştur (Jiwon et al., 2021).

Üniversite öğrencilerinin beslenme durumlarıyla ilgili çalışmaların giderek artması, beslenme bilgi düzeyinin beslenme alışkanlığını nasıl etkilediğini bulmak için üniversite öğrencileriyle ilgili beslenme okuryazarlığı çalışmalarının yapılmasında rol oynamıştır. Üniversite öğrencilerinin beslenme okuryazarlığı durumuyla ilgili yapılan çalışmada beslenme okuryazarlığının alt grupları birbiriyle karşılaştırılmıştır. Bu çalışmaya göre kız öğrencilerin beslenme okuryazarlığı alt grupları ile besin alışkanlığının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Kalkan, 2019). Beslenme okuryazarlığı ile popüler diyet uygulaması durumu ve BKİ arasındaki ilişki üzerine yapılan başka bir çalışmada öğrencilerin beslenme okuryazarlığı düzeyi yeterli bulunmuş, BKİ ile popüler diyet uygulama arasındaki ilişkide anlamlı fark olmasına rağmen beslenme okuryazarlığı ile popüler diyet uygulama arasında anlamlı fark bulunmadığı anlaşılmıştır. Başka bir çalışmada da BKİ'nin beslenme okuryazarlığını etkilediği tespit edilmiştir. (Özüpek ve Arslan, 2021; Uzun, 2019). Beslenme okuryazarlığı ile sağlıklı yeme davranışı arasındaki ilişki üzerine yapılan bir kesitsel çalışmada ise beslenme okuryazarlığı durumunun sağlıklı yeme davranışını etkilediği sonucu bulunmuştur (I-Ju et al., 2021).

C. Gıda Güvenliği

1.Gıda Güvenliğinin Tanımı ve Önemi

Gıda güvenliği, bir gıdanın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin tüketime uygun hale getirilerek besin değerlerinin kaybedilmeden üretilmesi olarak tanımlanmaktadır (Karabal, 2019). Tanımdan anlaşılacağı üzere gıda güvenliği ve beslenme kavramı birbiriyle ilişkilidir. Bu bakımdan bireyin sağlıklı beslenmesi, gıda güvenliğinin sağlanmasıyla mümkündür. Ancak iklim değişikliği, göçler, artan nüfus, ülkelerin politika ile ekonomide dengesiz tutumlarının sonucu olarak gıda fiyatlarının artması, gıda israfı, miras nedeniyle tarım arazisinin paylaşılması gibi

etkenler gıda güvenliğinin sağlanamamasına neden olmaktadır (Ayşe vd., 2015). Gıda güvenliğinin sağlanamaması beslenme yetersizliklerine neden olmaktadır. FAO'nun yayımladığı raporda; günümüzde 3,1 milyar kişinin sağlıklı besinlere ulaşamadığı ve 2030 yılında yaklaşık 670 milyon kişinin açlıkla yüzleşeceği belirtilmiştir (FAO, 2022).

Gıdadan kaynaklanan sorunlar insan sağlığını olumsuz etkilemektedir. Bu tür sorunların önlenmesi amacıyla gıda güvenliğiyle ilgili düzenlemeler ve çalışmalar yapılmaktadır. Ancak gıda güvenliğiyle ilgili uygulamaların etkin olması için insanların gıda güvenliği konusunda bilinçlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Yapılan bir çalışmada lise ve üniversite öğrencilerine verilen gıda hijyeni eğitimini yeterli olmadığı anlaşılmıştır (Alpuğuz, 2007). Gıda güvenliği bilinç düzeyi, bireylerin gıdayla ilgili tutumlarının anlaşılması için önemli bir etkidir. Ülkelerin gıda bilinç düzeyini araştıran bir çalışmaya göre Alman tüketicinin, Türk ve Macar tüketicilerden gıda konusunda daha bilinçli olduğu sonucu bulunmuştur (Atınç ve Kahraman, 2022). Gıda güvenliği bilinciyle ilgili yapılan başka çalışmada tüketicilerin ambalajlı ürün tercih ettiği, eğitim düzeyi düşük olan tüketicilerin organik ürün satın aldığı ve organik ürünün tanımını bilmedikleri, eğitim düzeyi yüksek olanların ambalajlı ürünlerin etiket bilgilerini her zaman okudukları ancak tüketicilerin çoğunun satın aldıkları herhangi bir ürünü ne kadar sürede saklayacağını bilmedikleri belirtilmiştir (Onurlubaş, 2015). Gıda güvenliği bilinciyle ilgili benzer çalışmada da kırsal kesimde yaşayan kadınların çoğunluğunun gıda güvenliği kavramını duymadıkları, gelir durumu ve eğitim düzeyinin artmasının gıda bilinç düzeyini artırdığı sonucu bulunmuştur (Meral vd., 2008). Ancak diğer bir çalışmada ise gıda güvenliği konusunda bilgili olmak ve eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Oğur, 2020).

2.Üniversite Öğrencilerinde Gıda Güvenliği Bilinci

Gıda güvenliğinin insan sağlığını gıda kaynaklı sorunların yaşanmasını önlediği bilinmektedir. Bununla birlikte toplumların gıda güvenliği bilinç düzeyi, toplumların gıda güvenliği konusundaki yaklaşımını etkilemektedir. Üniversite öğrencileri, toplumların gıda güvenliği konusundaki yaklaşımı hakkında fikir verebilir. Ancak gıda güvenliği konusunda yapılan çalışmalar sınırlı ve oldukça azdır. Yüksekokulu öğrencileri üzerine yapılan çalışmaya göre öğrencilerin gıda

okuryazarlığı ile gıda güvenliği konusunda yetersiz oldukları, öğrencilerin gıdayı satın alırken son kullanım tarihleri ile besin değerlerine daha fazla dikkat ettikleri ve etiket bilgilerini yetersiz buldukları belirtilmiştir. Bu çalışmaya benzer çalışmada da ürün satın alınırken en çok dikkat edilen özelliğin son kullanım tarihi olduğu, öğrencilerin gıda güvenliği kavramını duydukları ancak gıda güvenliğiyle ilgili sistemler hakkında yeterli olmadıkları belirtilmiştir (Zehra vd., 2018; İstanbullugil ve Gürbüz, 2019). Ön lisans öğrencilerinin gıda bilinç düzeyiyle ilgili yapılan çalışmada; öğrencilerin bilinç düzeyinin orta düzeyde olduğu bulunmuş, öğrencilerin tüketim davranışlarının gıda güvenliği kavramıyla uyummadığı vurgulanmıştır. Bu çalışmaya benzer çalışmada ise gıda bilinç düzeyinin orta düzeyde olduğu bulunmuş, gelir durumu ile gıda bilinç düzeyinin öğrencileri sağlıklı veya GDO'lu ürünlere yönlendiği belirtilmiştir (Gündüz ve Aydoğan, 2015; Derya vd.,2019).

3.Gıda Güvenliği Değerlendirme Aracı

Beslenme okuryazarlığıyla ilgili ölçek çalışmaları bulunmasına rağmen gıda güvenliği bilinç düzeyinin belirlenmesinde kullanılan belirli bir değerlendirme aracı bulunmamaktadır. Değerlendirme araçları anket sorularına dayanılarak oluşturulmuştur ve gıda güvenliğiyle ilgili ölçek çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada kullanılan ölçek Gıda Güvenliği Tutum Ölçeği'dir (Gündüz ve Aydoğan, 2015; Derya vd., 2019; Memiş, 2009).

III. GEREÇ VE YÖNTEM

A.Araştırmanın Yöntemi ve Amacı

Bu araştırma sağlık bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin beslenme okuryazarlığı düzeyi ile gıda güvenliği bilinci düzeyinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir anket çalışması olarak yapılmıştır.

B.Araştırmanın Yapıldığı Yer, Zamanı ve Özellikleri

Bu araştırma İstanbul Aydın Üniversitesi ile İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi'nde Mayıs 2022-Temmuz 2022 tarihleri arasında yapılmıştır. Beslenme ve diyetetik, hemşirelik, fizyoterapi ve rehabilitasyon, sağlık yönetimi, sosyal hizmet ve odyoloji bölümlerindeki öğrencilerin bir kısmı yüz-yüze görüşmeye, bir kısmı da çevrimiçi olarak bu çalışmaya katılmıştır. Araştırmanın sınırlılıkları, toplumların tümüne anket uygulamasının zor olması nedeniyle üniversite öğrenci sayılarıyla belirlenmiştir.

C. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini İstanbul Aydın Üniversitesi ile İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi'nin sağlık bilimleri fakültesinde okuyan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme için aşağıdaki hesaplama formülü kullanılmıştır ve 302 öğrencinin araştırmaya katılması planlanmıştır. Ancak öğrencilerin ankete katılmak istememesi ve vakit yetersizliğinin olması gibi sebepleri

nedeniyle araştırma 208 öğrenciyle tamamlanmıştır. Bu araştırmaya 174'ü kadın, 34'ü erkek olmak üzere toplam 208 kişi katılmıştır. Örneklem formülü aşağıdaki gibidir:

Şekil 1 Evrendeki Birey Sayısı Bilinen Örneklem Büyüklüğü Formülü (Demir,2019).

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{d^2.(N-1) + t^2.p.q}$$

N:Evrendeki Birey Sayısı

t: Araştırmada yanılma durumunu belirleyen istatistik

p: Araştırmaya katılma durumu

q: Araştırmaya katılmama durumu

d: Araştırmadaki örneklem hatasını belirleyen standart sapma

n: Örneklem büyüklüğü (Demir,2019).

D. Araştırmanın Etik Boyutu

Bu çalışma, İstanbul Aydın Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 04.08.2022 tarihinde 2022/112 karar numarasıyla etik yönden uygun bulunmuştur. Anket uygulanmadan önce hocalar bilgilendirilmiş ve öğrencilere bilgilendirilmiş gönüllü onam formu okutulmuştur.

E.Verileri Toplama Yöntemi

Bu çalışmanın verileri yüz yüze görüşme ile internet üzerinden Google Formlar uygulaması kullanılarak elde edilmiştir ve bu veriler SPSS programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Anket; sosyodemografik durumla ilgili 13 soru, beslenme durumu ve gıda tercihleriyle ilgili 36 soru, YBOYDA ölçeği ile Gıda Güvenliği Tutumu ölçeğiyle birlikte üç bölümden oluşmaktadır.

1.Sosyodemografik Form

Üniversite öğrencilerine uygulanan sosyodemografik form kısmında bireylerin okudukları üniversite ve bölümleri, yaşları, cinsiyeti, yaşadığı yerler, gelir durumu, kaçınıcı sınıfta okudukları, okudukları okuldan ve bölümlerinden memnun olma durumu ile ebeveynlerin eğitim durumu; beslenme tercihleri kısmında bireylerin kahvaltı yapma durumu ve kahvaltıyı nerede yaptıkları, öğün sayısı, öğün atlama, öğünleri ne kadar sıklıkta atladığı ve neden atladıkları, öğle yemeğini nerede yedikleri, hangi tip yiyecekleri tercih ettikleri ve bireyleri bu konuda kimlerin etkilediği, beslenme bilgi düzeyi ve beslenme durumu hakkındaki düşünceler, beslenme ve gıdayla ilgili bilgiyi nereden aldıkları ve bilgiler hakkında kimlere güvendikleri; gıda tercihleri kısmında ise gıda güvenliği kavramını duyma durumu, gıda maddesi satın alırken dikkat edilen hususlar ve bu hususlara ne kadar sıklıkta dikkat ettikleri, etiket bilgilerinin yeterli olma durumu, gıda maddelerindeki sağlık riski, zehirlenme durumu, zehirlenme durumu olduysa gıdayı nerede tükettikleri ve el yıkama alışkanlığı sorusu bulunmaktadır.

2.Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı (YBOYDA)

Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı; Cesur (2014) tarafından beslenme okuryazarlığı durumunun belirlenmesi amacıyla geliştirilmiş, 35 soru ve 5 bölümden oluşan bir beslenme okuryazarlığı ölçeğidir. Ölçeğin geçerlilik ile güvenilirlik çalışması yapılmış ve geçerli bir ölçek olduğu anlaşılmıştır. Bu ölçeğin birinci bölümünde genel beslenme bilgisi soruları, ikinci bölümünde okuduğunu anlama sorusu, üçüncü bölümünde besin grupları, dördüncü bölümünde porsiyon bilgisi ve beşinci bölümünde sayısal okuryazarlık ve gıda etiketi okumayla ilgili sorular bulunmaktadır. Ölçeğin puanlama sistemi, doğru cevaplanan soruların 1 puan, boş bırakılan veya yanlış cevaplanan soruların 0 puan olarak verilmesi şeklinde oluşturulmuştur. Bu ölçeğe göre toplamda 0-11 puan alanların beslenme okuryazarlığı düzeyi “yetersiz”, 12-23 puan alanların beslenme okuryazarlığı düzeyi “sınırdaki”, 24-35 puan alanların beslenme okuryazarlığı düzeyi “yeterli” olarak değerlendirilmektedir (Cesur, 2014). Bu ölçeğin alt gruplarının puanlama sistemi aşağıdaki gibidir:

1.Bölüm Genel Beslenme Bilgisi: Bu bölüm, genel beslenme bilgisiyle ilgili çoktan seçmeli 10 soru içermektedir. Bu bölümdeki beslenme okuryazarlığı düzeyi aşağıdaki gibidir (Cesur, 2014):

0-3 puan: Yetersiz

4-7 puan: Sınırdan

8-10 puan: Yeterli

2.Bölüm Okuduğunu Anlama ve Yorumlama: Bu bölüm, okuduğunu anlama ve yorumlamayla ilgili çoktan seçmeli 6 soru içermektedir. Bu bölümdeki beslenme okuryazarlığı düzeyi aşağıdaki gibidir (Cesur, 2014):

0-2 puan: Yetersiz

3-4 puan: Sınırdan

5-6 puan: Yeterli

3.Bölüm Besin Grupları: Bu bölüm, besin gruplarıyla ilgili klasik 10 soru içermektedir. Bu bölümdeki beslenme okuryazarlığı düzeyi aşağıdaki gibidir (Cesur, 2014):

0-3 puan: Yetersiz

4-7 puan: Sınırdan

8-10 puan: Yeterli

4.Bölüm Porsiyon Miktarı: Bu bölüm, besin gruplarıyla ilgili çoktan seçmeli 3 soru içermektedir. Bu bölümdeki beslenme okuryazarlığı düzeyi aşağıdaki gibidir (Cesur, 2014):

0-1 puan: Yetersiz

2 puan: Sınırdan

3 puan: Yeterli

5.Bölüm Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiketleri: Bu bölüm, hesaplama ve gıda etiketiyle ilgili ikisi klasik, dördü çoktan seçmeli olmak üzere 6 soru içermektedir. Bu bölümdeki beslenme okuryazarlığı düzeyi aşağıdaki gibidir (Cesur, 2014):

0-2 puan: Yetersiz

3-4 puan: Sınırdadır

5-6 puan: Yeterli

3.Gıda Güvenliği Tutum Ölçeği

Gıda Güvenliği Tutum Ölçeği, Memiş'in (2009) gıda güvenliği durumunu saptamak amacıyla geliştirdiği 9'u olumlu, 9'u da olumsuz olmak üzere 18 sorudan oluşan ölçeğtir. Ölçeğin geçerlilik ile güvenilirlik çalışması yapılmış ve yapılan çalışma sonucunda ölçeğin geçerli olduğu anlaşılmıştır. Bu ölçek 3'lü likert şeklindedir ve "Katılırim", "Kısmen Katılırim" ve "Katılmam" olarak derecelendirilmiştir. Puanlama sistemi olumlu sorularda Katılırim seçeneğinden Katılmam seçeneğine doğru 3, 2, 1 şeklinde; olumsuz sorularda ters puanlama şeklinde 1, 2, 3 olarak yapılmıştır. Toplam puanlama sistemine göre tutum puanları şöyledir:

27 ve altı puan: olumsuz tutum

28-44 puan: kısmen olumlu tutum

45 ve üzeri puan: olumlu tutum olarak kabul edilmektedir (Memiş, 2009).

F.Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS 22.0 İstatistik paket programı kullanıldı.208 kişilik örneklem çapı ile yapılan çalışmada, katılımcıların anketteki sorulara verdikleri cevaplara ilişkin betimsel istatistiksel verildi. Uygulamada ölçekler arasındaki ilişki korelasyon (Spearman's (rho)) ve regresyon analizi ile incelenmiştir. Veriler üzerinden tek değişkenli normallik testi (Shapiro Wilk) ile ölçeklerin normallik sınaması test edilmiştir. Normallik testi sonuçlarına göre, Normal dağılım göstermeyen değişkenlerin karşılaştırılmasında parametrik olmayan testler ve yöntemler kullanılarak analizler elde edilmiştir. Sonuçlar %95 ve %99 güven aralığında, $p<0,05$ ve $p<0,01$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

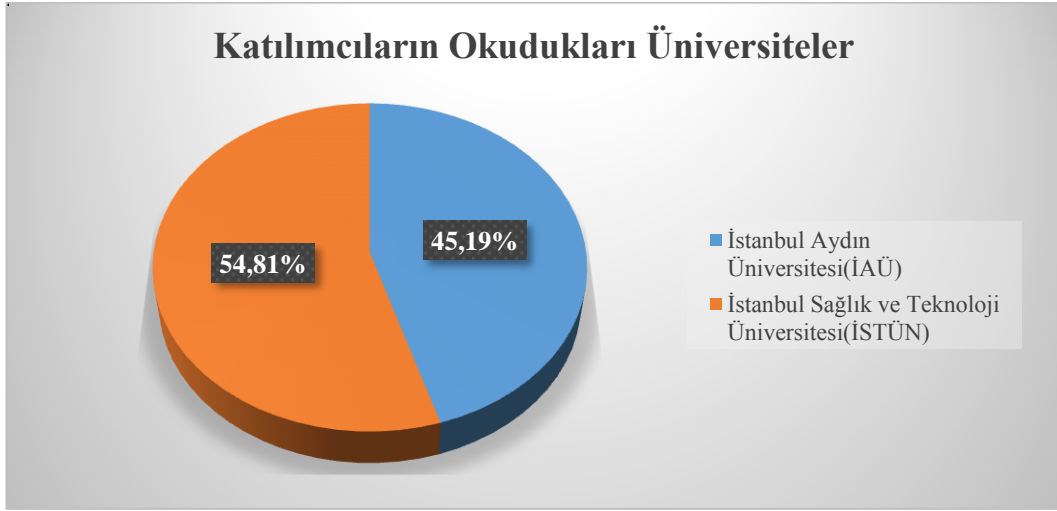

IV. BULGULAR

A.Sosyal Demografik Özelliklere İlişkin Frekans Analizi ve Betimsel İstatistikleri

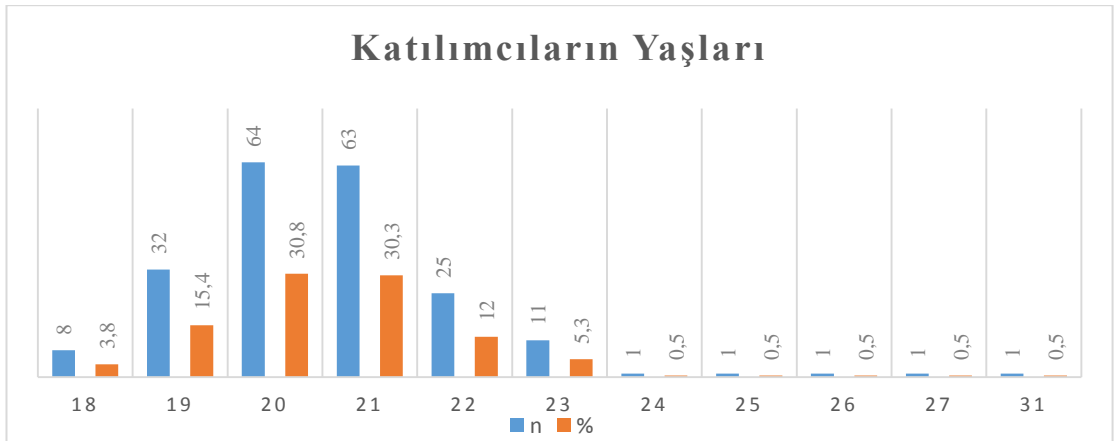
Araştırma kapsamında elde edilen sosyodemografik özelliklere ilişkin betimsel istatistikler aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir.

Şekil 2 Katılımcıların Okudukları Üniversitelerin Dağılımı

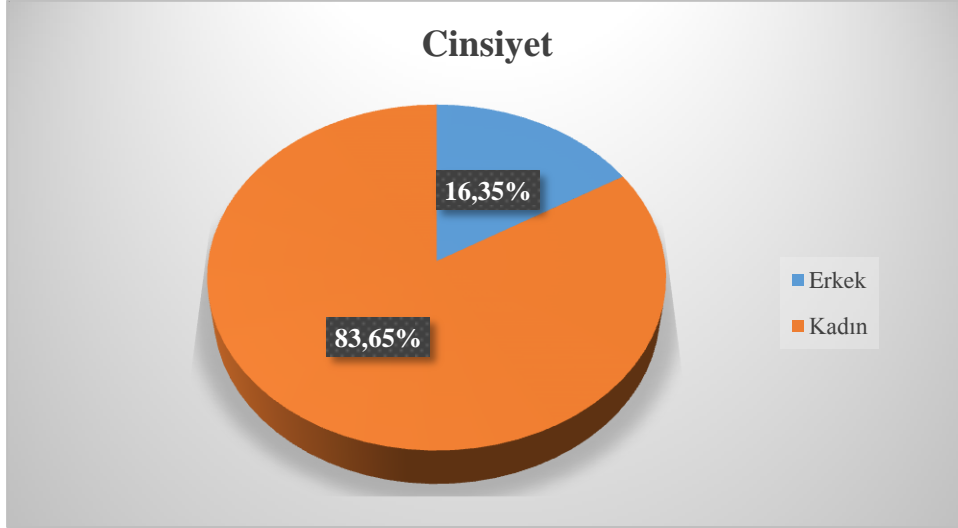
Şekil 2'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %45,19'u İstanbul Aydın Üniversitesi, %54,81'i ise İstanbul Sağlık ve Teknolojisi Üniversitesi'nde okumaktadır.

Şekil 3 Katılımcıların Yaşları

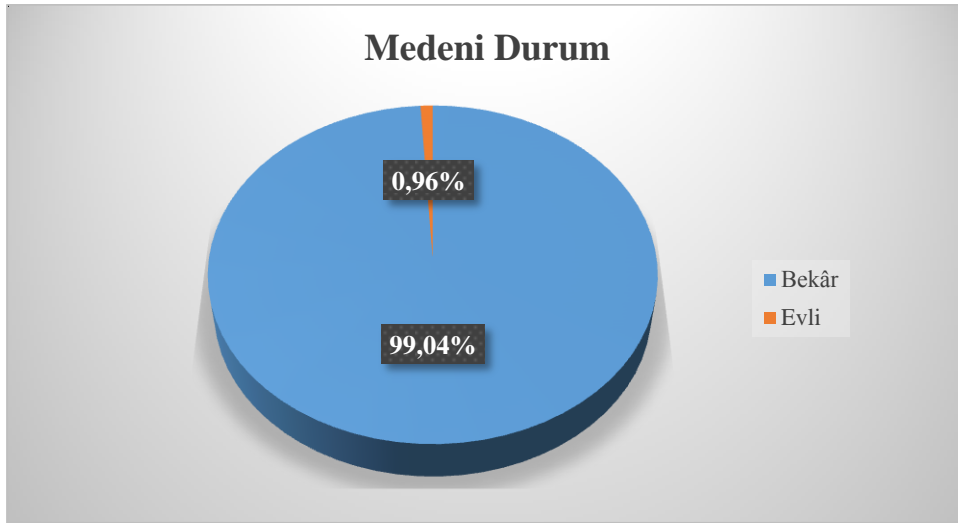

Şekil 3'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 18 ila 31'dir. Katılımcıların %3,8'i 18, %15,4'ü 19, %30,8'i 20, %30,3'ü 21, %12'si 22, %5,3'ü 23 ve %1'den azı ise 24 yaş ve üzeridir. Katılımcıların yaş ortalaması $20 \pm 1,54$ olarak bulunmuştur.

Şekil 4 Katılımcıların Cinsiyeti

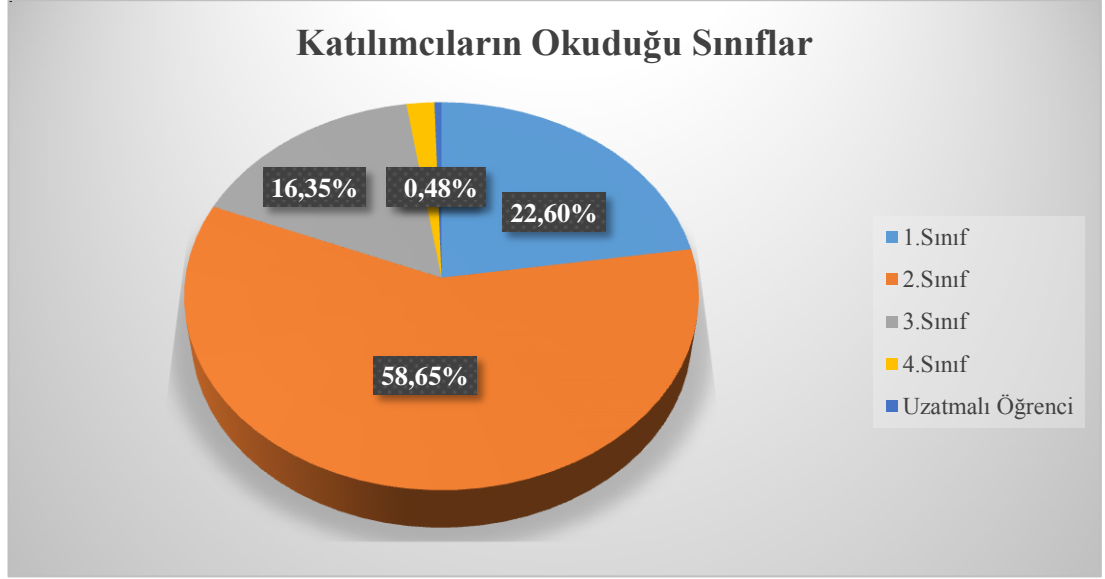

Şekil 5 Katılımcıların Medeni Durumu

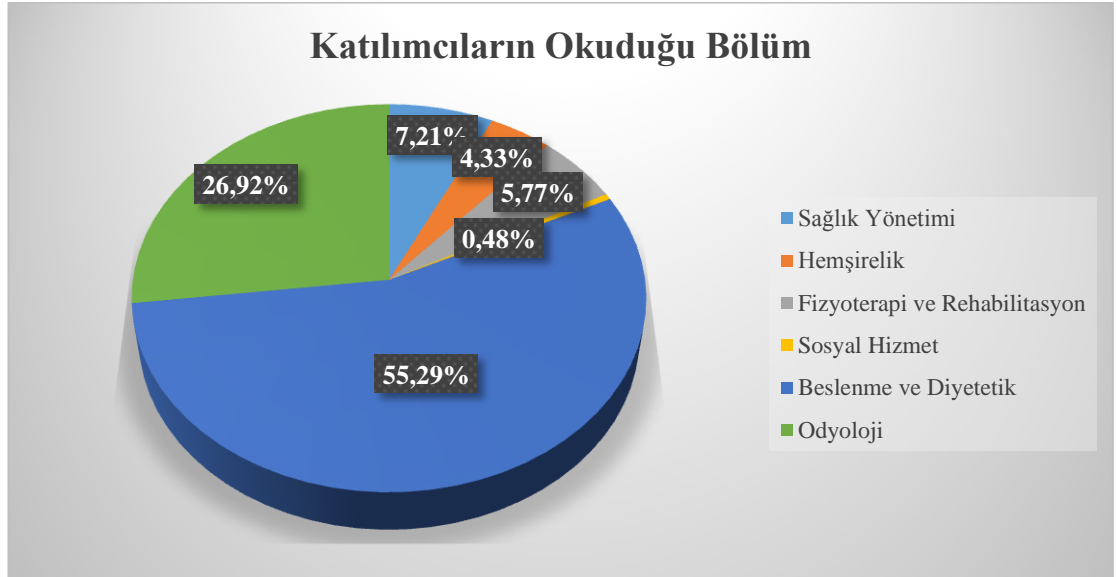
Şekil 4 ve Şekil 5'te katılımcıların cinsiyeti ile medeni durumu gösterilmiştir. Bu grafiklere göre öğrencilerin %99'u bekârdır. Katılımcıların %16,35'i erkek, %83,65'i ise kadın öğrencilerden oluşmaktadır.

Şekil 6 Katılımcıların Öğrenim Gördüğü Sınıfların Dağılımı

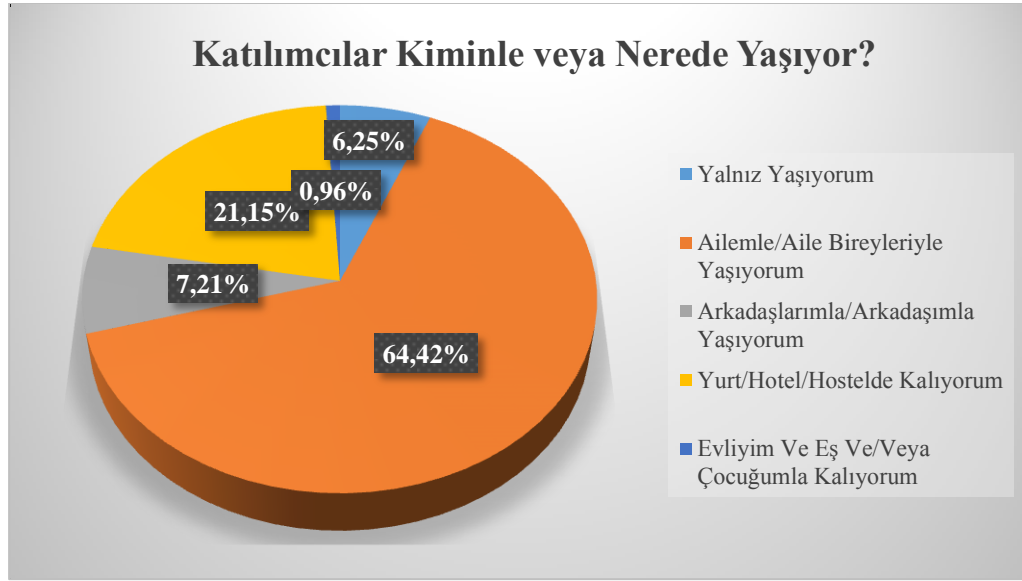
Şekil 6'daki verilere göre katılımcıların %22,60'ı 1.Sınıf, %58,65'i 2. Sınıf, %16,35'i 3. Sınıf, %1,92'si 4. Sınıf ve %0,48'si uzatmalı öğrenciden oluşmaktadır.

Şekil 7 Katılımcıların Okudukları Bölümler

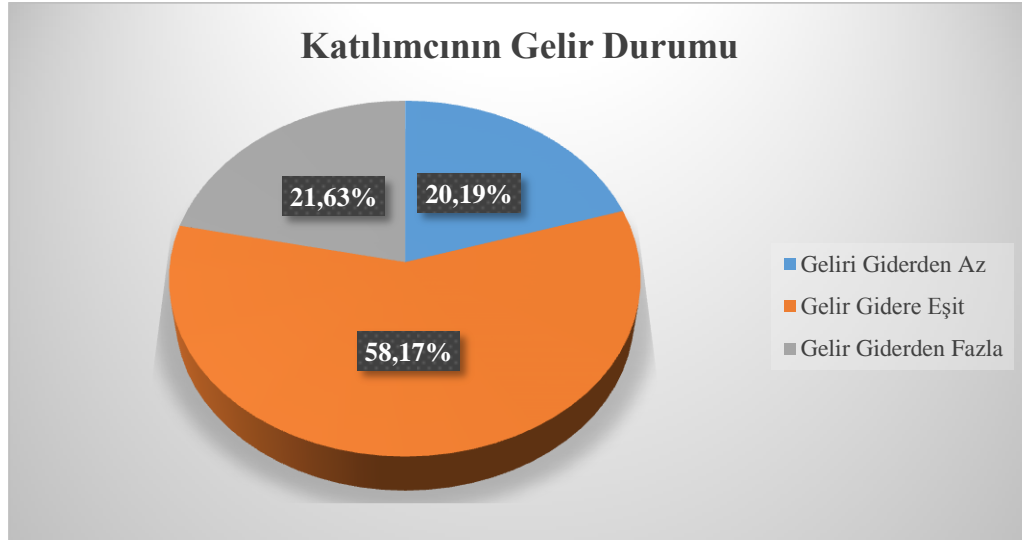
Şekil 7'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %7,21'i sağlık yönetimi, %4,33'ü hemşirelik, %5,77'si fizyoterapi ve rehabilitasyon, %0,48'i sosyal hizmet, %55,29'u beslenme ve diyetetik ve %26,92'si ise odyoloji bölümünde okumaktadır.

Şekil 8 Katılımcıların Kiminle veya Nerede Yaşadığını Gösteren Grafikselsel Dağılım

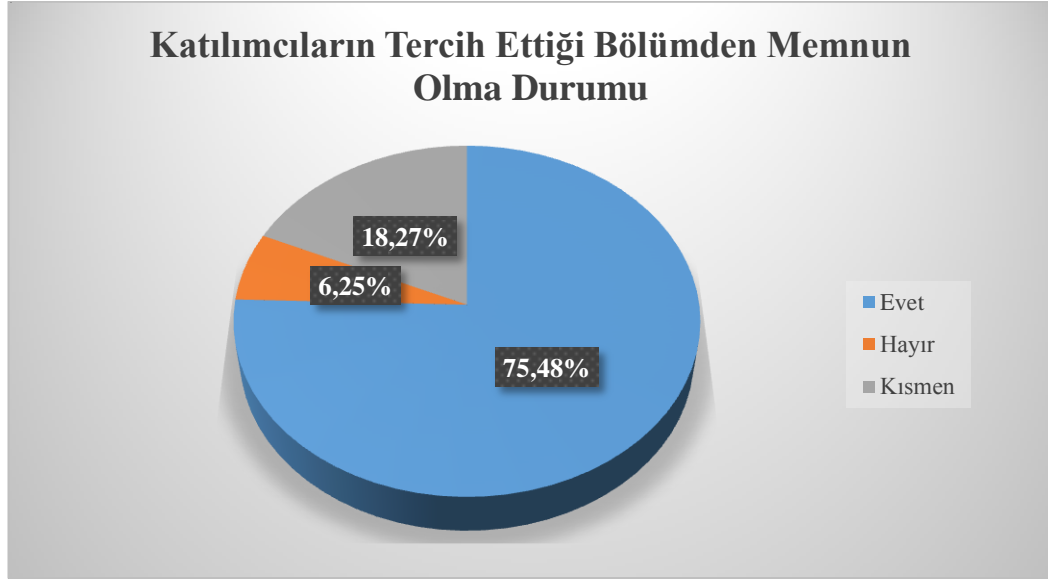
Şekil 8'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %6,25'i yalnız yaşıyor, %64,42'si ailesi veya aile bireyleriyle yaşıyor, %7,21'i arkadaşıyla yaşıyor, %21,15'i yurt ya da hotel veya hostelde kalıyor ve %0,96'sı evli ve eşi ve/veya çocuğuyla yaşamaktadır.

Şekil 9 Katılımcının Gelir Durumu

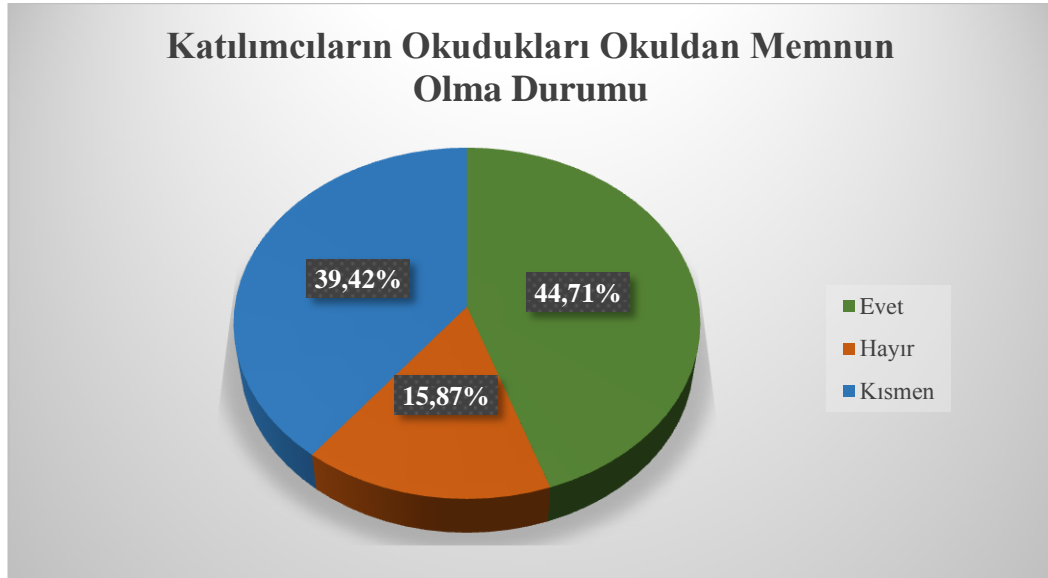
Şekil 9'daki verilere göre katılımcıların %20,19'u geliri giderden az, %58,17'si geliri gidere eşit ve %21,63'ünün gelirinin giderden fazla olduğunu belirtmiştir.

Şekil 10 Katılımcıların Tercih Ettiği Bölümden Memnun Olma Durumu

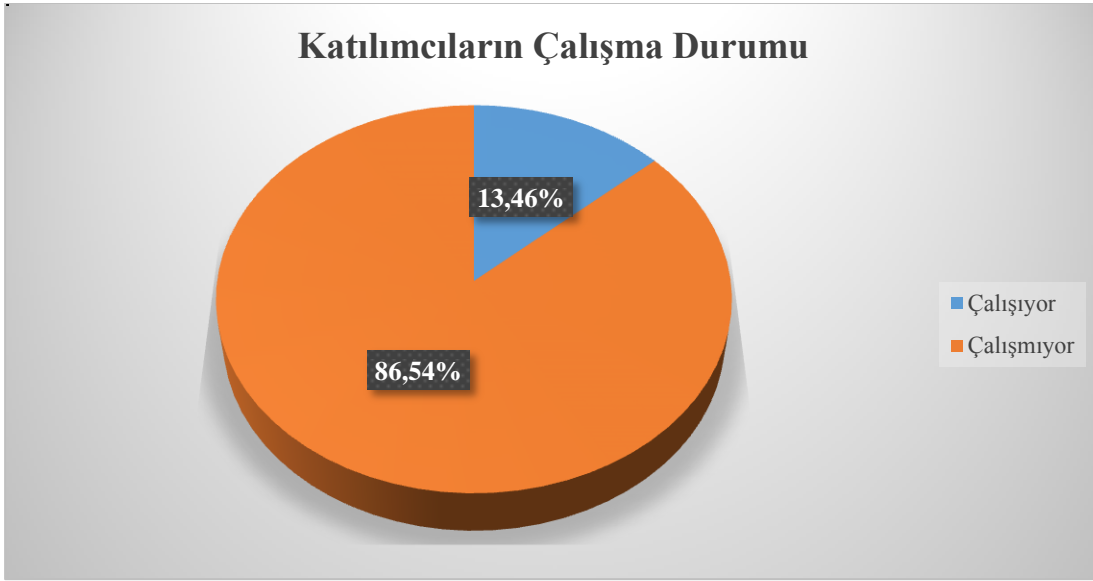
Şekil 10'daki verilere göre katılımcıların %75,48'i okuduğu bölümü isteyerek, %18,27'si kısmen isteyerek ve %6,25'i okuduğu bölümü istemeyerek seçmiştir.

Şekil 11 Katılımcıların Okudukları Okuldan Memnun Olma Durumu

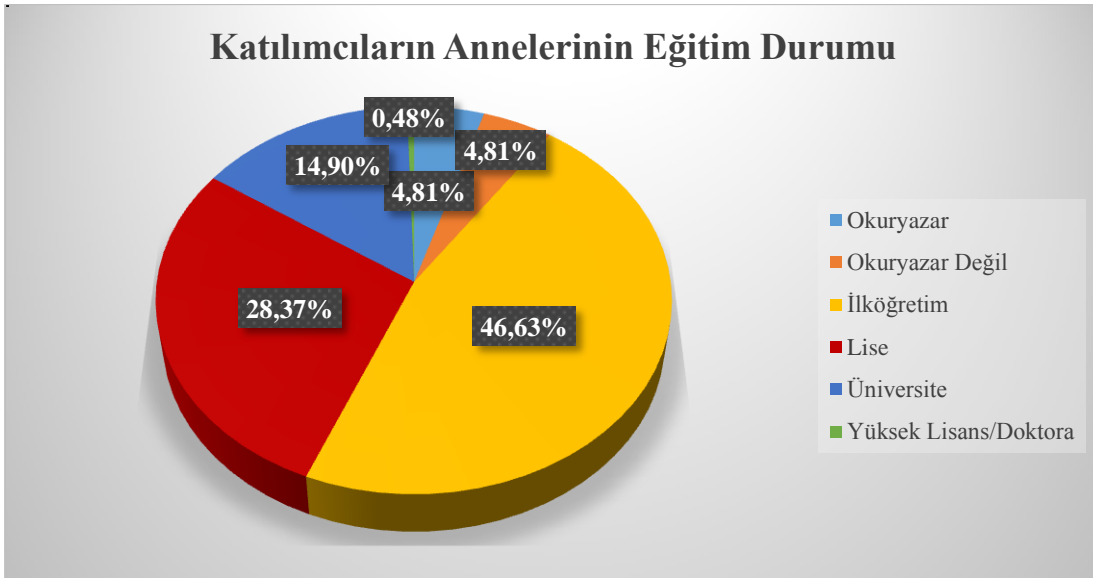
Şekil 11'deki verilere göre katılımcıların %44,71'i okuduğu okuldan memnun, %39,42'si kısmen memnunken, %15,87'si ise okuduğu okuldan memnun değildir.

Şekil 12 Katılımcıların Çalışma Durumu

Şekil 12'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %13,46'sı çalışmakta, %86,54'ü ise çalışmamaktadır.

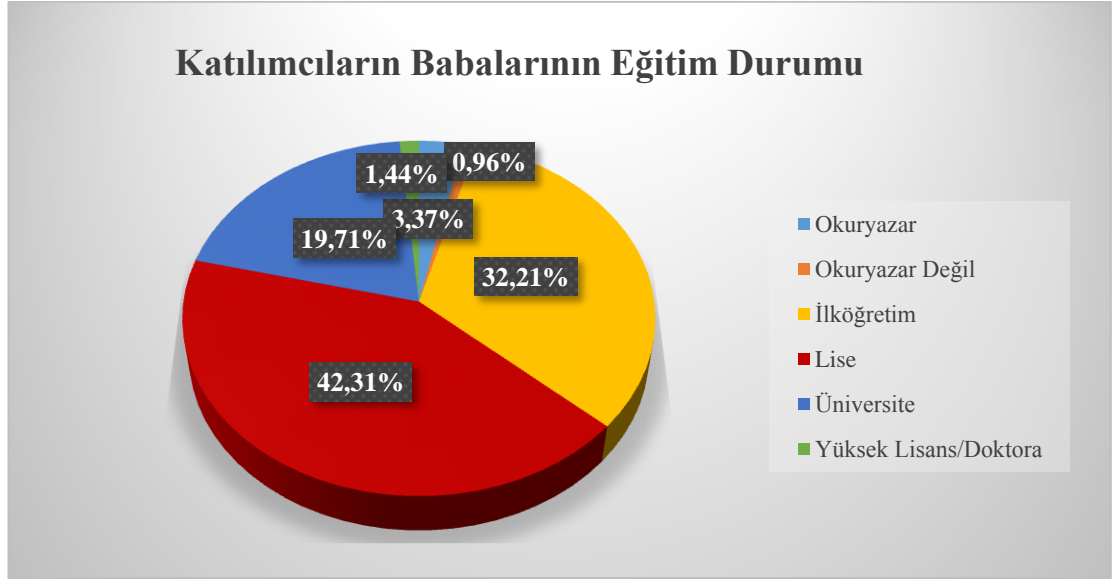
Şekil 13 Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumu

Şekil 13'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %4,81'inin annesi okuryazar, %4,81'inin annesi okuryazar değildir, %46,63'ünün annesi ilköğretim mezunu, %28,37'sinin annesi lise mezunu, %14,90'ının annesi üniversite mezunu ve %1'den azının annesi yüksek lisans veya doktoradan mezundur.

Şekil 14 Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumu

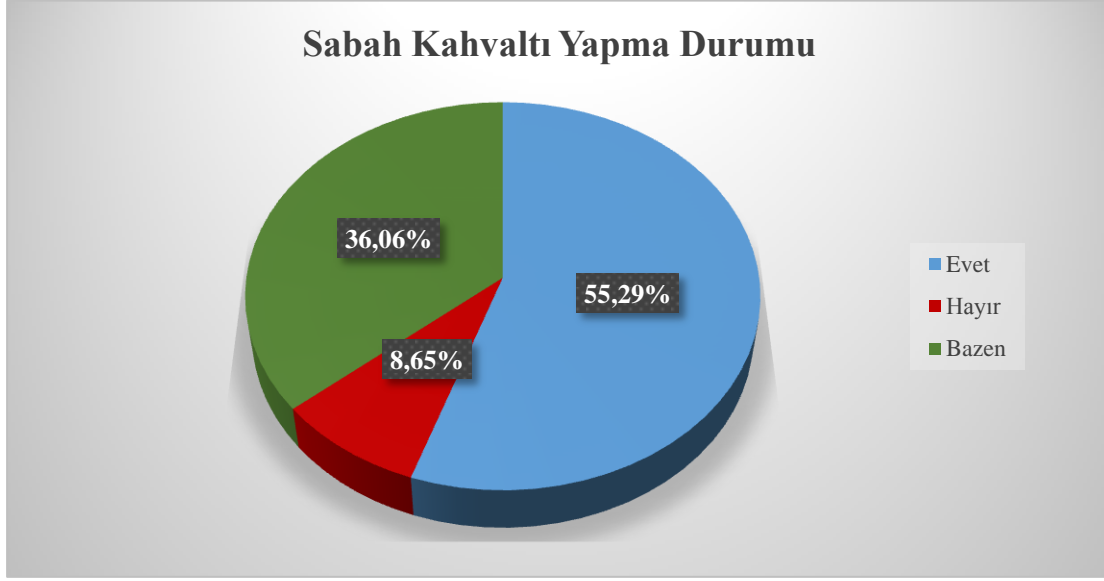

Şekil 14'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %3,37'sinin babası okuryazar, %1'den azının babası okuryazar değil, %32,21'inin babası ilköğretim mezunu, %42,31'inin babası lise mezunu, %19,71'inin babası üniversite mezunu ve %1,44'ünün babası yüksek lisans veya doktoradan mezundur.

B.Beslenme Durumu ve Gıda Tercihlerine İlişkin Frekans Analizi ve Betimsel İstatistikler

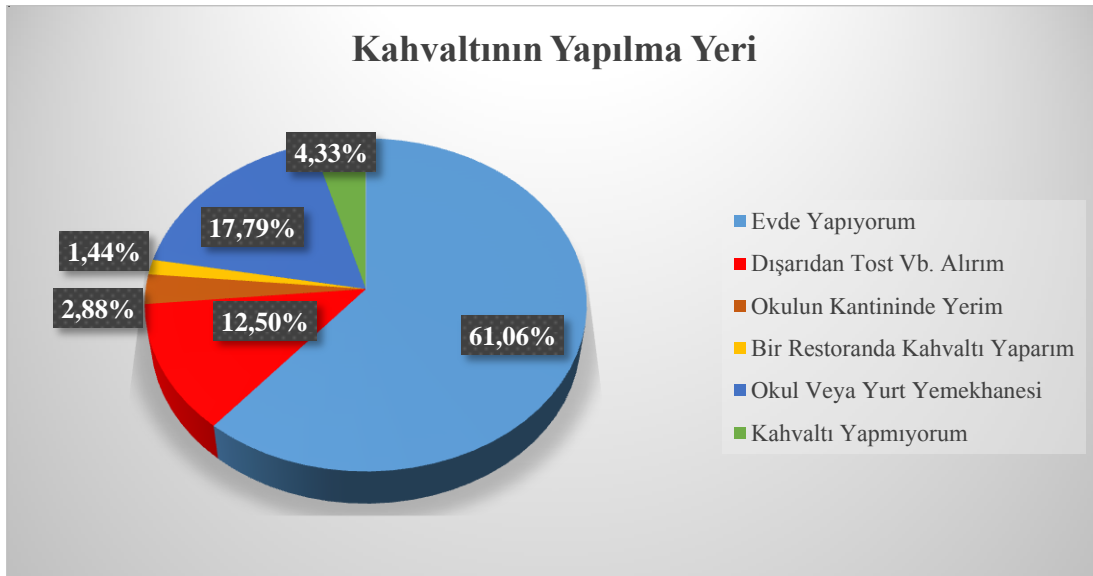
Katılımcıların beslenme durumu ve gıda tercihlerine ilişkin frekans analizi ve betimsel istatistikleri aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir.

Şekil 15 Katılımcıların Sabah Kahvaltı Yapma Durumu

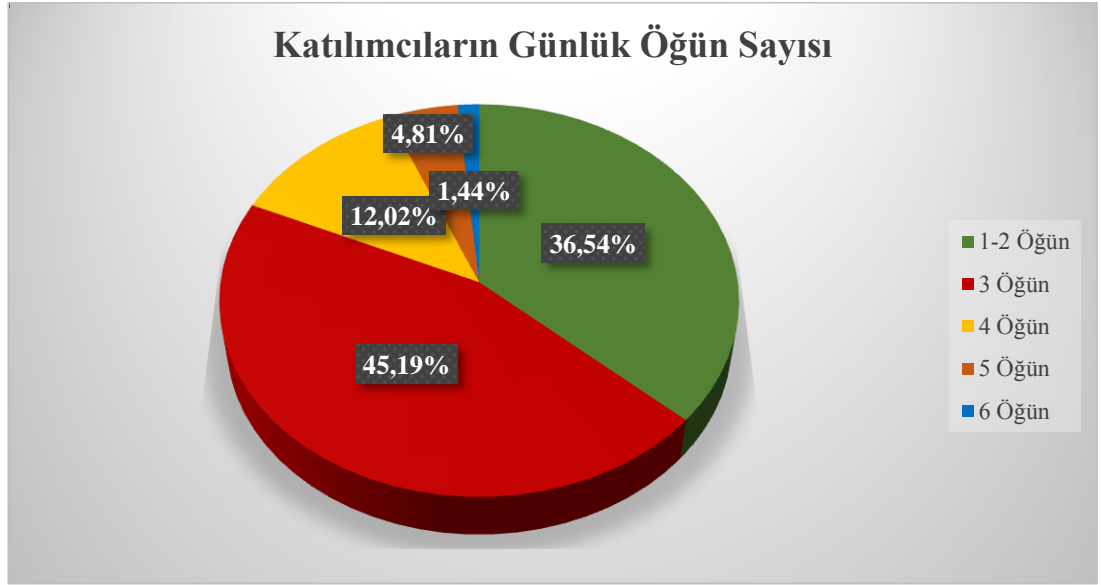
Şekil 15'te öğrencilerin kahvaltı yapma durumları gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %55,29'u kahvaltılarını yapmaya özen gösterdiğini, %36,06'sı kahvaltılarını bazen yaptığını ancak öğrencilerin %8,65'i kahvaltılarını yapmadığını belirtmiştir.

Şekil 16 Kahvaltının Yapılma Yeri

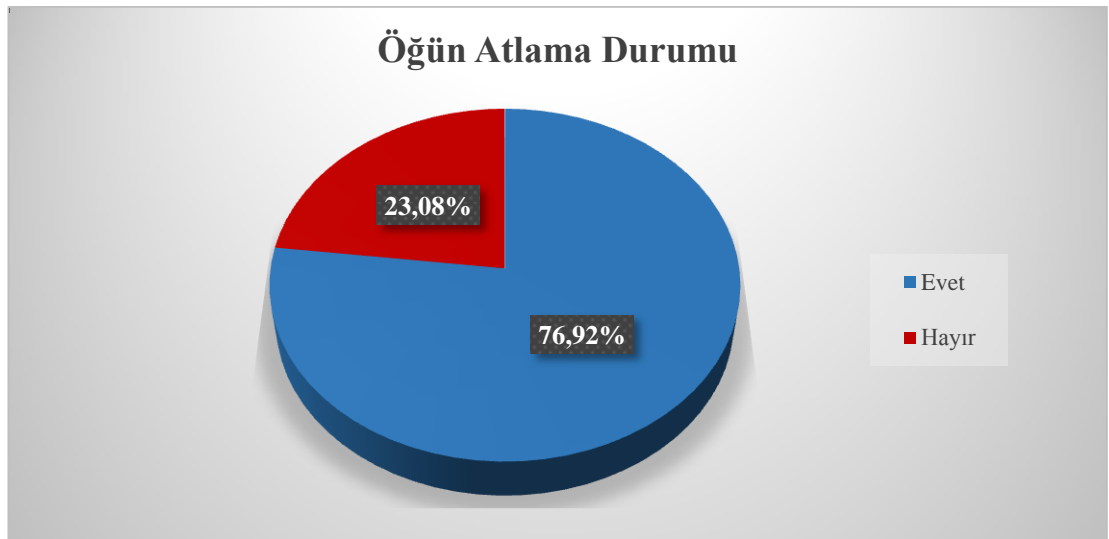
Şekil 16'daki verilere göre öğrencilerin %61,06'sı kahvaltıyı evde hazırlamayı tercih ettiğini, %12,50'si dışarıda yiyecek aldığını, %2,88'i okulun kantininde yediğini, %1,44'ü bir restoranda kahvaltı yaptığını, %17,79'u ise okul veya yurt yemekhanesinde kahvaltı yaptığını ve %4,33'ü ise kahvaltı yapmadığını belirtmiştir.

Şekil 17 Katılımcıların Günlük Öğün Sayısı

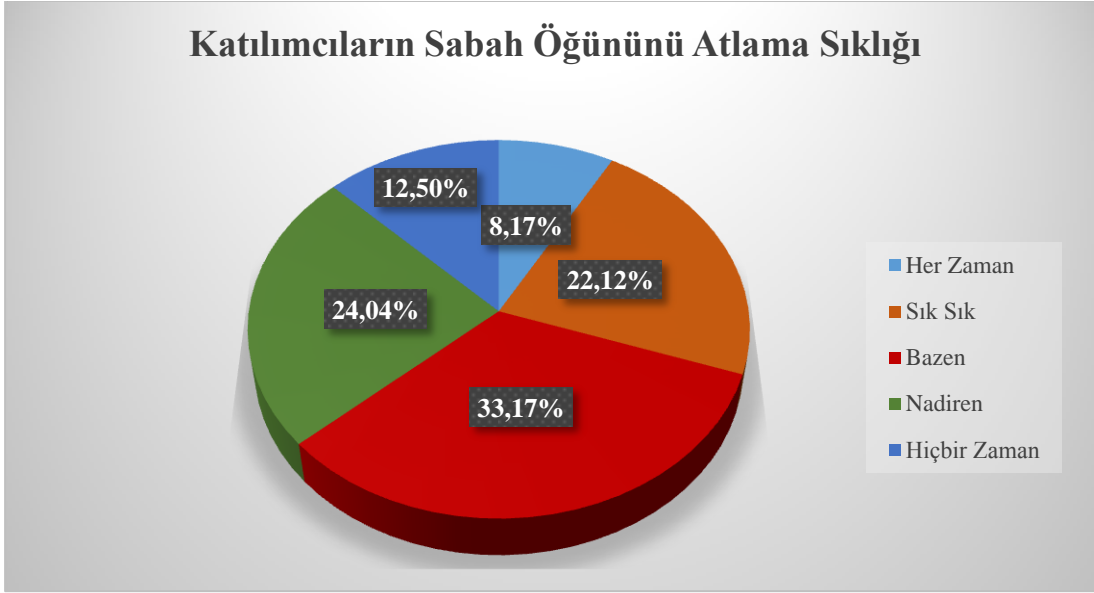
Üniversite öğrencilerinin %36,54'ü 1-2 öğün, %45,19'u 3 öğün, %12,02'si 4 öğün, %4,81'i 5 öğün ve %1,44'ü 6 öğün yemektedir.

Şekil 18 Katılımcıların Öğün Atlama Durumu

Şekil 18'deki verilere göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %76,92'si öğün atladığını, %23,08'si ise öğün atlamadığını belirtmiştir.

Şekil 19 Katılımcıların Sabah Öğününü Atlama Sıklığı

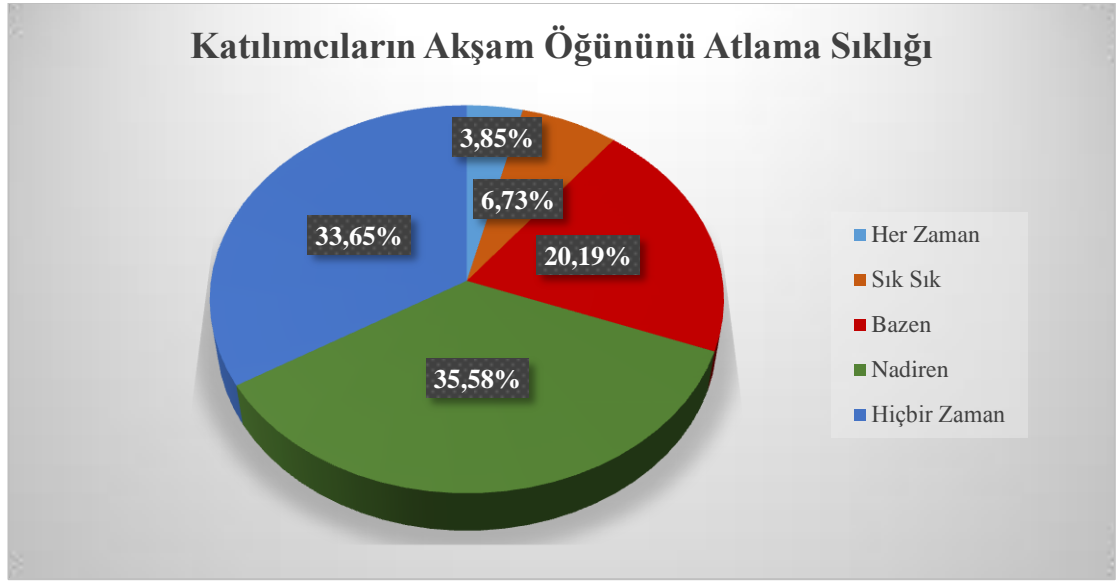
Şekil 19’da öğrencilere sabah öğününü ne kadar sıklıkta atladıkları sorulmuştur. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %33,17’si sabah öğünlerini bazen atlamaktadır. Bunu “Sık sık”(24,04) ve “Nadiren”(22,12) takip etmektedir, bir kısmı (12,50) ise sabah öğünlerini hiç atlamamaktadır. Sabah öğünlerini her zaman atlayanların oranı %8,17’dir.

Şekil 20 Katılımcıların Öğle Öğününü Atlama Sıklığı

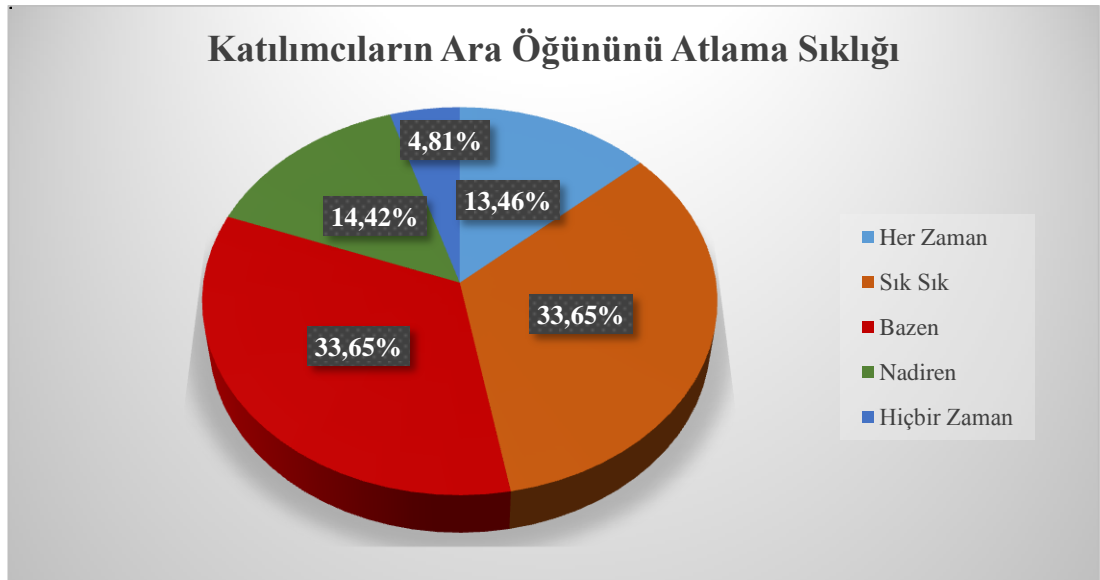
Şekil 20’deki sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin %41,35’i bazen öğle öğünlerini atlamaktadır. Sık sık öğün atlayanların oranı %26,92, nadiren öğün atlayanlar %20,19 ve her zaman öğün atlayanların oranı %8,65 olduğu bulunmuştur. Öğün atlamayanların oranı ise %2,88’dir.

Şekil 21 Katılımcıların Akşam Öğününü Atlama Sıklığı

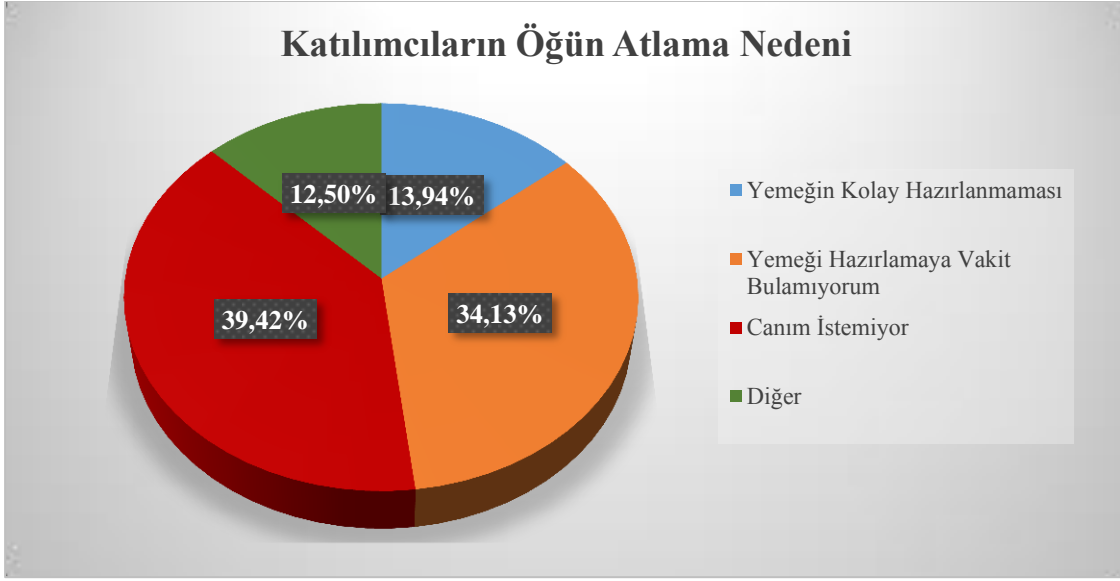
Şekil 21'deki verilere göre akşam öğünleri nadiren atlanmaktadır ve nadiren öğün atlayanların oranı %35,58'dir. Bunu hiçbir zaman öğün atlamayanlar takip etmektedir ve öğün atlamayanların oranı %33,65'tir. Üniversite öğrencilerinin bir kısmında öğünleri bazen atlayanların oranı %20,19, sık sık öğün atlayanların oranı %6,73 ve her zaman öğün atlayanların oranı ise %3,85'tir.

Şekil 22 Katılımcıların Ara Öğününü Atlama Sıklığı

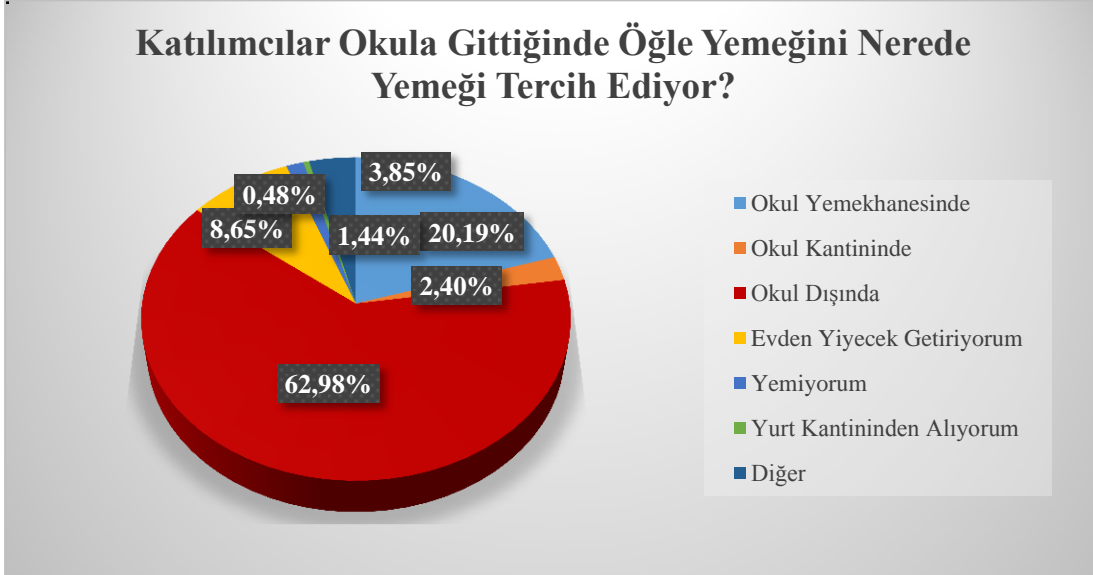
Araştırmaya katılan katılımcıların %33,65'i ara öğünlerini bazen ve sıklıkla atlamaktadır. Bunu nadiren ara öğünü atlayan ve her zaman öğün atlayanlar takip etmektedir. Nadiren öğün atlayanların oranı %14,42 ve her zaman öğün atlayanların oranı %13,46'dır. Hiçbir zaman öğün atlamayanların oranı ise %4,81'dir.

Şekil 23 Katılımcıların Öğün Atlama Nedeni

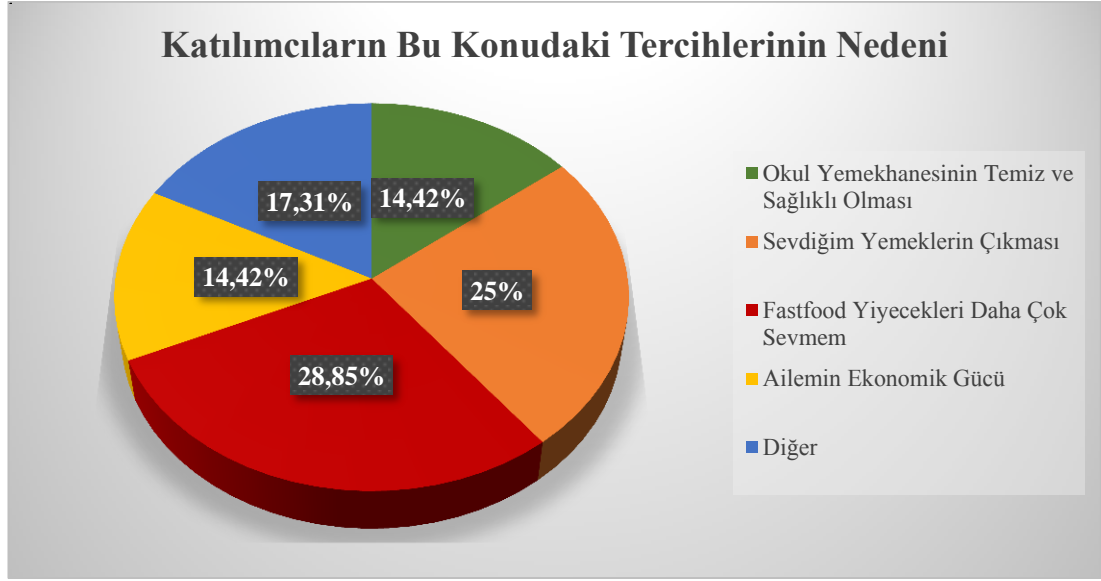
Şekil 23'te katılımcılara neden öğün atladıkları sorulmuştur. Katılımcıların %39,42'si yemek hazırlamak istemediği, %34,13'ü yemeği hazırlamaya vakit bulamadığını, %13,94 yemeğin kolay hazırlanmaması ve %12,50'si diğer sebeplerden dolayı öğün atlamıştır.

Şekil 24 Katılımcıların Okula Gittiğinde Öğle Yemeğini Nerede Yemeği Tercih Ettiğinin Grafıksel Dağılımı

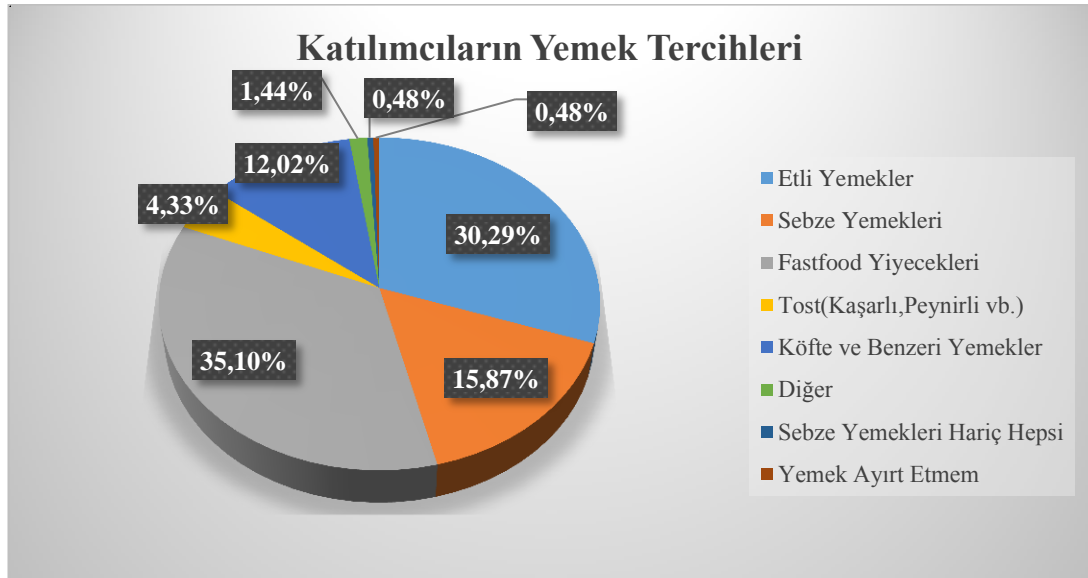
Katılımcıların %20,19'u okul yemekhanesinde yemek yediğini, %2,40'ı okul kantininde yemek yediğini, %62,98'i okul dışında yemek yediğini, %8,65'i evden yiyecek getirdiğini, %2,40'ı diğer yerlerde ve %1'den azı yurt kantininde öğle yemeğini yemiştir ancak katılımcıların %1,44'ü öğle yemeğini yemediğini belirtmiştir.

Şekil 25 Katılımcıların Bu Konudaki Tercihlerinin Nedeni

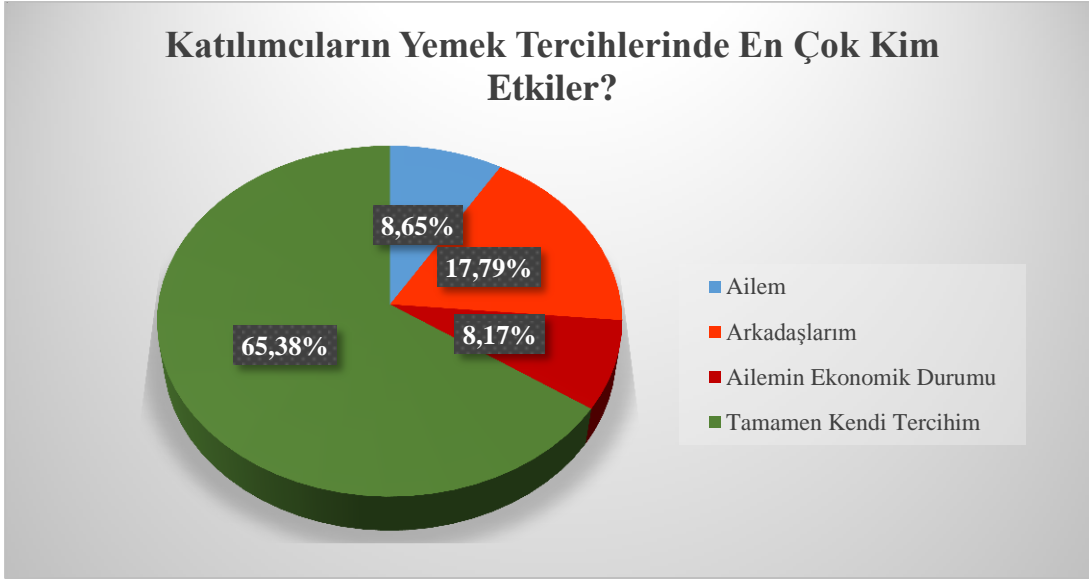
Şekil 25'teki verilere göre katılımcıların %14,42'si okul yemekhanesinin temiz ve sağlıklı olması, %25'i sevilen yemeklerin çıkması, %28,85'i fast food yiyeceklerinin daha çok sevilmesi, %14,42'si ailenin ekonomik gücü ve %17,31'i diğer sebepler nedeniyle öğle öğünlerini farklı yerlerde yemeği tercih ettiğini belirtmiştir.

Şekil 26 Katılımcıların Yemek Tercihleri

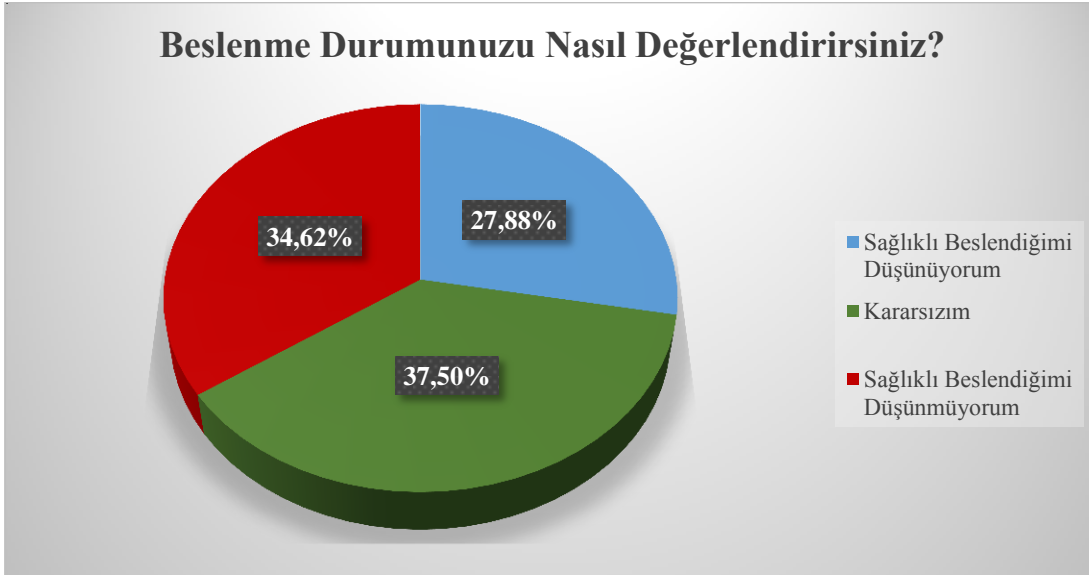
Şekil 26'daki verilere göre katılımcıların %30,29'u etli yemekler, %15,87'si sebze yemekleri, %35,10'u fast food yiyecekleri, %4,33'ü tost (kaşarlı, peynirli vb.), %12,02'si köfte ve benzeri yemekler, %1,44'ü diğer, %0,48'i sebze yemekleri hariç hepsini tercih ettiği ve %0,48'i yemek ayırt etmediğini belirtmiştir.

Şekil 27 Katılımcıların Yemek Tercihlerinde En Çok Kimin Etkilediğini Gösteren Grafikselsel Dağılım

Şekil 27’de katılımcılara bu konudaki tercihinizi en çok kimin etkilediği sorulmuştur. Katılımcıların %8,65’i aile, %17,79’u arkadaşları, %8,17’si ailenin ekonomik durumu ve %65,38’i tamamen kendi tercihlerine göre karar verdiklerini belirtmiştir.

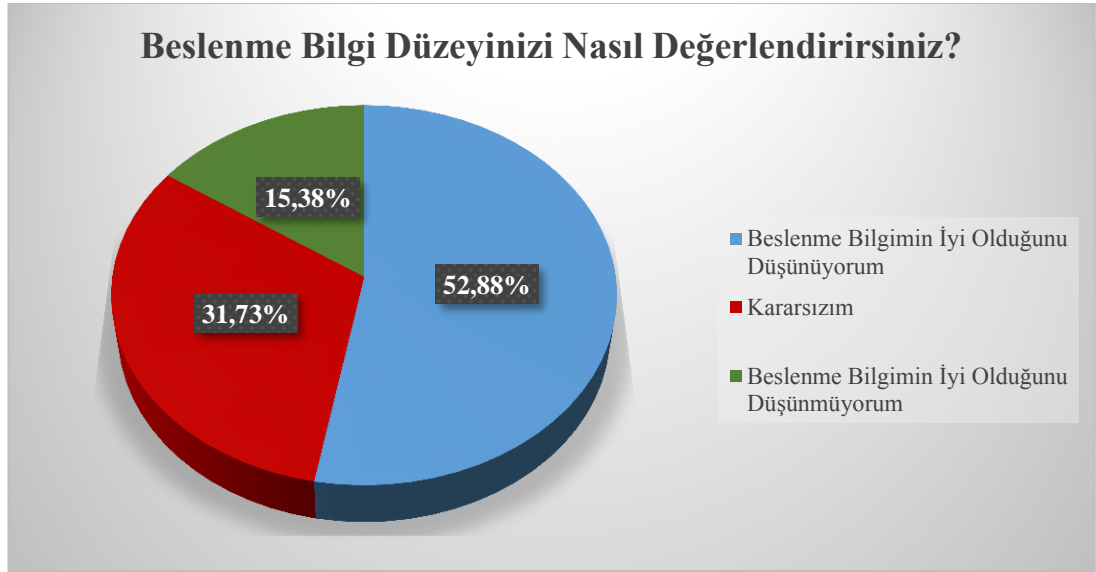
Şekil 28 Katılımcıların Beslenme Durumları Hakkındaki Düşünceleri

Şekil 28’de beslenme durumu hakkında düşünceler sorulmuştur. Katılımcıların %27,88’i sağlıklı beslendiğini düşünüyor, %37,50’si kararsız oldukları ve %34,62’si ise sağlıklı beslendiğini düşünmediklerini belirtmiştir.

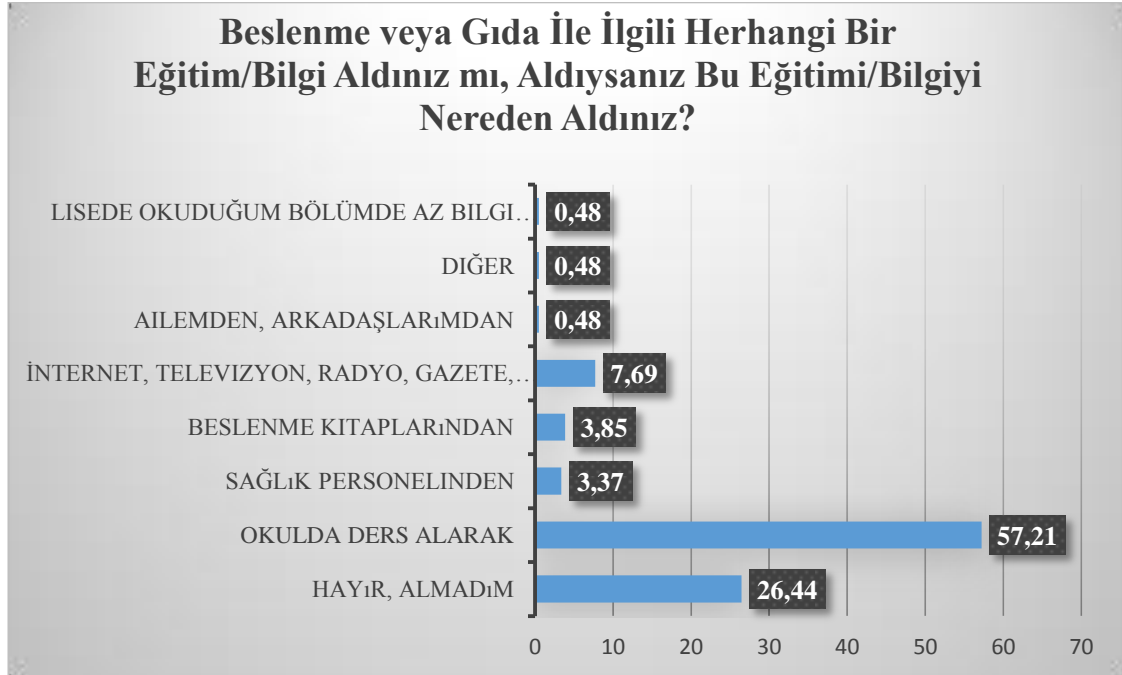

Şekil 29 Katılımcıların Beslenme Bilgi Düzeyi Hakkındaki Değerlendirmeleri

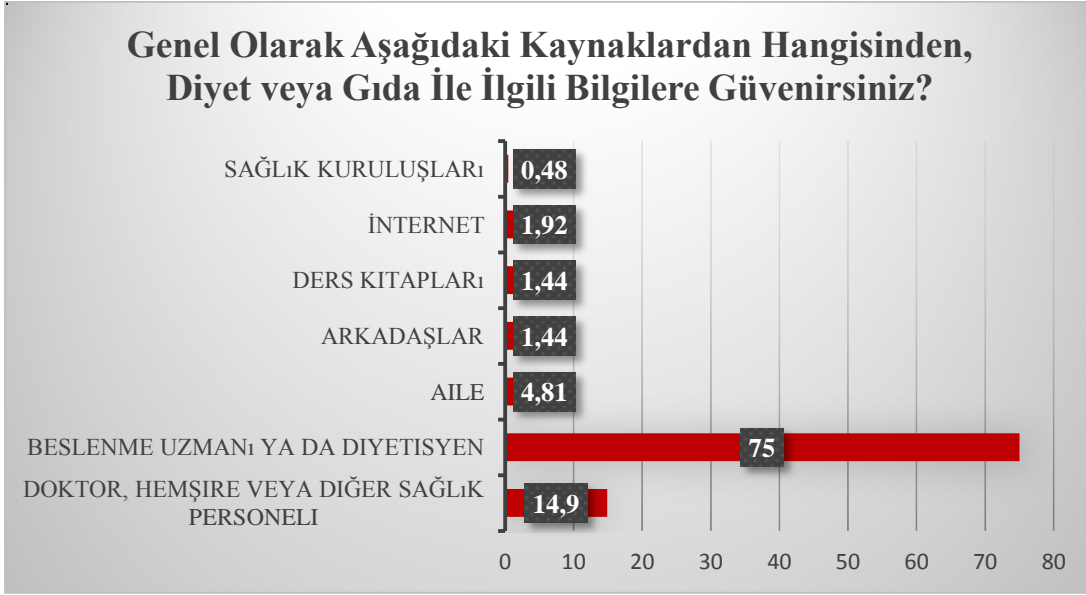
Şekil 29'daki verilere göre katılımcıların %52,88'i beslenme bilgisinin iyi olduğunu düşünüyor, %31,73'ü kararsız ve %15,38'i ise beslenme bilgisinin iyi olduğunu düşünmediğini belirtmişlerdir.

Şekil 30 Katılımcıların Beslenme ve Gıda İle İlgili Edindiği Bilgi Kaynakları

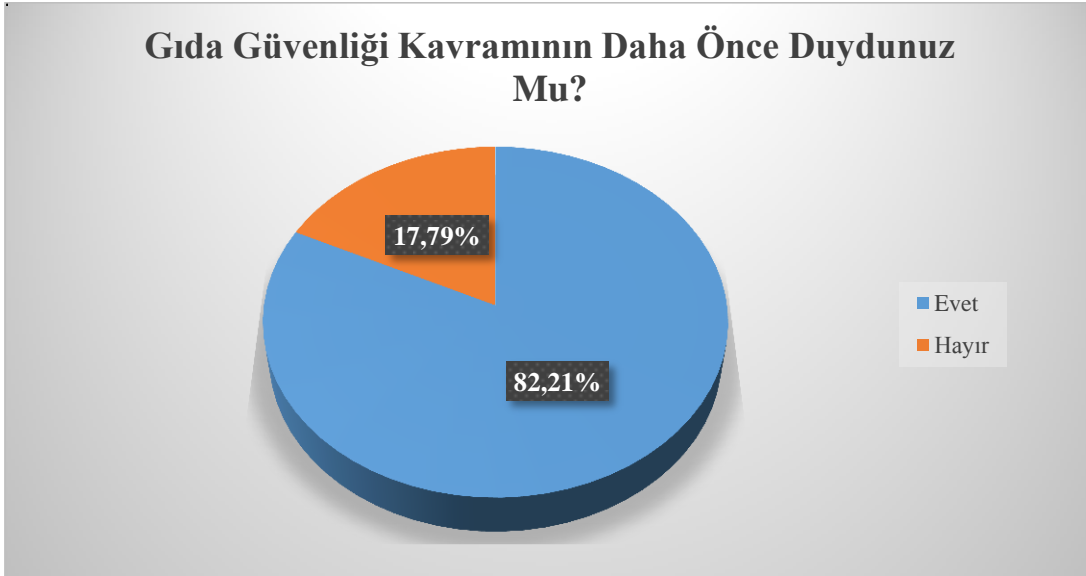
Şekil 30'daki verilere göre üniversite öğrencilerinin %57,21'i okulda ders alarak,%7,69'u internet, televizyon vb. medya araçlarından,%3,85'i beslenme kitaplarından, %1'den azı ise lisedeyken okuduğu bölümden, ailesinden ve arkadaşından veya diğer kaynaklardan beslenme ve gıda ile ilgili bilgi aldıklarını belirtmiştir.

Şekil 31 Katılımcıların Belirtilen Kaynaklardan Hangisinden Aldığında Diyet ve Gıda İle İlgili Bilgilere Güvendiklerini Gösteren Grafikselsel Dağılım

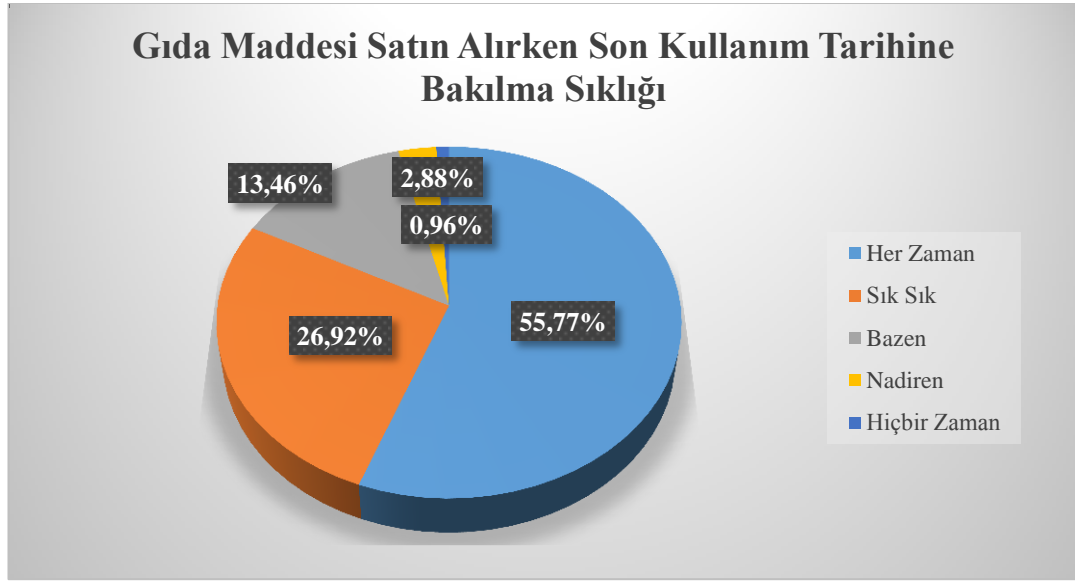
Şekil 31’deki verilere göre katılımcıların %14,90’ı doktor, hemşire veya diğer sağlık personeli, %75’i beslenme uzmanı ya da diyetisyen, %4,81’i aile, %1,44’ü arkadaşlar, %1,44’ü ders kitapları, %1,92’si internet ve %0,48’i sağlık kuruluşlarındaki kaynaklardan gıda ya da beslenmeyle ilgili bilgilere güvendiğini belirtmiştir.

Şekil 32 Katılımcıların Gıda Güvenliği Kavramını Duyma Durumu

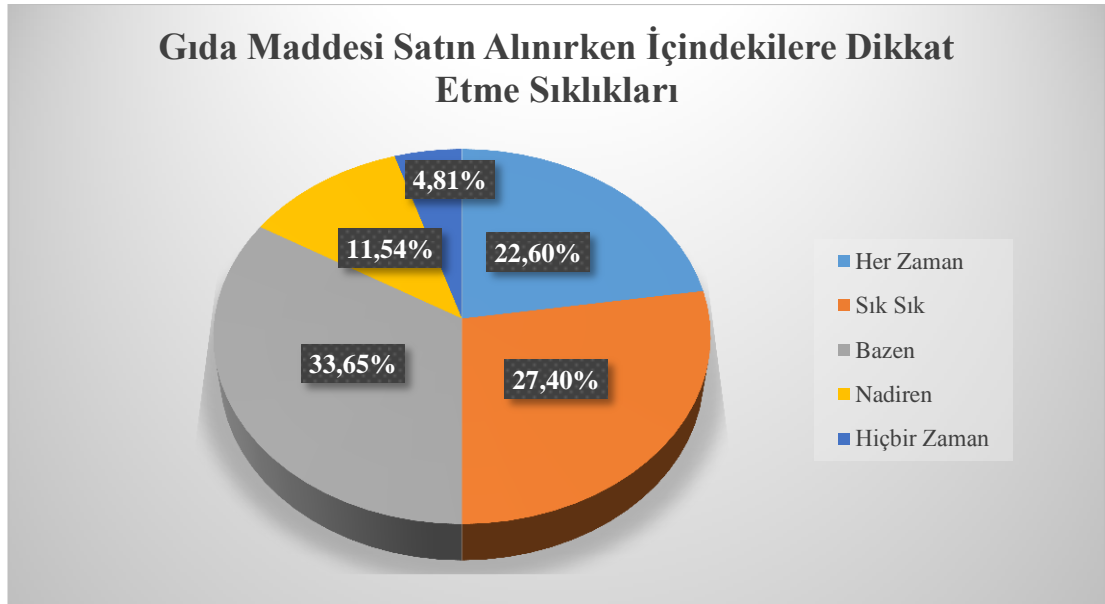
Şekil 32’deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %82,21’i gıda güvenliği kavramını daha önce duyduğunu, %17,79’u ise gıda güvenliği kavramını daha önce duymadığını belirtmiştir.

Şekil 33 Gıda Maddesi Satın Alırken Son Kullanım Tarihine Dikkat Etme Sıklıkları

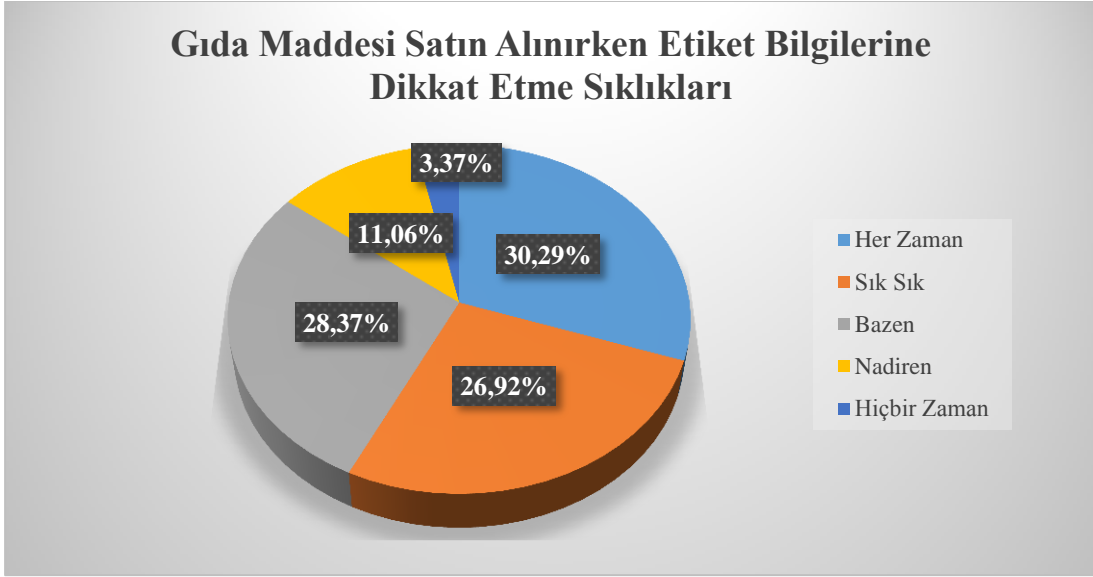
Şekil 33'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %55,77'si her zaman, %26,92'si sık sık, %13,46'sı bazen, %2,88'i nadiren son kullanım tarihine dikkat ettiğini ancak %0,96'sı son kullanım tarihine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 34 Gıda Maddesi Satın Alırken İçindekilere Dikkat Etme Sıklıkları

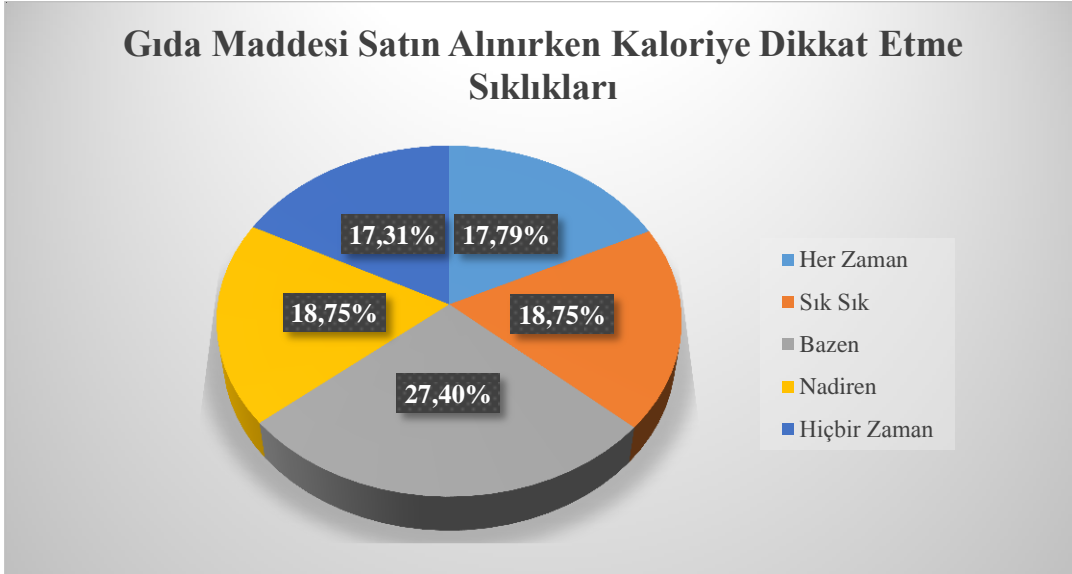
Şekil 34'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %22,60'ı her zaman, %27,40'ı sık sık, %33,65'i bazen, %11,54'ü nadiren içindekilere dikkat ettiğini ancak %4,81'i içindekilere dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 35 Gıda Maddesi Satın Alınırken Etiket Bilgilerine Dikkat Etme Sıklıkları

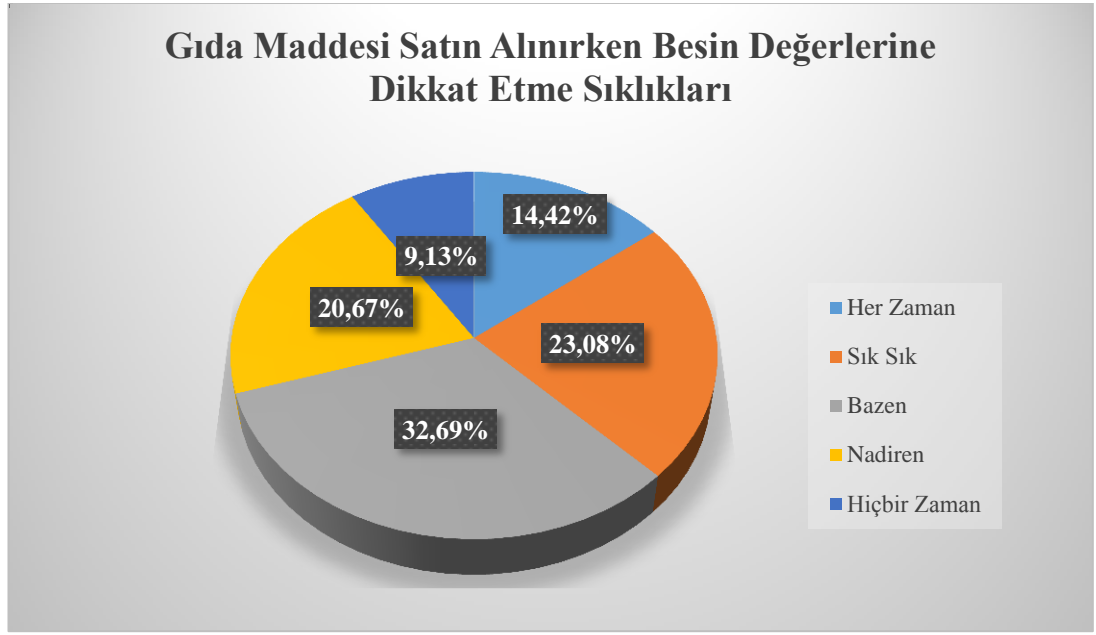
Şekil 35'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %30,29'u her zaman, %26,92'si sık sık, %28,37'si bazen ve %11,06'sı nadiren etiket bilgilerine dikkat ettiğini ancak %0,96'sı etiket bilgilerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 36 Gıda Maddesi Satın Alınırken Kaloriye Dikkat Etme Sıklıkları

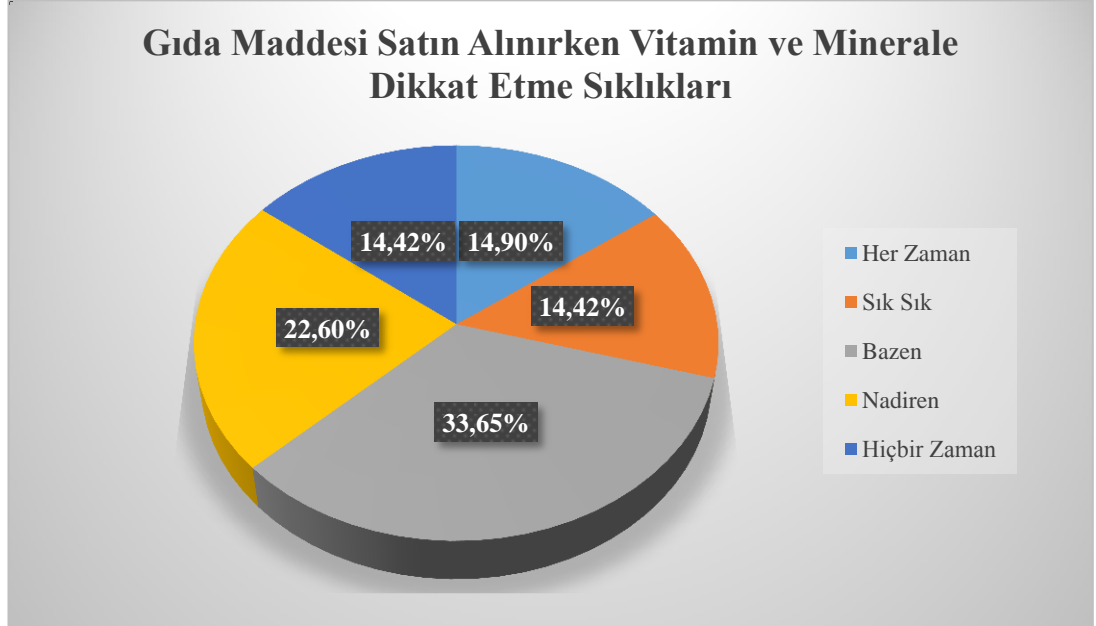
Şekil 36'daki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %17,79'u her zaman, %18,75'i sık sık, %27,40'si bazen ve %18,75'i nadiren kaloriye dikkat ettiğini ancak %17,31'i kaloriye dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 37 Gıda Maddesi Satın Alınırken Besin Değerlerine Dikkat Etme Sıklıkları

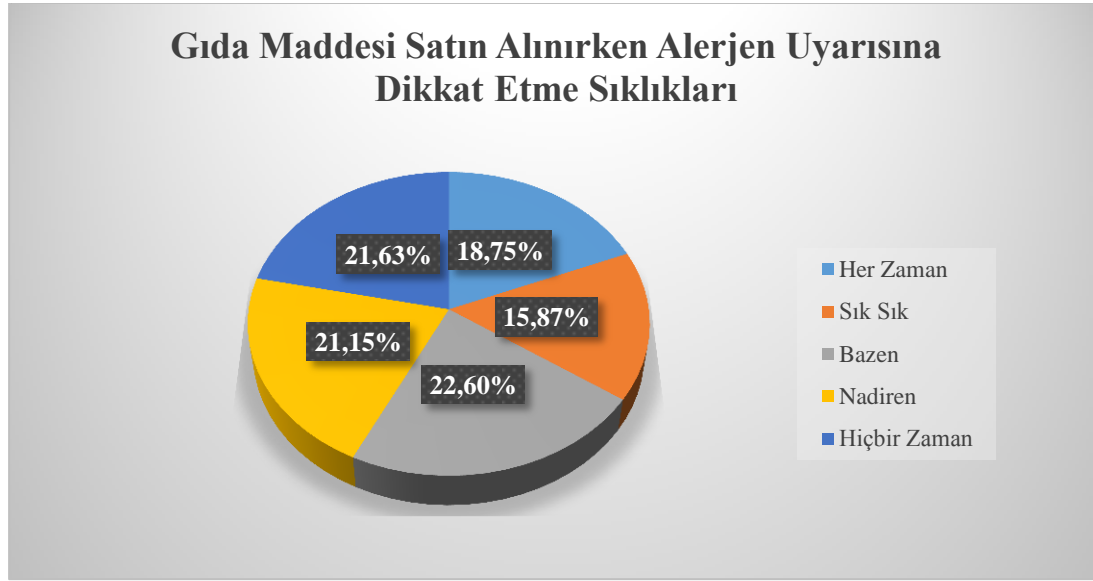
Şekil 37'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %14,42'si her zaman, %23,08'i sık sık, %32,69'u bazen ve %20,67'si nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %9,13'ü besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 38 Gıda Maddesi Satın Alınırken Vitamin ve Minerale Dikkat Etme Sıklıkları

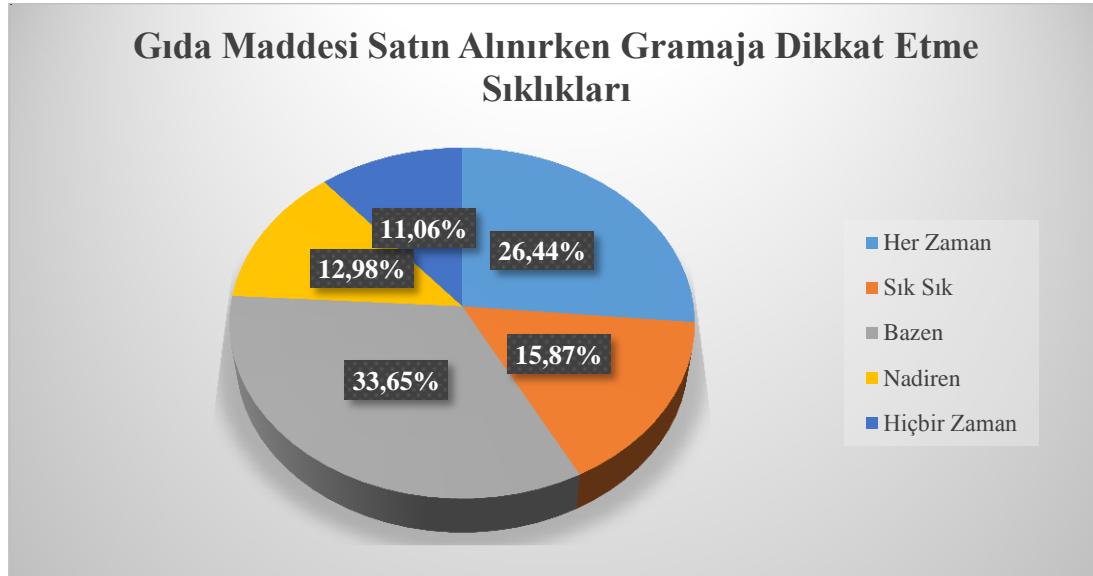
Şekil 38'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %14,90'ı her zaman, %14,42'si sık sık, %33,65'i bazen ve %22,60'ı nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %14,42'si besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 39 Gıda Maddesi Satın Alınırken Alerjen Uyarısına Dikkat Etme Sıklıkları

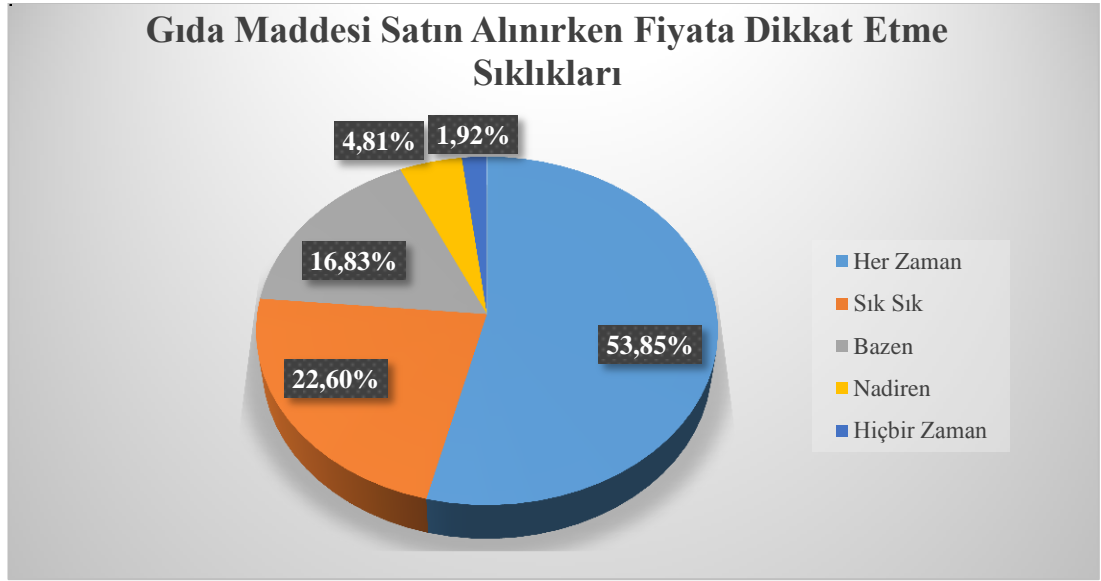
Şekil 39'daki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %18,75'i her zaman, %15,87'si sık sık, %22,60'ı bazen ve %21,15'i nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %21,63'ü besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 40 Gıda Maddesi Satın Alınırken Gramaja Dikkat Etme Sıklıkları

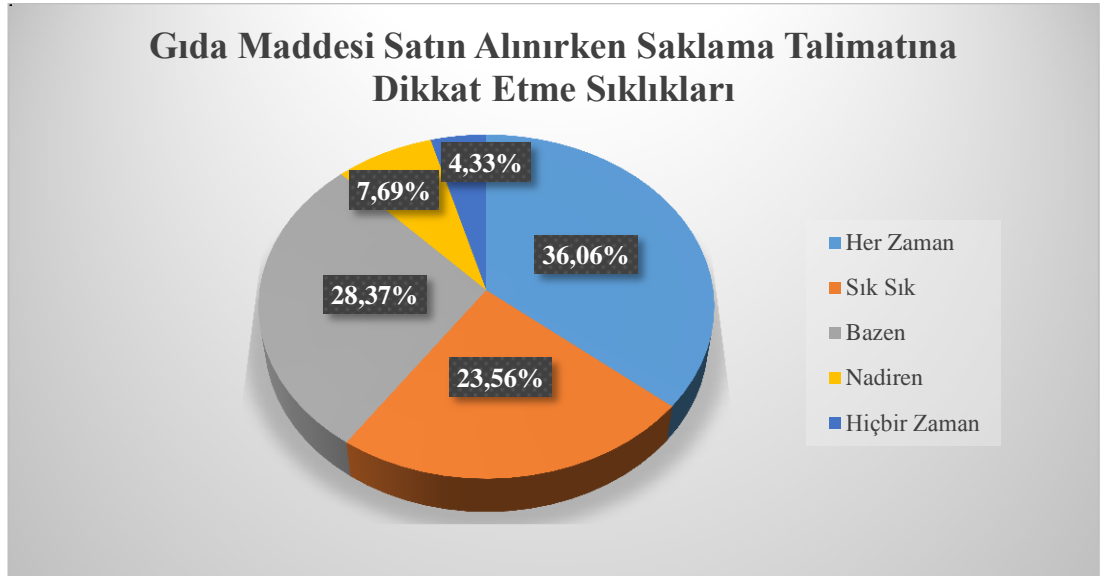
Şekil 40'taki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %26,44'ü her zaman, %15,87'si sık sık, %33,65'i bazen ve %12,98'i nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %11,06'sı besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 41 Gıda Maddesi Satın Alınırken Fiyata Dikkat Etme Sıklıkları

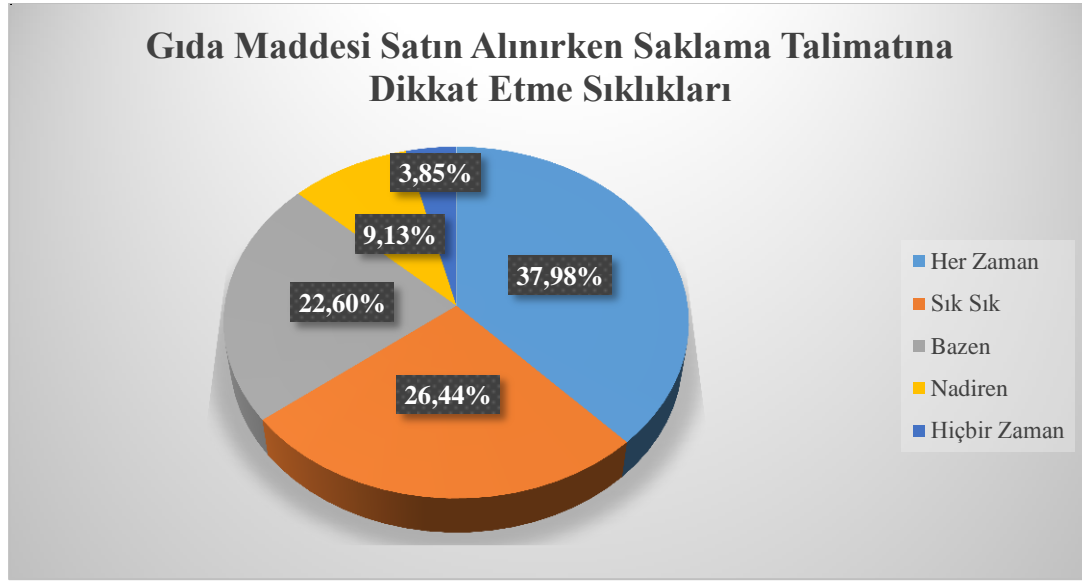
Şekil 41'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %53,85'i her zaman, %22,60'ı sık sık, %16,83'ü bazen ve %4,81'i nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %1,92'si besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 42 Gıda Maddesi Satın Alınırken Saklama Talimatına Dikkat Etme Sıklıkları

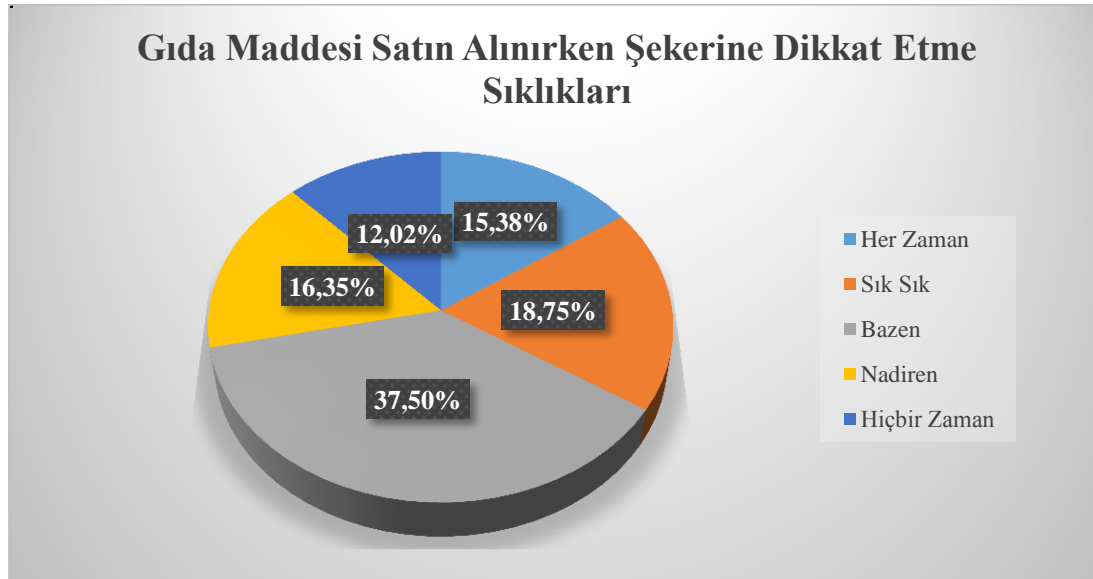
Şekil 42'deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %36,06'sı her zaman, %23,56'sı sık sık, %28,37'si bazen ve %7,69'u nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %4,33'ü besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 43 Gıda Maddesi Satın Alınırken Saklama Talimatına Dikkat Etme Sıklıkları

Şekil 43'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %37,98'i her zaman, %26,44'ü sık sık, %22,60'ı bazen ve %9,13'ü nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %3,85'i besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

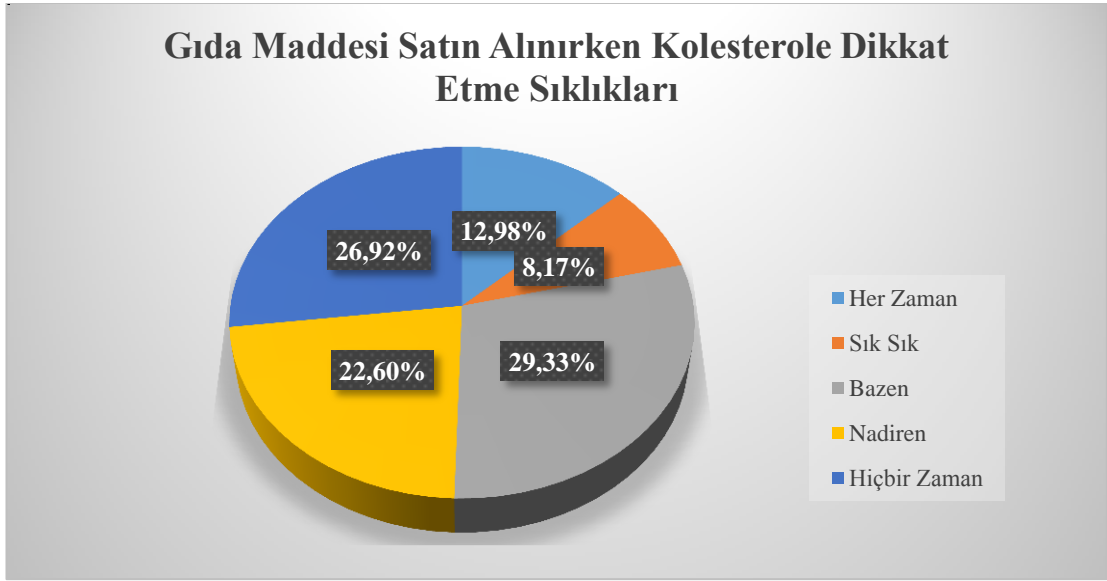
Şekil 44 Gıda Maddesi Satın Alınırken Şekerine Dikkat Etme Sıklıkları

Şekil 44'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %15,38'i her zaman, %18,75'i sık sık, %37,50'si bazen ve %16,35'i nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %12,02'si besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

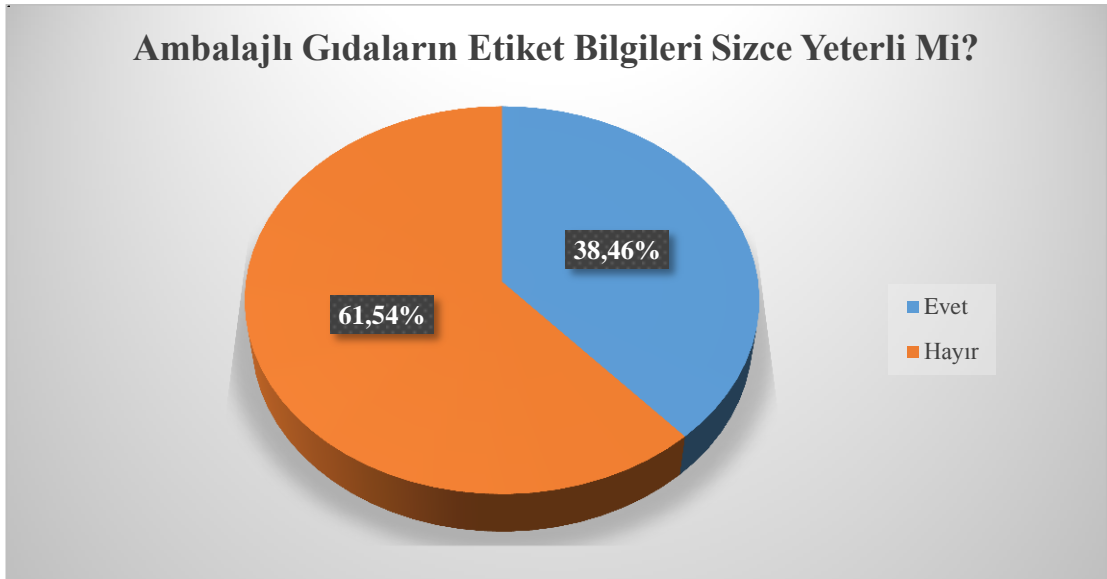

Şekil 45 Gıda Maddesi Satın Alırken Kolesterolle Dikkat Etme Sıklıkları

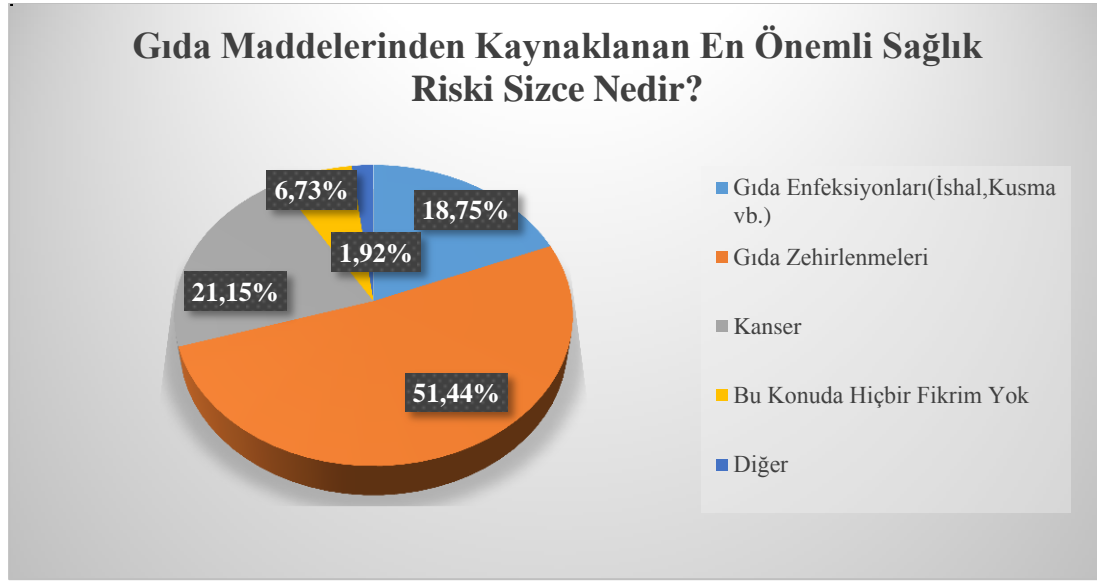
Şekil 45'teki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %12,98'i her zaman, %8,17'si sık sık, %29,33'ü bazen ve %22,60'ı nadiren besin değerlerine dikkat ettiğini ancak %26,92'si besin değerlerine dikkat etmediğini belirtmiştir.

Şekil 46 Ambalajlı Gıdaların Etiket Bilgilerini Yeterli Bulma Durumu

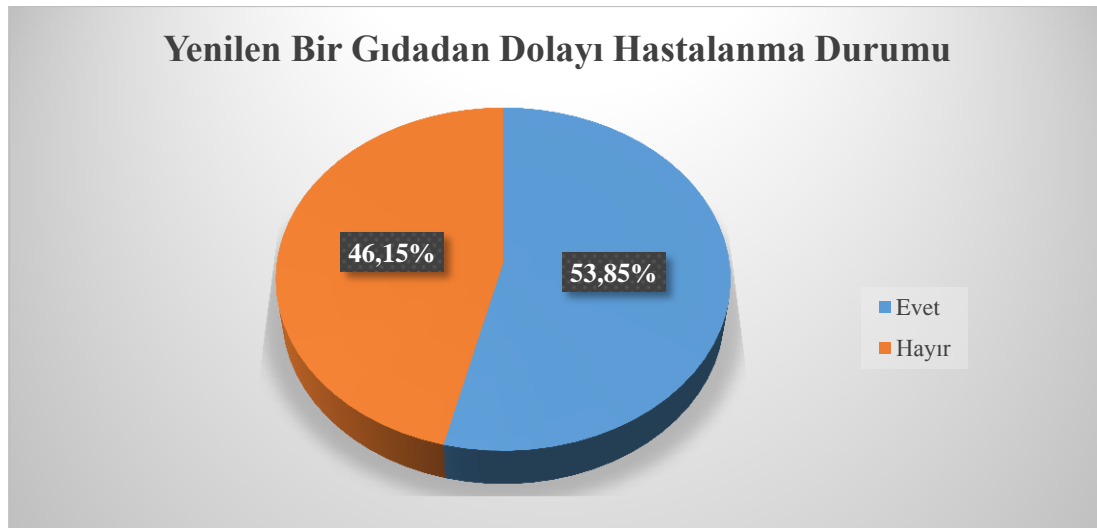
Şekil 46'daki verilere göre katılımcıların %38,46'sı ambalajlı gıdaların etiket bilgilerini yeterli bulurken, %61,54'ü etiket bilgilerini yeterli bulmamıştır.

Şekil 47 Gıdadan Kaynaklanan Sağlık Riski

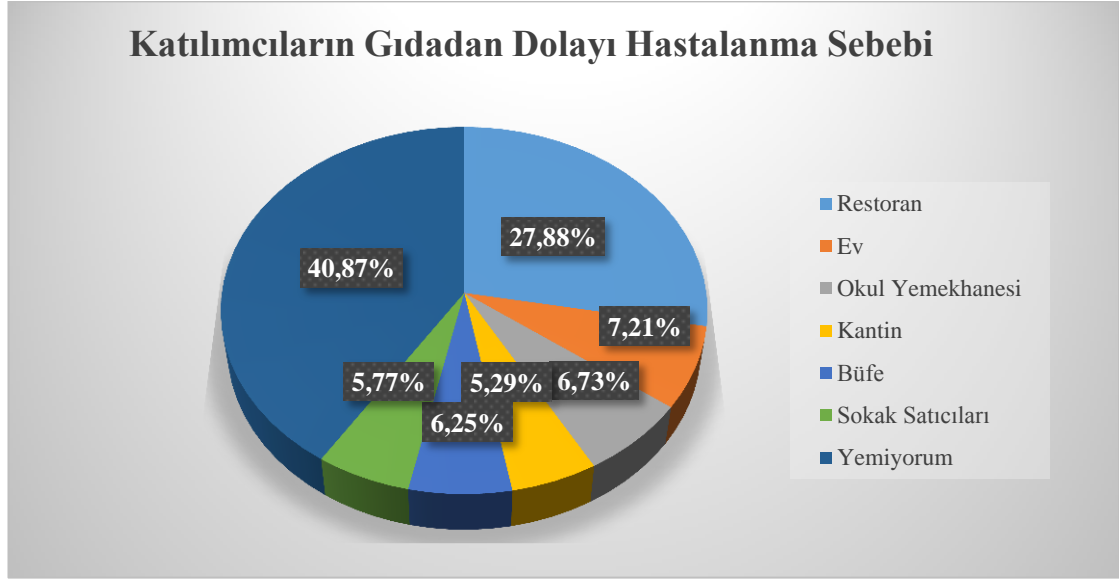
Şekil 47'deki verilere göre katılımcıların %18,75'i gıda enfeksiyonları (ishal, kusma vb.), %51,44'ü gıda zehirlenmeleri, %21,15'i kanser ve %1,92'si diğer durumları gıda maddelerinden kaynaklanan en önemli sağlık riski olduğunu düşünmektedir fakat %6,73'ünün bu konuda hiçbir fikrinin olmadığını düşünmektedir.

Şekil 48 Yenilen Bir Gıdadan Dolayı Hastalanma Durumu

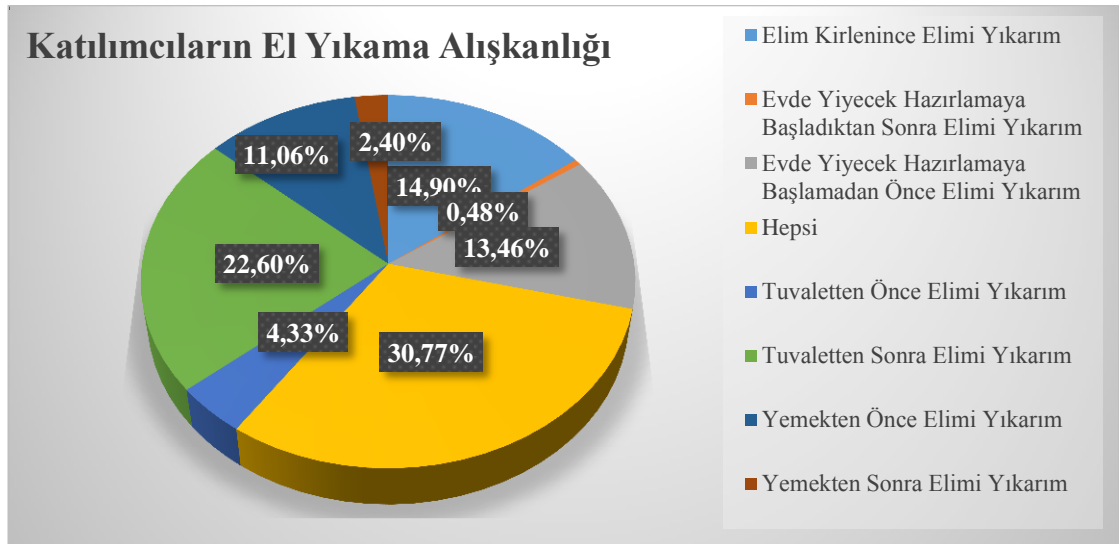
Şekil 48'deki verilere göre katılımcıların %53,85'i yedikleri bir gıdadan dolayı hastalandıklarını, %46,15'i ise yedikleri bir gıdadan dolayı hastalanmadıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 49 Katılımcıların Gıdadan Dolayı Hastalanma Sebebi

Katılımcıların %27,88'i restoranda, %7,21'i evde, %6,73'ü okul yemekhanesinde, %5,29'u kantinde, %6,25'i büfede ve %5,77'i sokak satıcılarında yenilen bir gıdadan dolayı zehirlenmiştir. Bununla birlikte katılımcıların %40,87'si dışarıda yemek yememiştir.

Şekil 50 Katılımcıların El Yıkama Alışkanlığı

Şekil 50'deki verilere göre katılımcıların %14,90'ı eli kirlenince,%0,48'i evde yiyecek hazırlamaya başladıktan sonra, %13,46'sı evde yiyecek hazırlamaya başlamadan önce, %4,33'ü tuvaletten önce, %22,60'ı tuvaletten sonra, %11,06'sı yemekten önce ve %2,40'ı yemekten sonra elini yıkamaktadır, %30,77'si ise hepsini uygulamaktadır.

C.Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler ve Korelasyon Analizi

Korelasyon analizi iki sayısal ölçüm arasında doğrusal bir ilişki varlığını, var ise bu ilişkinin büyüklüğü ve yönün ne olduğunu saptamak amacıyla kullanılan bir istatistiksel bir yöntemdir (Kalaycı, 2006).

Korelasyon katsayısının (r) yorumu:

- $0 < r < 0,19$ ise çok zayıf ilişki ya da korelasyon yok
- $0,20 < r < 0,39$ arasında ise, zayıf korelasyon
- $0,40 < r < 0,59$ arasında ise orta şiddette korelasyon
- $0,60 < r < 0,79$ arasında ise yüksek şiddette korelasyon
- $0,80 < r < 1$ arasında ise çok yüksek korelasyon olduğu yorumu yapılır (Dunn ve Mannes, 2001).

Çizelge 1 Katılımcıların Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Ort	S.s	Spearmann's rho	YBO YDA Düzeyi Puanı	Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	YBO YDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı (1.Bölüm)	YBO YDA Okuduğunu Anlama(2. Bölüm)	YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm)	YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)	YBOYDA Sayısal Okuyarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)
YBOYDA Düzeyi Puanı	24,80	8,45	r	1,000	0,561	0,753	0,665	0,835	0,512	0,836
			p		0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**
			n		208	208	208	208	208	208
Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	44,93	7,14	r	1,000	0,470	0,464	0,480	0,308	0,408	
			p		0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	
			n		208	208	208	208	208	
YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm)	8,08	2,21	r	1,000	0,444	0,545	0,317	0,522		
			p		0,000**	0,000**	0,000**	0,000**		
			n		208	208	208	208		
YBOYDA Okuduğunu Anlama(2. Bölüm)	4,63	1,54	r	1,000	0,535	0,354	0,470			
			p		0,000**	0,000**	0,000**			
			n		208	208	208			
YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm)	7,06	3,60	r	1,000	0,363	0,642				
			p		0,000**	0,000**				
			n		208	208				

YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)	1,75	0,90	r	1,000	0,310
			p		0,000**
			n	208	208
YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)	3,34	2,12	r		1,000
			p		
			n		208

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 1’de okuryazarlık alt boyutları ve gıda güvenliği boyutları arasındaki korelasyon analizi incelenmiştir. Bu değerlere göre YBOYDA Düzeyi Puanı (24,80±8,45) ile Gıda Güvenliği Tutumu Puanı (44,93±7,14) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir(p<0,01). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. (0,40<r<0,59) (r= 0,561).

Gıda Güvenliği Tutumu Puanı (44,93±7,14) ile YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) (8,08±2,21) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir(p<0,01). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. (0,40<r<0,59) (r= 0,470).

Gıda Güvenliği Tutumu Puanı (44,93±7,14) ile YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) (4,63±1,54) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir(p<0,01). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. (0,40<r<0,59) (r= 0,464).

Gıda Güvenliği Tutumu Puanı (44,93±7,14) ile YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm) (7,06±3,60) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir(p<0,01). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. (0,40<r<0,59) (r= 0,480).

Gıda Güvenliği Tutumu Puanı (44,93±7,14) ile YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) (1,75±0,90) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir(p<0,01). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. (0,40<r<0,59) (r= 0,408).

Gıda Güvenliği Tutumu Puanı (44,93±7,14) ile YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) (3,34±2,12) arasındaki

ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p<0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. ($0,40<r<0,59$) ($r=0,408$).

YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) ($8,08\pm 2,21$) ile YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) ($4,63\pm 1,54$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p<0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. ($0,40<r<0,59$) ($r=0,444$).

YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) ($8,08\pm 2,21$) ile YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm) ($7,06\pm 3,60$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p<0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. ($0,40<r<0,59$) ($r=0,545$).

YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) ($8,08\pm 2,21$) ile YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ($1,75\pm 0,90$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p<0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü az şiddetli bir ilişki vardır. ($0,20<r<0,39$) ($r=0,317$).

YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) ($8,08\pm 2,21$) ile YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) ($3,34\pm 2,12$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p<0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. ($0,40<r<0,59$) ($r=0,522$).

YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) ($4,63\pm 1,54$) ile YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm) ($7,06\pm 3,60$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p<0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. ($0,40<r<0,59$) ($r=0,535$).

YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) ($4,63\pm 1,54$) ile YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ($1,75\pm 0,90$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p<0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü az şiddetli bir ilişki vardır. ($0,20<r<0,39$) ($r=0,354$).

YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) ($4,63\pm 1,54$) ile YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) ($3,34\pm 2,12$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p<0,01$). Bu durumda iki

değişken arasında pozitif yönlü orta şiddetli bir ilişki vardır. ($0,40 < r < 0,59$) ($r = 0,470$).

YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm) ($7,06 \pm 3,60$) ile YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ($1,75 \pm 0,90$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p < 0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü az şiddetli bir ilişki vardır. ($0,20 < r < 0,39$) ($r = 0,363$).

YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm) ($7,06 \pm 3,60$) ile YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) ($3,34 \pm 2,12$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p < 0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü yüksek şiddetli bir ilişki vardır. ($0,60 < r < 0,80$) ($r = 0,642$).

YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ($1,75 \pm 0,90$) ile YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) ($3,34 \pm 2,12$) arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir($p < 0,01$). Bu durumda iki değişken arasında pozitif yönlü yüksek şiddetli bir ilişki vardır. ($0,20 < r < 0,39$) ($r = 0,310$).

D.Regresyon Analizi

Çizelge 2 Beslenme Okuryazarlığının Gıda Güvenliğine Etkisine İlişkin Regresyon ANOVA Sonuçları

	Kareler Toplamı	Sd.	Kareler Ortalaması	F	p
Regresyon	4010,055	5	802,011	24,791	0,000**
Artıklar	6335,002	202	32,351		
Toplam	10545,058	207			

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Çizelge 2’de Beslenme Okuryazarlığının Gıda Güvenliğine Etkisi Modeline İlişkin ANOVA sonuçları incelenmiştir. Beslenme okuryazarlığıyla gıda güvenliği arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu bulunmuştur. ($F_{(5,202)} = 24,791$, $p < 0,01$).

Çizelge 3 Beslenme Okuryazarlığının Gıda Güvenliğine Etkisi Modeline İlişkin Regresyon t testi Sonuçları

Model	Standartlaştırılmış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p	Eş Doğrusallık İstatistikleri		R ²	Durbin Watson
	B	Std. Error				Tolerance	VIF		
Gıda Güvenliği Sabit	30,871	1,571	Beta	19,644	0,000			0,380	1,863

**

Genel Beslenme Bilgisi	0,650	0,249	0,201	2,607	0,010*	0,517	1,935
Okuduğunu Anlama Bilgisi	0,873	0,383	0,189	2,276	0,024*	0,447	2,238
Besin Grupları Bilgisi	0,407	0,176	0,205	2,310	0,022*	0,390	2,566
Porsiyon Miktarı	0,411	0,506	0,052	0,813	0,417	0,746	1,341
Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi	0,355	0,257	0,105	1,379	0,170	0,524	1,907

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 3 incelendiğinde gıda güvenliği etkisi modeli aşağıdaki gibi belirlenmiştir: Gıda Güvenliği = 30,871 + 0,650 × Genel beslenme bilgisi + 0,873 × Okuduğunu anlamamanın bilgisi + 0,407× Besin Grupları Bilgisi + 0,411× Porsiyon Miktarı + 0,355× Sayısal Okur Yazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi

Çizelge 3'teki modele ilişkin t testi değerleri incelendiğinde porsiyon miktarı ve sayısal okuryazarlık ve gıda etiketi bilgisinin gıda güvenliği üzerinde etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur(p>0,05). Genel beslenme bilgisinin gıda güvenliği üzerinde etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (t=2,607; p<0,05). Okuduğunu anlama bilgisinin gıda güvenliği üzerine etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (t=2,276; p<0,05). Besin grupları bilgisi gıda güvenliği üzerinde etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (t=2,310; p<0,05). Ayrıca R²=0,380 olduğundan genel beslenme bilgisi, okuduğunu anlama bilgisi, besin grupları bilgisi gıda güvenliğini %38 oranında açıkladığı söylenebilir. VIF ve Tolerance değerlerinin 5'ten küçük olması, bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı probleminin olmadığı ve durbin-watson istatistik değerinin 1,863 olması ve bu değer ikiye yakın olmasından dolayı gözlemler arasında oto-korelasyonun olmadığı %95 güvenle söylenebilir. Bu durumda H₁, H₂ ve H₃ hipotezleri doğrulanırken, H₄ ve H₅ hipotezleri doğrulanmamıştır.

E.Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Sosyal Demografik Özellikleri ve Beslenme Durumu ve Gıda Tercihlerine Göre Karşılaştırılması

Çizelge 4 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Ort	SS	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p	
Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	Erkek	34	40,735	6,6847	69,21	2353,00	-3,750	0,000**
	Kadın	174	45,753	6,9492	111,40	19383,00		
YBOYDA Düzeyi Puanı	Erkek	34	21,676	9,5908	81,03	2755,00	-2,491	0,013*
	Kadın	174	25,408	8,0955	109,09	18981,00		
YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm)	Erkek	34	6,588	2,6981	64,54	2194,50	-4,340	0,000**
	Kadın	174	8,368	1,9774	112,31	19541,50		
YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm)	Erkek	34	4,147	1,877	90,34	3071,50	-1,567	0,117
	Kadın	174	4,724	1,456	107,27	18664,50		
YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm)	Erkek	34	6,53	3,695	95,22	3237,50	-1,017	0,309
	Kadın	174	7,17	3,581	106,31	18498,50		
YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)	Erkek	34	1,5	1,0517	90,87	3089,50	-1,535	0,125
	Kadın	174	1,793	0,8687	107,16	18646,50		
YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)	Erkek	34	2,882	1,9658	91,35	3106,00	-1,410	0,159
	Kadın	174	3,425	2,1457	107,07	18630,00		

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 4'teki değerlere göre; YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm), YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm), YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ve YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) değişkenlerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak bir farklılık göstermediği söylenebilir ($p>0,05$). Gıda Güvenliği Tutumu Puanı değişkeninin cinsiyete göre istatistiksel olarak bir farklılık gösterdiği söylenebilir ($p<0,01$). Kadınların Gıda Güvenliği Tutumu Puanının (Sıra Ort.=111,40) erkeklerin Gıda Güvenliği Tutumu Puanından(Sıra Ort.=69,21) daha yüksek olduğu söylenebilir. YBOYDA Düzeyi Puanı değişkeninin cinsiyete göre istatistiksel olarak bir farklılık gösterdiği söylenebilir ($p<0,05$). Kadınların YBOYDA Düzeyi Puanının (Sıra Ort.=109,09), erkeklerin YBOYDA Düzeyi Puanından(Sıra Ort.=81,03) daha yüksek

olduğu söylenebilir. YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) değişkeninin cinsiyete göre istatistiksel olarak bir farklılık gösterdiği söylenebilir ($p<0,01$). Kadınların YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) değişkeninin Tutumu Puanının (Sıra Ort.=112,31) erkeklerin YBOYDA Düzeyi Puanından(Sıra Ort.=64,54) daha yüksek olduğu söylenebilir.

Çizelge 5 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Gelir durumunuz nedir?		N	Ort	SS	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Ki-Kare	p	İkili Karşılaştırmalar
Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	Geliri Giderden Az ¹	42	42,7	7,38	87,60	3679,00	5,651	0,059	-
	Gelir Gideren Eşit ²	121	45,9	6,91	112,22	1357,9,00			
	Gelir Giderden Fazla ³	45	44,3	7,17	99,51	4478,00			
YBOYDA Düzeyi Puanı	Geliri Giderden Az ¹	42	21,8	9,09	84,27	3539,50	5,981	0,050	-
	Gelir Gideren Eşit ²	121	25,6	8,01	109,30	1322,5,50			
	Gelir Giderden Fazla ³	45	25,2	8,54	110,47	4971,00			
YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm)	Geliri Giderden Az ¹	42	7,29	2,55	83,14	3492,00	7,035	0,030	1-2 1-3
	Gelir Gideren Eşit ²	121	8,32	1,95	109,19	1321,1,50			
	Gelir Giderden Fazla ³	45	8,16	2,38	111,83	5032,50			
YBOYDA Okuduğu Anlama(2. Bölüm)	Geliri Giderden Az ¹	42	4,38	1,70	97,81	4108,00	2,327	0,312	-
	Gelir Gideren Eşit ²	121	4,79	1,43	109,66	1326,9,00			
	Gelir Giderden Fazla ³	45	4,42	1,67	96,87	4359,00			
YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm)	Geliri Giderden Az ¹	42	5,74	4,07	85,55	3593,00	5,725	0,057	-
	Gelir Gideren Eşit ²	121	7,44	3,47	110,31	1334,7,00			
	Gelir Giderden Fazla ³	45	7,29	3,24	106,58	4796,00			
YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)	Geliri Giderden Az ¹	42	1,52	0,97	91,51	3843,50	3,765	0,152	-
	Gelir Gideren Eşit ²	121	1,85	0,85	110,46	1336,5,50			
	Gelir Giderden Fazla ³	45	1,67	0,95	100,60	4527,00			

YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)	Geliri Giderden Az ¹	42	2,90	2,03	91,87	3858,50	3,864	0,145	-
	Gelir Gidere Eşit ²	121	3,35	2,13	104,26	1261,50			
	Gelir Giderden Fazla ³	45	3,71	2,16	116,93	5262,00			

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 5'teki değerlere göre; Gıda Güvenliği Tutumu Puanı, YBOYDA Düzeyi Puanı, YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm), YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm), YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ve YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) değişkenlerinin gelir durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık göstermediği söylenebilir (p>0,05).

YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) değişkeninin gelir durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık gösterdiği söylenebilir (p<0,05). Bu durumda ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Geliri giderden fazla olanların YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Sıra Ort.=111,83). Geliri gidere eşit olanların YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) (Sıra Ort.= 109,19), Geliri giderden az olanların YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) algısından (Sıra Ort.= 83,14) daha yüksek olduğu söylenebilir. Geliri giderden fazla olanların YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) (Sıra Ort.= 111,83) Geliri giderden az olanların YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) algısından (Sıra Ort.= 83,14) daha yüksek olduğu söylenebilir.

Çizelge 6 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Sabah Kahvaltı Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Sabah kahvaltı yapıyor musunuz?	N	Ort	SS	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Ki-Kare	p	
YBOYDA Düzeyi Puanı	Evet	115	24,57	8,85	104,41	12007,00	0,811	0,667
	Hayır	18	22,83	8,51	93,17	1677,00		
	Bazen	75	25,61	7,78	107,36	8052,00		
Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	Evet	115	44,76	7,25	103,40	11891,00	2,417	0,299
	Hayır	18	42,83	7,11	86,47	1556,50		
	Bazen	75	45,71	6,94	110,51	8288,50		
YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm)	Evet	115	7,99	2,42	105,45	12127,00	0,481	0,786
	Hayır	18	8,11	1,53	95,33	1716,00		
	Bazen	75	8,20	2,01	105,24	7893,00		
YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm)	Evet	115	4,57	1,60	102,67	11806,50	0,449	0,799
	Hayır	18	4,67	1,33	101,47	1826,50		
	Bazen	75	4,71	1,51	108,04	8103,00		
YBOYDA Besin	Evet	115	7,05	3,56	104,17	11980,00	3,859	0,145

Grupları Bilgisi	Hayır	18	5,33	3,85	80,75	1453,50		
Puanı(3.Bölüm)	Bazen	75	7,49	3,52	110,70	8302,50		
YBOYDA Porsiyon	Evet	115	1,64	0,90	96,81	11133,50	4,795	0,091
Miktarı Puanı	Hayır	18	1,89	1,13	116,75	2101,50		
(4.Bölüm)	Bazen	75	1,87	0,84	113,35	8501,00		
YBOYDA Sayısal	Evet	115	3,41	2,18	106,68	12268,50	1,157	0,561
Okuryazarlık ve	Hayır	18	2,83	1,98	90,47	1628,50		
Gıda Etiket Bilgisi	Bazen	75	3,35	2,08	104,52	7839,00		
Puanı (5.Bölüm)								

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 6'daki değerlere göre; Gıda Güvenliği Tutumu Puanı, YBOYDA Düzeyi Puanı, Beslenme Bilgisi Puanı (1.Bölüm), YBOYDA Okuduğunu Anlama (2.Bölüm), YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı (3.Bölüm), YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ve YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) değişkenlerinin sabah kahvaltı yapma durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık göstermediği söylenebilir (p>0,05).

Çizelge 7 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Öğün atlama Durumuna Göre Karşılaştırılması

Öğün atlıyor musunuz?	N	Ort	SS	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p	
YBOYDA Düzeyi Puanı	Evet	160	25,21	8,26	107,16	17145,00	-1,165	0,244
	Hayır	48	23,42	9,01	95,65	4591,00		
Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	Evet	160	45,29	7,05	107,60	17215,50	-1,359	0,174
	Hayır	48	43,73	7,36	94,18	4520,50		
YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm)	Evet	160	8,19	2,06	106,91	17105,00	-1,079	0,280
	Hayır	48	7,69	2,62	96,48	4631,00		
YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm)	Evet	160	4,71	1,49	107,16	17145,50	-1,215	0,224
	Hayır	48	4,38	1,71	95,64	4590,50		
YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm)	Evet	160	7,08	3,61	104,42	16707,50	-0,035	0,972
	Hayır	48	7,02	3,61	104,76	5028,50		
YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)	Evet	160	1,77	0,90	106,01	16961,50	-0,702	0,483
	Hayır	48	1,67	0,93	99,47	4774,50		
YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)	Evet	160	3,48	2,03	108,70	17391,50	-1,858	0,063
	Hayır	48	2,85	2,35	90,51	4344,50		

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 7'deki değerlere göre; Gıda Güvenliği Tutumu Puanı, YBOYDA Düzeyi Puanı, Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm), YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm), YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm), YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ve YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) değişkenlerinin öğün atlama durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık göstermediği söylenebilir (p>0,05).

Çizelge 8 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Beslenme Bilgi Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Beslenme bilgi düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz?		N	Ort	SS	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Ki-Kare	p	İkili Karşılaştırmalar
YBOYDA Düzeyi Puanı	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum ¹	110	27,21	6,80	122,61	13487,00	25,168	0,000**	1-2 1-3
	Kararsızım ²	66	23,23	9,24	92,56	6109,00			
	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum ³	32	19,75	9,10	66,88	2140,00			
Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum ¹	110	46,45	6,33	115,56	12712,00	10,598	0,005**	1-3
	Kararsızım ²	66	44,05	7,60	98,96	6531,50			
	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum ³	32	41,56	7,54	77,89	2492,50			
YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm)	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum ¹	110	8,65	1,62	119,37	13130,50	17,588	0,000**	1-2 1-3
	Kararsızım ²	66	7,62	2,62	94,48	6235,50			
	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum ³	32	7,06	2,49	74,06	2370,00			
YBOYDA Okuduğu Anlama(2. Bölüm)	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum ¹	110	4,98	1,26	117,11	12882,00	16,013	0,000**	1-2 1-3
	Kararsızım ²	66	4,47	1,68	99,26	6551,00			
	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum ³	32	3,75	1,76	71,97	2303,00			

Olduğunu
Düşünmüyor
um³

Çizelge 8 (Devamı) Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Beslenme Bilgi Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm)	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum ¹	110	7,81	3,0	115,20	12671,5	10,054	0,007*	1-3
	Kararsızım ²	66	6,56	3,8	98,50	6501,00		*	
	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum ³	32	5,53	4,2	80,11	2563,50			
YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum ¹	110	1,85	0,9	110,58	12163,5	6,838	0,033*	2-3
	Kararsızım ²	66	1,74	0,9	105,79	6982,00		*	1-3
	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum ³	32	1,38	0,8	80,95	2590,50			
YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum ¹	110	3,93	1,8	121,36	13349,5	20,337	0,000*	1-2
	Kararsızım ²	66	2,85	2,1	90,82	5994,00		*	1-3
	Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum ³	32	2,31	2,3	74,77	2392,50			

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 8'deki değerlere göre; YBOYDA Düzeyi Puanı değişkenin beslenme bilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği söylenebilir($p<0,01$). Bu durumda ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Sıra Ort.= 122,61). “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin puanı (Sıra Ort.= 122,61), “Kararsızım” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 92,56) ve “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 66,88) daha yüksek olduğu söylenebilir.

Gıda Güvenliği Tutumu Puanı değişkenin beslenme bilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği söylenebilir($p<0,01$). Bu durumda ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Sıra Ort.= 115,56). “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin puanı (Sıra Ort.= 115,56), “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 77,89) daha yüksek olduğu söylenebilir.

YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) değişkenin beslenme bilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği söylenebilir($p<0,01$). Bu durumda ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Sıra Ort.= 119,37). “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin puanı (Sıra Ort.= 119,37), “Kararsızım” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 94,48) ve “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 74,06) daha yüksek olduğu söylenebilir.

YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) değişkenin beslenme bilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği söylenebilir($p<0,01$). Bu durumda ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Sıra Ort.= 117,11). “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin puanı (Sıra Ort.= 117,11), “Kararsızım” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 99,26) ve “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 71,97) daha yüksek olduğu söylenebilir.

YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm) Puanı değişkenin beslenme bilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği söylenebilir($p<0,01$). Bu durumda ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Sıra Ort.= 115,20). “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin puanı (Sıra Ort.= 115,20), Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 80,11) daha yüksek olduğu söylenebilir.

YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) değişkenin beslenme bilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği söylenebilir($p<0,01$). Bu durumda ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Sıra Ort.= 110,58). “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin puanı (Sıra Ort.= 110,58), “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 80,95) daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca “Kararsızım” cevabını verenlerin puanı (Sıra Ort.= 105,79), “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 80,95) daha yüksek olduğu söylenebilir.

YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) değişkenin beslenme bilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği söylenebilir($p<0,01$). Bu durumda ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin en yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Sıra Ort.= 121,36). “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünüyorum” cevabını verenlerin puanı (Sıra Ort.= 121,36), “Kararsızım” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 90,82) ve “Beslenme Bilgimin İyi Olduğunu Düşünmüyorum” cevabını verenlerin puanından (Sıra Ort.= 74,77) daha yüksek olduğu söylenebilir.

Çizelge 9 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Ambalajlı Gıdaların Etiket Bilgilerinin Yeterli Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ambalajlı gıdaların etiket bilgileri sizce yeterli mi?	N	Ort	SS	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p	
YBOYDA Düzeyi Puanı	Evet	80	24,40	8,81	102,17	8173,50	-0,443	0,658
	Hayır	128	25,05	8,24	105,96	13562,50		
Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	Evet	80	45,00	7,09	103,64	8291,00	-0,164	0,870
	Hayır	128	44,89	7,19	105,04	13445,00		
YBOYDA Genel	Evet	80	7,79	2,39	96,54	7723,50	-1,546	0,122

Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm)	Hayır	128	8,26	2,07	109,47	14012,50		
YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm)	Evet	80	4,53	1,73	103,14	8251,50	-0,268	0,788
	Hayır	128	4,70	1,42	105,35	13484,50		
YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm)	Evet	80	7,13	3,53	104,99	8399,00	-0,096	0,924
	Hayır	128	7,02	3,66	104,20	13337,00		
YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)	Evet	80	1,75	0,89	105,55	8444,00	-0,211	0,833
	Hayır	128	1,74	0,92	103,84	13292,00		
YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)	Evet	80	3,20	2,13	100,93	8074,00	-0,685	0,493
	Hayır	128	3,42	2,12	106,73	13662,00		

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 9'daki değerlere göre; Gıda Güvenliği Tutumu Puanı, YBOYDA Düzeyi Puanı, Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm), YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm), YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm), YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm) ve YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) değişkenlerinin Ambalajlı Gıdaların Etiket Bilgilerinin Yeterli Olma Durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık göstermediği söylenebilir (p>0,05).

Çizelge 10 Okuryazarlık Alt Boyutları ve Gıda Güvenliği Boyutlarının Yediğiniz Bir Gıdadan Dolayı Hastalanma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Yediğiniz bir gıdadan dolayı hastalandınız mı (Kusma, ishal vb. şikâyetleriniz oldu mu) ?		N	Ort	SS	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
YBOYDA Düzeyi Puanı	Evet	112	26,04	8,19	115,51	12937,50	-2,857	0,004**
	Hayır	96	23,34	8,55	91,65	8798,50		
Gıda Güvenliği Tutumu Puanı	Evet	112	45,61	6,77	108,78	12183,00	-1,110	0,267
	Hayır	96	44,15	7,50	99,51	9553,00		
YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm)	Evet	112	8,29	2,25	113,63	12726,50	-2,423	0,015*
	Hayır	96	7,82	2,13	93,85	9009,50		
YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm)	Evet	112	4,84	1,42	112,21	12567,50	-2,084	0,037*
	Hayır	96	4,39	1,65	95,51	9168,50		
YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm)	Evet	112	7,42	3,47	110,77	12406,50	-1,680	0,093
	Hayır	96	6,65	3,72	97,18	9329,50		
YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)	Evet	112	1,82	0,92	109,19	12229,00	-1,290	0,197
	Hayır	96	1,66	0,88	99,03	9507,00		
YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)	Evet	112	3,77	2,04	116,30	13025,50	-3,091	0,002**
	Hayır	96	2,83	2,12	90,73	8710,50		

**p<0,01, *p<0,05

Çizelge 10'daki değerlere göre; Gıda Güvenliği Tutumu Puanı, YBOYDA Besin Grupları Bilgisi Puanı(3.Bölüm), YBOYDA Porsiyon Miktarı Puanı (4.Bölüm)

değişkenlerinin yenilen bir gıdadan dolayı hastalanma durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık göstermediği söylenebilir ($p>0,05$). YBOYDA Düzeyi Puanı değişkeninin yenilen bir gıdadan dolayı hastalanma durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık gösterdiği söylenebilir ($p<0,01$). Yenilen bir gıdadan dolayı hastalananların YBOYDA Düzeyi Puanının (Sıra Ort.=115,51), yenilen bir gıdadan dolayı hastalanmayanların YBOYDA Düzeyi Puanından(Sıra Ort.=91,65) daha yüksek olduğu söylenebilir. YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) değişkeninin yediğiniz bir gıdadan dolayı hastalanma durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık gösterdiği söylenebilir ($p<0,05$). Yenilen bir gıdadan dolayı hastalananların YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanı(1.Bölüm) (Sıra Ort.=108,78), yenilen bir gıdadan dolayı hastalanmayanların YBOYDA Genel Beslenme Bilgisi Puanından(1.Bölüm) (Sıra Ort.=99,51) daha yüksek olduğu söylenebilir.

YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) değişkeninin yenilen bir gıdadan dolayı hastalanma durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık gösterdiği söylenebilir ($p<0,05$). Yenilen bir gıdadan dolayı hastalananların YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) (Sıra Ort.=112,21), yenilen bir gıdadan dolayı hastalanmayanların YBOYDA Okuduğunu Anlama(2.Bölüm) puanından (Sıra Ort.=95,51) daha yüksek olduğu söylenebilir.

YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm) değişkeninin yenilen bir gıdadan dolayı hastalanma durumuna göre istatistiksel olarak bir farklılık gösterdiği söylenebilir ($p<0,01$). Yenilen bir gıdadan dolayı hastalananların YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi Puanı (5.Bölüm)(Sıra Ort.=116,30), yenilen bir gıdadan dolayı hastalanmayanların YBOYDA Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi (5.Bölüm) puanından (Sıra Ort.=90,73) daha yüksek olduğu söylenebilir.

V.TARTIŞMA

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin beslenme okuryazarlığı ile gıda güvenliği bilinci durumu ve iki kavram arasındaki ilişki incelenmiştir. Bununla birlikte sosyodemografik form, YBOYDA ölçeği ve Gıda Güvenliği Tutum ölçeğinden elde edilen bulgular bu araştırmadaki literatürlere göre tartışılmıştır. Beslenme ve gıda güvenliğinin bireyin sağlığının sürdürülmesinde büyük rol oynadığı açıktır.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin çoğu kız öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmaya odyoloji ile beslenme ve diyetetik bölümlerinden ve ikinci sınıftan daha fazla katılım gösterilmiştir. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi ilköğretim ve babalarının eğitim düzeyi lise olduğu, gelir düzeylerinin ise gelirin gidere denk olduğu belirtilmiştir. Yapılan birkaç çalışmada kadınlarda okuryazarlık oranının düşük olduğu vurgulanmış, kadınların eğitim görmesinin okuryazarlık ve gıda güvenliği gibi konularda farkındalık kazanmasını sağladığı anlaşılmaktadır (Mustafa vd., 2011; Meral vd., 2008; Şule vd., 2018).

Yaptığımız çalışmaya göre üniversite öğrencilerinin kahvaltılarını yapmış ve kahvaltılarını genelde evde yapmaya özen göstermiştir. Öğlen yemeklerini okul dışında yemeyi tercih etmişlerdir. Tercihlerinin nedeni sevilen yemeklerin temiz olması, sağlıklı yiyeceklerin olması ve ekonomik durum gibi sebepler olarak gösterilmiştir. Öğrenciler genellikle etli ve sebze yemekleri tercih etmekte ve tercihlerini kendi kararlarına göre oluşturmaktadır. Alpuğuz'un yaptığı çalışmada öğrencilerin gıda konusunda kararlarını kendilerinin verdiği, öğle yemeklerini okulun kantininde yaptığı ve bu konudaki tercihlerinin nedeni fastfood yiyeceklerini daha fazla tercih etmelerinin olduğu vurgulanmıştır (Alpuğuz, 2007).

Bu çalışmamızda, öğrencilerin günde üç öğün yaptığı ve öğünleri atladığı belirlenmiştir. Sabah, öğle ve ara öğünleri daha çok atlanmıştır. Öğrenciler öğünleri yemek hazırlamaya vakit ayıramama, ekonomik durum ve öğün saatlerinde tok

hissetme gibi sebepler nedeniyle atlamışlardır. Memiş'in yaptığı çalışmaya göre öğrencilerin sabah, öğle ve ara öğünlerini atladıkları, akşam öğünlerinin düzenli yapıldığı ve çalışmamıza benzer şekildeki nedenlerle öğün atladıkları bulunmuştur (Memiş,2009). Öğünlerin düzenli yapılmaması bireyin yetersiz beslenmesine neden olmaktadır. Yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin öğün atladıkları ve öğün atlama durumu ile BKİ sınıflandırılması arasında ilişki vardır (Özakar Akça ve Selen, 2015).

Öğrencilere beslenme durumu ve beslenme eğitimi hakkında soru sorulmuştur. Öğrencilerin bir kısmı beslenme bilgi düzeyini iyi olduğunu ve sağlıklı beslendiğini bir kısmı ise bu konularda kararsız olduklarını belirtmiştir. Beslenme ve gıda ile ilgili bilgiler daha çok okulda ders alınarak öğrenilmiştir. Bu bilgilerin diyetisyen ve sağlık personellerinden alındığında daha çok güvenilmiştir. Kozan'ın yaptığı çalışmada beslenme bilgi düzeyi ve beslenme durumu konusunda bireylerin bu çalışmamıza benzer cevap verdiği anlaşılmaktadır(Kozan, 2019). Uzun'un yaptığı çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun beslenme ve gıdayla ilgili bilgi aldıkları ve bilgileri çoğunlukla okulda ders alarak ve iletişim kaynaklarından öğrendikleri belirtilmiştir (Uzun, 2019). Gıda okuryazarlığı ile gıda güvenliğiyle ilgili yapılan çalışmada ise gıda güvenliğiyle ilgili en çok güvenilen kaynağın okulda alınan dersler ve gıda güvenliğiyle ilgili bilimsel dergiler ve kitaplar olduğu bulunmuştur (Zehra vd., 2018).

Sosyodemografik formun gıda tercihleri kısmında öğrencilere gıda güvenliğini kavramını bilip bilmedikleri, ambalajlı ürünlerin etiket bilgilerinin güvenilirliği, el yıkama alışkanlıkları ve ürün satın alınırken nelere dikkat ettikleri hakkında soru sorulmuştur. Öğrenciler gıda güvenliği kavramını daha önce duyduğunu ve el hijyenine genel olarak dikkat ettiğini belirtmişlerdir. Yaptığımız çalışmaya göre bir gıda satın alınırken en çok dikkat edilen özellikler; fiyat, son kullanım tarihi, etiket bilgileri, saklama talimatı ve raf ömrüdür. Besin değerleri, kalori, vitamin ve mineraller, gramaj, kolesterol, şeker ve alerjenlere her zaman dikkat edilmemektedir. Bununla birlikte ambalajlı ürünlerdeki etiket bilgilerinin yetersiz oldukları düşünülmüştür. Gıda güvenliğiyle ilgili en büyük riskin gıda zehirlenmesi ve gıda enfeksiyonu olduğu belirtilmiştir. Memiş'in çalışmasında belirtildiği gibi yaptığımız çalışmada da tüketilen bir gıdadan dolayı zehirlenme olayı yaşanmış ve zehirlenme olayı en çok restoranda gerçekleştiği bulunmuştur (Memiş,2009). Kırgızistan'da

yapılan çalışmaya göre üniversite öğrencilerinin gıda güvenliği kavramını duydukları ve gıda satın dikkat edinilen özelliklerin yaptığımız çalışmaya benzer olduğu bulunmuştur (İstanbullugil ve Gürbüz, 2019).

Beslenmenin bireyin sağlığını sürdürmesinde önemli olduğu açıktır. Beslenmeyle ilgili bilincin oluşturulması için beslenme okuryazarlığı durumunun saptanması ve beslenme eğitiminin gerekli olduğu bu çalışmada anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmalara göre beslenme eğitiminin kişilerin beslenmeyle ilgili farkındalığın oluşmasını sağladığı bulunmaktadır (Şule vd, 2018; Jennifer et al., 2019; Raedeh et al., 2020; Chandani et al., 2018). Beslenme okuryazarlığı durumuyla ilgili yapılan çalışmalarda ise bireylerin beslenme okuryazarlığı durumunun sağlık durumu arasında korelasyon olduğu bulunmuştur (Aliye vd., 2021; Pınarlı, 2019; Nicholas J. et al., 2021; Kozan,2019).

Üniversite öğrencilerinin beslenme ve beslenme okuryazarlığı durumu toplumların beslenme durumları ve beslenme okuryazarlığı düzeyi hakkında fikir verebileceği için önemlidir. Üniversite öğrencilerinin beslenme durumuyla ilgili yapılan çalışmalarda öğrencilerin beslenme düzeninin iyi olmadığı, öğün atladıkları ve öğrencilere beslenmeyle ilgili eğitimlerin verilerek farkındalık oluşturulması gerektiği anlaşılmıştır (Egemen vd., 2015; Özakar Akça ve Selen, 2015). Beslenme okuryazarlığıyla ilgili yapılan çalışmalarda ise öğrencilerin beslenme okuryazarlığı durumunun beslenme durumları arasında ilişki olduğu anlaşılmaktadır(Kalkan, 2019; Özüpek ve Arslan, 2021; I-Ju et al., 2021; Jade et al., 2021).Yaptığımız çalışmada üniversite öğrencilerinin öğünlerini sıklıkla atladığı ancak öğün atlama durumu ile beslenme okuryazarlığı düzeyi arasında ilişki bulunmamasına rağmen, beslenme bilgisinin iyi olduğunu düşünenlerin beslenme okuryazarlığı düzeyinin diğerlerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Gıda güvenliği, bireylerin yeterli ve dengeli beslenmesinde rol oynayan gıdaların güvenliğinin sağlanması için önemlidir. Gıda güvenliğine dikkat edilmediğinde gıdaya bağlı sorunların çıktığı bilinmektedir. Küresel ısınma, miras gıdayla ilgili arz ve talep dengesizlikleri, sosyoekonomik durum gibi etkenler gıda güvenliği yetersizliğinin sebepleridir (Ayşe vd., 2015; Koç ve Uzmay, 2015). FAO'nun yayımladığı raporda gıda güvenliğinden kaynaklı sorunlardan dolayı birkaç milyon insanın açlıkla ve hastalıklarla yüzleşeceği, gıda ve politikalarının sağlığa teşvik edici ve eşit şekilde geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (FAO,

2022). Bu bağlamda, sağlığın gıdayı tehdit eden unsurlardan korunması için toplumların gıda güvenliğiyle ilgili bilincin oluşturulması gerektiği anlaşılmaktadır. Toplumların gıda güvenliği farkındalığının oluşturulması amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalara göre bireylerin ürünleri nasıl saklayacağını bilmediği, gıda güvenliği kavramını bilmedikleri ve gıda hijyenine dikkat etmedikleri bulunmuştur (Meral vd., 2008; Alpuğuz, 2007; Onurlubaş, 2015; Memiş, 2009). Üniversite öğrencilerinde gıda güvenliği üzerinde yapılan çalışmalar da toplumda olduğu gibi öğrencilerin de gıda güvenliği kavramında yetersiz olduklarını belirtmektedir (Zehra vd., 2018; İstanbullugil ve Gürbüz, 2019; Gündüz ve Aydoğan, 2015; Derya vd., 2019). Beslenme okuryazarlığının saptanması için oluşturulmuş ölçekler olsa da gıda güvenliği bilinç düzeyini ölçen belirli ölçek bulunmamaktadır. Gıda güvenliği bilincinin saptanmasında kullanılacak değerlendirme araçları anket sorularına dayanılarak oluşturulmuş ve kapsamlı ölçek için çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada gıda güvenliği durumunun saptanması amacıyla “Gıda Güvenliği Tutum Ölçeği” kullanılmıştır (Gündüz ve Aydoğan, 2015; Derya vd., 2019; Memiş, 2009; İstanbullugil ve Gürbüz, 2019).

Çalışmamızda üniversite öğrencilerinin BOY durumunun saptanması amacıyla YBOYDA ölçeği, gıda güvenliğiyle ilgili tutumların belirlenmesi amacıyla Gıda Güvenliği Tutum ölçeği kullanıldı.

Bu çalışmada, öğrencilerin ortalama toplam puanı $24,80 \pm 8,45$ olarak bulunmuş ve BOY düzeyinin “yeterli” olduğu anlaşılmaktadır. Erkeklerin beslenme okuryazarlığı düzeyi “sınırdadır”, kadınların ise “yeterli” olarak bulunmuştur. YBOYDA alt grupları puanlarının; Genel Beslenme Bilgisi bölümünde ortalama $8,08 \pm 2,21$ puan ve BOY düzeyi “yeterli”, Okuduğunu Anlama bölümünde ortalama $4,63 \pm 1,54$ puan ve BOY düzeyi “sınırdadır”, Besin Grupları bölümünde ortalama $7,06 \pm 3,60$ puan ve BOY düzeyi “yeterli”, Porsiyon Miktarı bölümünde ortalama $1,75 \pm 0,90$ puan ve BOY düzeyi “yetersiz” ve Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiket Bilgisi bölümünde ise ortalama $3,34 \pm 2,12$ puan ve BOY düzeyinin “sınırdadır” olduğu bu çalışmamızda bulunmuştur. YBOYDA alt grupları arasında da karşılaştırma yapılmış ve alt grupların arasında korelasyon olduğu bulunmuştur. Cesur’un yaptığı çalışmada katılımcıların toplam puana göre BOY düzeyinin “yeterli” ve geliştirilen ölçeğin alt gruplarına göre BOY düzeyinin genel beslenme bilgisi, okuduğunu anlama ve yorumlama ve besin grupları bölümünde BOY

düzeyinin “yeterli”, porsiyon miktarı ile gıda etiketi ve sayısal okuryazarlık bölümünde ise BOY düzeyi “yetersiz” olduğu bulunmuştur. Yine bu çalışmaya göre kadınların BOY düzeyi erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Cesur,2014). Yaptığımız çalışmada da kadınların beslenme okuryazarlığı düzeyi erkeklerden daha yüksek olduğu bulundu. Cesur’un çalışmasında kadın ve erkek sayısı birbirine yakinken, yaptığımız çalışmada kadın kalımcı sayısı, erkek katılımcılardan çok fazla olduğu için yaptığımız çalışmada kadınların beslenme okuryazarlığı seviyesinin yüksek olduğu sonucunu vermiş olabilir. Ancak birçok çalışma kadınların beslenme okuryazarlığı düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğunu vurgulamaktadır (Cesur,2014; Kalkan, 2019; Özüpek ve Arslan, 2021). Bununla birlikte, YBOYDA alt grupları ile cinsiyet arasında Genel Beslenme Bilgisi bölümü haricinde ilişki bulunmadığı çalışmamızda anlaşılmaktadır.

Bu çalışmamızda öğrencilerin gıda güvenliği tutumu puanının ortalaması $44,93 \pm 7,14$ olarak bulunmuş ve gıda güvenliği tutumu “kısmen olumlu” olarak değerlendirilmiştir. Memiş’in yaptığı çalışmada öğrencilerin gıda güvenliği tutumu, kadınların “olumlu”, erkeklerin ise “kısmen olumlu” olarak değerlendirilmiştir (Memiş,2009). Yaptığımız çalışmada da kadınların gıda güvenliği durumunun “olumlu”, erkeklerin ise “kısmen olumlu” olarak bulunduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmamızda gıda güvenliği durumu ve beslenme okuryazarlığı ilişkisi araştırılmıştır. Ancak gıda güvenliği ile beslenme okuryazarlığıyla ilgili çalışma henüz yapılmamıştır. Bu konuyla ilgili benzer çalışmada gıda güvenliği ile gıda okuryazarlığı karşılaştırması yapılmıştır. Beslenme okuryazarlığı ve gıda güvenliğiyle ilgili karşılaştırma çalışmalarda henüz yapılmamış olduğundan bu çalışmanın konusu bu iki kavram üzerine oluşturulmuştur.

YBOYDA toplam puanı ile Gıda Güvenliği Tutum puanı birbiriyle karşılaştırılmış ve aralarında ilişki olduğu bulunmuştur.YBOYDA ölçeğinin bölümleri ile gıda güvenliği arasındaki ilişki de anlamlıdır. Beslenme okuryazarlığı bölümleri ve gıda güvenliğiyle ilgili regresyon analizi yapılmıştır.Genel beslenme bilgisi, okuduğunu anlama ve besin grupları bölümlerinin gıda güvenliğine etki ettiği ancak porsiyon miktarı ile sayısal okuryazarlık ve gıda etiketinin gıda güvenliğini etkilemediği bulunmaktadır. Bu durumda çalışmanın dördüncü ve beşinci hipotezleri doğrulanmamaktadır.

Öğrencilerin gelir durumu ile YBOYDA puanları birbiriyle karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilere göre geliri giderden az olanların toplam puan ile bölüm puanlarının geliri gidere eşit veya fazla olan bireylerden daha düşük olduğu bulunmuştur. Ancak gelir durumu ile YBOYDA puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Cesur'un yaptığı çalışmada da sonuç çalışmamıza benzer bulunmuştur (Cesur,2014).

Yaptığımız çalışmada kahvaltılık yapma durumu ve öğün atlama durumu ile YBOYDA puanları arasında karşılaştırma yapılmıştır. Ancak öğün atlama ve kahvaltılık yapma durumuyla beslenme okuryazarlığı düzeyi arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı bulunmuştur. Öğün atlama ve beslenme okuryazarlığıyla ilgili karşılaştırma çalışmalarda yapılmamıştır. Ancak öğün sayısı ile beslenme okuryazarlığıyla ilgili karşılaştırmaya göre beslenme okuryazarlığı ile ana öğün arasında ilişki olduğu bulunmuştur (Kozan,2019).

Çizelge 8'de beslenme bilgi durumu ve beslenme okuryazarlığı puanları arasında karşılaştırma yapılmıştır. Karşılaştırmanın sonucuna göre beslenme bilgi durumunu iyi olduğunu düşünmeyenlerin puanı, kararsız ile beslenme bilgisinin iyi olduğunu düşünenlere göre daha düşük olduğu bulunmuş ve aralarındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Kozan'ın yaptığı çalışmada da sonuç benzer bulunmuştur (Kozan,2019).

Gıda Güvenliği Tutum puanı ile beslenme bilgi durumu, cinsiyet, öğün atlama, kahvaltılık yapma ve gelir durumları arasında karşılaştırma yapılmıştır. Karşılaştırma sonuçlarına göre cinsiyet ve beslenme bilgi durumuyla gıda güvenliği arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu bulunurken; gelir durumu, öğün atlama ve kahvaltılık yapma durumu ile gıda güvenliği arasındaki ilişkinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Çizelge 9 ve Çizelge 10'da gıdadan zehirlenme durumu ile ambalajlı ürün etiket bilgilerinin yeterli olma durumu soruları YBOYDA ve Gıda Güvenliği Tutum puanlarıyla karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilere göre ambalajlı ürünlerin etiket bilgileriyle YBOYDA puanları ve Gıda Güvenliği tutum puanı arasında ilişki anlamlı bulunmazken; gıdadan zehirlenme durumunun YBOYDA toplam puanı ile YBOYDA ölçeğinin birinci, ikinci ve beşinci bölümleriyle ilişkisi anlamlı bulunmaktadır. Ancak Gıda Güvenliği Tutum puanıyla gıdadan zehirlenme durumu arasında ilişki bulunmamaktadır.

VI. SONUÇ

Yaptığımız çalışmada üniversite öğrencilerinin beslenme okuryazarlığı durumu ve gıda güvenliği tutumları araştırılmıştır.

Beslenme okuryazarlığı bireylerin beslenme durumunu ve beslenme alışkanlıklarını etkilemektedir. Beslenme okuryazarlığı düzeyinin bireylerin beslenme bilgi düzeyleriyle ilişkili olduğu yaptığımız çalışma ve diğer çalışmalarda da bulunmuştur. Beslenme bilgi düzeylerinin artırılması beslenme okuryazarlığı düzeyinin yükselmesini sağladığı yapılan çalışmalar tarafından vurgulanmaktadır. Yaptığımız çalışmaya göre üniversite öğrencilerinin beslenme okuryazarlığı düzeyi yeterlidir. Öğrencilerin genelde öğün yapmaya çalıştıkları ancak zaman ayıramama ve yemeğin olmaması gibi sebepler nedeniyle atladığı bulunmuştur. Öğün atlama durumunun beslenme okuryazarlığını etkilemediği bulunmuştur.

Gıda güvenliğinin toplumların hastalıklara karşı korunmasında etkili olduğu bilinmektedir. Ürün etiketine bakma ve hijyen gibi davranışlar bireylerin gıda güvenliği durumunu etkilemektedir. Ancak ürün etiketinin anlaşılabilir olması oldukça önemlidir. Çalışmamızda öğrenciler ürünlerdeki etiket bilgilerinin yetersiz olduklarını düşünmekte ve yedikleri bir gıdadan zehirlendiklerini belirtmektedir. Bu sonuçlara göre bir yerin gıda güvenliği kontrollerinin düzenli olarak yapılması ve etiket bilgilerinin okunabilir ve anlaşılabilir olması gerektiği anlaşılmaktadır. Yaptığımız çalışmada öğrencilerin gıda güvenliği tutumunun olumlu olduğu ve

bilinçli davrandıkları sonucuna varılmıştır. Ancak toplumların gıda güvenliğinin bilinç düzeyinin ölçülmesi için çalışmaların artırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak öğrencilerin beslenme okuryazarlığı ve gıda güvenliğiyle ilgili farkındalıkların geliştirilmesine ve bu kavramlarla ilgili çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre önerilerimiz aşağıdaki gibidir:

- Öğrencilere beslenme ve gıda güvenliğiyle ilgili eğitim programları oluşturulmalıdır.
- Öğrencilerin beslenme alışkanlık durumları takip edilmeli ve sağlıklı beslenmeleri için ücretsiz diyetisyen desteği verilebilir.
- Ürünlerin etiket bilgileriyle ilgili düzenlemeler yapılmalı ve bireylerin anlayabileceği hale getirilmelidir. Ayrıca üründeki içeriklerin hangilerinin sağlık açısından riski olduğuyla ilgili uyarı işaretleri konulabilir.
- Çalışmamızda öğrencilerin beslenme okuryazarlığı ölçeğini cevaplarken ölçeğin sıkıcı olduğunu belirtmişlerdir. Bu bakımdan bireylerin sıkılmayacağı ve uygulanabilirliği daha kolay olan ölçek geliştirilmelidir.
- Gıda güvenliği bilinç durumunu saptayabilmek için gıda güvenliğiyle ilgili ölçek geliştirilmelidir.
- Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin annelerine beslenme ve gıda güvenliği ile ilgili eğitim programları oluşturulmalıdır.

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

INSEL, P., ROSS D., MCMAHON, K., ve BERNSTEIN, M.(2017). **Nutrition,608-649**,Sixth Edition, Jones & Bartlett Learning, LLC.

DUNN, D.S., MANNES, S., (2001). **Statistics and Data Analysis for Behavioral Sciences**,NewYork: McGraw Hill Companies.

KALAYCI, Ş. (Ed). (2006). **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**. 2. Baskı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

MAKALELER

AKBARİNEJAD, F., SOLEYMANİ, M.R. ve SHAHRZADİ L. (2017). “The relationship between media literacy and health literacy among pregnant women in health centers of Isfahan”, **Journal of Education and Health Promotion**, Cilt:6, Sayfa:1-6.

AKTAÇ Ş., SABUNCULAR G., KARGIN D. ve GÜNEŞ F.E. (2018). “Evaluation of Nutrition Knowledge of Pregnant Women before and after Nutrition Education according to Sociodemographic Characteristics”, **Ecology Of Food And Nutrition**, Sayfa:1-15.

- AKTAŞ, N. ve ÖZDOĞAN, Y. (2016). “Gıda ve Beslenme Okuryazarlığı”, **Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi**, Cilt:20, Sayı:2, Sayfalar:146-153.
- ATINÇ M. ve KAHRAMAN T. (2022). “Tüketicilerin Gıda Güvenliği Bilinç Düzeyleri: Almanya, Macaristan ve Türkiye Karşılaştırması”, **Aydın Gastronomy**, Cilt:6, Sayı:2 Sayfalar:179-189.
- AŞCI, Ö., HAZAR, G., VE YILMAZ, M. (2015). “Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerileri ve İlişkili Değişkenler”, **Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 3, Sayfalar: 160-165.
- ALTUN, A. (2010). “Kanada'daki Medya Okuryazarlığı Üzerine Bir Değerlendirme”, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi**, Cilt:10, Sayı:2, Sayfalar:41-57.
- AYDIN, D. ve ABA, Y.A. (2019). “Annelerin Sağlık Okuryazarlığı Düzeyleri ile Emzirme Öz-Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişki”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi(DEUHFED)**, Cilt:12,Sayı:1, Sayfalar: 31-39.
- BASİRİ, R., SPİCER, M. T., LEVENSON, C. W., ORMSBEE, M. J., ORMSBEE, M. J., ve ARJMANDİ, B. H. (2020). “Nutritional Supplementation Concurrent with Nutrition Education Accelerates the Wound Healing Process in Patients with Diabetic Foot Ulcers”, **Biomedicines**, Cilt:8 Sayı:263, Sayfalar:1-14.
- BİLİŞLİ, Y. (2019). “Medya ve Sağlık Arasındaki Sınırları Keşfetmek: Eleştirel Medya Sağlığı Okuryazarlığı Bağlamında Sağlık Haberlerine Yaklaşım”, **Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı:2, Sayfalar:197-219.
- BOSLOOPER-MEULENBELT K, BOONSTRA, M.D.,Y. VAN VLIET,I.M, GOMES-NETO A.W., OSTE, M.C.J.,POELMAN M.P., BAKKER, S.J.L., F. DE WİNTER, A. ve NAVİS, G. J.(2021). “Food Literacy Is Associated With Adherence to a Mediterranean-Style Diet in Kidney Transplant Recipients”, **Journal of Renal Nutrition**, Cilt:31, Sayı:6, Sayfalar: 628-636.

- CENA, H. ve CALDER, P.C. (2020). “Defining a healthy diet: Evidence for the role of contemporary dietary patterns in health and disease”, **Nutrients**, Cilt:12, Sayı:2, Sayfalar: 1-15.
- CHEN, Y., RAN, X, CHEN Y. ve JIANG K. (2021). “Effects of Health Literacy Intervention on Health Literacy Level and Glucolipid Metabolism of Diabetic Patients in Mainland, China: A Systematic Review and Meta-Analysis”. **Journal of Diabetes Research**, Cilt: 2021, Sayfalar: 1-16.
- CHRIST, W.G. ve POTTER, W.J. (1998). “Media Literacy, Media Education, and the Academy”. **Journal of Communication**, Cilt:48 Sayı:1, Sayfa: 5-15.
- CONTENTO, I. R. (2008). “Nutrition Education: Linking Research, Theory, and Practice”, **Asia Pac J Clin Nutr**, Cilt:17 Sayı:1, Sayfalar: 176-179.
- CULLEN, T., HATCH J., MARTIN W., HIGGINS J.W. ve SHEPPARD R. (2015). “Food literacy: Definition and framework for action” **Canadian Journal of Dietetic Practice and Research**, Cilt:76, Sayı:3, Sayfalar: 140-145.
- DEMİR ÖZDENK, G. ve ÖZCEBE, L.H. (2018). “Bir üniversite çalışanlarının beslenme okuryazarlığı, beslenme davranışları ve ilişkili faktörler”, **Turkish Journal of Public Health**, Cilt:16,Sayı:3, Sayfalar: 178-189.
- ERİM A. ve KILIÇ M.(2022). “İletişim Bozuklukları Bağlamında Erken Okuryazarlık Becerileri Üzerine Genel Bir Bakış” **Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi**, Cilt:7, Sayı: 2, Sayfalar: 313-326.
- ERMİŞ E., DOĞAN, E., ERİLLİ, N.A. ve SATICI, A.(2015). “Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği”, **Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi**, Cilt:6, Sayı:1, Sayfalar:30-40.
- GÖZENER B., ORUÇ BÜYÜKBAY,E. ve SAYILI M.(2009). “Gıda Güvenliği Konusunda Öğrencilerin Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi”, **GOÜ. Ziraat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 26, Sayı:2, Sayfalar: 45-53.
- GÜNEŞ, F. (2019). “Okuryazarlık Yaklaşımları” **Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi**, Cilt:4, Sayı:3, Sayfalar: 224-246.

- GÜNDÜZ O. ve AYDOĞAN C.(2015). “Önlisans Öğrencilerinin Gıda Güvenliği Bilinç Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, **Akademik Yaklaşımlar Dergisi**, Cilt:6, Sayı:1, Sayfalar: 34-44.
- HA, O.R, KİLLIAN, H.J., DAVIS, A.M., LİM S.L., BRUCE, J.M., SOTOS, J.J., NELSON S.C. ve BRUCE, A.S. (2020). “Promoting Resilience to Food Commercials Decreases Susceptibility to Unhealthy Food Decision-Making”, **Frontiers in Psychology**, Cilt:11, Sayfalar:1-15.
- IŞIK, F. ve AYTÖP, Y. (2021). “Hedonik tüketimle yeni medya okuryazarlığı arasındaki ilişki, ampirik bir araştırma”, **Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:3,Sayı:1, Sayfalar: 74-91.
- İNCEDAL SONKAYA, Z., BALCI E. ve AYAR A. (2018). “Üniversite öğrencilerinin gıda okuryazarlığı ve gıda güvenliği konusunda bilgi, tutum ve davranışları: Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Örneği”, **Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi**, Cilt:75, Sayı:1, Sayfalar: 53-64.
- İSTANBULLUGİL, F.R ve GÜRBÜZ, Ü.(2019). “Üniversite Öğrencilerinin Gıda Güvenliği Bilinç Düzeyinin Belirlenmesi; Bişkek Örneği”, **Manas Journal of Agriculture Veterinary and Life Sciences**, Cilt:9, Sayı:2, Sayfalar: 85-90.
- KALKAN, I.(2019). “The impact of nutrition literacy on the food habits among young adults in Turkey”, **Nutrition Research and Practice**, Cilt:13, Sayı:4, Sayfalar: 352-357.
- KARABAL, A.(2019). “Gıda Mevzuatı ve Gıda Güvenliği”, **International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)**, Cilt:3, Sayı:1, Sayfalar:179-198
- KENDİR ÇOPURLAR, C. ve KARTAL, M. (2016). “Sağlık Okuryazarlığı Nedir? Nasıl Değerlendirilir? Neden Önemli?”, **Turkish Journal of Family Medicine & Primary Care**, Cilt:10,Sayı:1, Sayfalar: 42-47.
- KİM J., CHOİ O., YUJİN LEE , LEE Y. ve SONG K. (2021). “A comparison on health-related lifestyle, dietary habits, and depression by exercise frequency

- of college students”, **Nutrition Research and Practice**, Cilt:15 Sayı:3 Sayfalar: 355-366.
- KOÇ, G. ve UZMAY, A. (2015). “Gıda Güvencesi ve Gıda Güvenliği: Kavramsal Çerçeve, Gelişmeler ve Türkiye”, **Tarım Ekonomisi Dergisi**, Cilt:21, Sayı:1, Sayfalar: 39-48.
- KRAUSE, C., SOMMERHALDER, K. ve BEER-BORST,S. (2016). “Nutrition-specific health literacy: development and testing of a multi-dimensional questionnaire”,**Ernährungs Umschau**, Cilt:63, Sayı:11, Sayfalar: 214-220.
- LAİ, I.-J., CHANG, L.-C., LEE,C.-K. ve LİAO, L.-L. (2021) “Nutrition Literacy Mediates the Relationships between Multi-Level Factors and College Students’ Healthy Eating Behavior: Evidence from a Cross-Sectional Study”, **Nutrients**,Cilt:13, Sayı:3451, Sayfalar:1-12
- LİM,S., BEAUCHAMP, A., DODSON, S., O’HARA, J., MCPHEE, C., FULTON, A., WİLDEY, C. ve OSBORNE, R.H. (2017). “Health Literacy and Fruit And Vegetable Intake in Rural Australia”, **Public Health Nutrition**, Cilt:20,Sayı:15, Sayfalar:2680-2684.
- MARCHELLO, N.J., DALEY, C.M., SULLİVAN, D.K., NELSON-BRANTLEY, H.V., HU, J. ve GİBBS, H.D.(2021). “Nutrition Literacy Tailored Interventions May ImproveDiet Behaviors in Outpatient Nutrition Clinics”, **J Nutr Educ Behav.**, Sayfalar: 1-7
- MADALI, B., DİKMEN, D., ve PİYAL, B. (2017). “Beslenme Bilgi Düzeyinin Değerlendirilmesinde Sağlık Okuryazarlığı Yeterli mi?”, **Beslenme ve Diyet Dergisi**, Cilt: 45, Sayı: 2, Sayfalar: 153-160.
- MAGNANİ, J.W., MUJAHİD, M.S., ARONOW, H.D., CENÉ, C.W., DİCKSON, V.V., HAVRANEK, E., MORGENSTERN, L. B., PAASCHE-ORLOW, M.K., POLLAK, A. ve WİLLEY, J.Z.(2018). “Health Literacy and Cardiovascular Disease: Fundamental Relevance to Primary and Secondary Prevention: A Scientific Statement From the American Heart Association”,**Circulation**, Cilt:138, Sayı:2, Sayfalar:48-74.
- MCNAMARA, J., MENA, N. Z., NEPTUNE L. ve PARSONS K.(2021) “College Students’ Views on Functional, Interactive and Critical Nutrition Literacy: A

Qualitative Study”, **International Journal of Environmental Research and Public Health**, Cilt:18, Sayı:1124, Sayfalar:1-12.

NEKİTSİNG, C., HETHERINGTON, M. M. ve BLUNDELL-BİRTİLL, P. (2018). “Developing Healthy Food Preferences in Preschool Children Through Taste Exposure, Sensory Learning, and Nutrition Education”, **Current Obesity Reports**, Cilt: 7, Sayfalar:60-67.

OĞUR S.(2020). “Bitlis’teki Tüketicilerin Gıda Güvenliği ve Gıda Hijyeni Konusundaki Bilgi ve Tutumları”, **BEÜ Fen Bilimleri Dergisi**, Cilt:9, Sayı:2, Sayfalar: 780-796.

ÖZAKAR AKÇA S. VE SELEN F.(2015). “Üniversite öğrencilerinin öğün atlamaları ve günlük fiziksel aktivitelerinin beden kütle indeksi (BKI) üzerine etkisi”, **TAF Preventive Medicine Bulletin**, Cilt:14, Sayı:5, Sayfalar:394-400.

ÖZBAY, M. (2005). “Bilim ve Kültür Aktarıcısı Olarak Yazı” **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)**, Cilt:67,Sayı:2, Sayfalar:67-74.

ÖZENOĞLU, A., GÜN, B., KARADENİZ, B., KOÇ, F., BİLGİN, V., BEMBEYAZ, Z. ve SAHA, B.S., (2021). “Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığının Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutumlar ve Beden Kütle İndeksi İle İlişkisi”, **Life Sciences (NWSALS)**, Cilt:16, Sayı:1, Sayfalar:1-18.

ÖNAL, İ. (2010). “Tarihsel Değişim Sürecinde Yaşam Boyu Öğrenme ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi”, **Bilgi Dünyası**, Cilt:11,Sayı:1, Sayfalar:101-121.

ÖZÜPEK G. ve ARSLAN M.(2021). “Popüler Diyet Uygulama, Beslenme Okuryazarlığı ve Beden Kütle İndeksi İlişkisinin Değerlendirilmesi:Beslenme ve Diyetetik Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma”, **Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi**, Sayı:3, Sayfalar:340-350.

ÖZTÜRK, D., AYDIN ERYILMAZ, G. ve KILIÇ, O.(2019).“Öğrencilerin Gıda Güvenliğiyle İlgili Bilinç Düzeylerine Göre Tüketim Davranışlarının

- Belirlenmesi: Ordu Üniversitesi Örneği”,**Türk Tarım-Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi**,Cilt:7,Sayı:10, Sayfalar:1611-1617.
- PAAKKARİ,L., TORPPA, M., MAZUR, J., BOBEROVA, Z., SUDECK G., KALMAN,M. ve PAAKKARİ,O. (2020). “A Comparative Study on Adolescents' Health Literacy in Europe: Findings from the HBSC Study”, **Environmental Research and Public Health**, Cilt:17 Sayı:3543, Sayfalar:1-12.
- PAPADAKİ, A., NOLEN-DOERR, E. ve MANTZOROS, C. S. (2020). “The Effect Of The Mediterranean Diet on Metabolic Health: A Systematic Review and Meta-Analysis Of Controlled Trials in Adults”, **Nutrients**, Cilt:12, Sayı:3342, Sayfalar: 1-21.
- PEKCAN, A.G.(2020). “COVID-19 Salgını: Diyetisyenlerin Rolü ve Rehberler”, **Beslenme ve Diyet Dergisi**, Cilt:48,Sayı:1, Sayfalar:1-9.
- REA, J., WALTERS, K. ve AVGERİNOU, C. (2019). “How effective is nutrition education aiming to prevent or treat malnutrition in community-dwelling older adults? A systematic review”, **European Geriatric Medicine**, Sayfalar:1-20.
- RENTERÍA, M.A., VONK, J.M.J., FELIX, G., AVILA, J.F., ZAHODNE, L.B., DALCHAND, E., FRAZER, K.M., MARTÍNEZ, M.N., SHOUEL, H.L. ve MANLY, J.J. (2019). “Illiteracy, Dementia Risk, and Cognitivetrajectories Among Older Adults with Low Education”, **Neurology**, Cilt:93, Sayı:24, Sayfalar:1-10.
- SİLK K. J., SHERRY J., WINN B., KEESECKER N., HORODYNSKİ M.A. ve SAYİR A. (2008). “Increasing Nutrition Literacy: Testing the Effectiveness of Print, Web site, and Game Modalities” **Journal of Nutrition Education and Behavior**, Cilt:40 Sayı:1, Sayfalar: 3-10.
- SPRONK, I., KULLEN C., BURDON C. ve O’CONNOR H.(2014). “Relationship between nutrition knowledge and dietary intake”, **British Journal of Nutrition**, Cilt:111, Sayfalar:1713-1726.

- TUNA, F. (2015). "What is the Level of Undergraduate Students' Geographic Literacy in Turkey?". **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)**, Cilt:30, Sayı:2, Sayfalar:126-136.
- ULAŞ KADIOĞLU, B.(2019). "Gıda ve Beslenme Okuryazarlığı Ölçeklerin İncelenmesi", **Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi**, Cilt:1, Sayı:1, Sayfalar: 13-20.
- UZMAY, A., YERCAN, M. ve ALBAYRAM DOĞAN, Z.(2015). "Assessment Of Food Security In The World And Turkey", **Works of the Faculty of Agriculture and Food Sciences, University of Sarajevo**, Cilt:61, Sayı:66/1, Sayfalar:458-462.
- UZUNÖZ M., ORUÇ BÜYÜKBAY, E. ve GÜLSE BAL, H. S.(2008). "Kırsal Kadınların Gıda Güvenliği Konusunda Bilinç Düzeyleri (Tokat İli Örneği)", **U. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi**, Cilt:22 Sayı:2 Sayfalar:35-46.
- VELARDO, S. (2015). "The Nuances Of Health Literacy, Nutrition Literacy,And Food Literacy",**Journal Of Nutrition Education And Behavior**, Cilt:47, Sayı:4, Sayfalar: 1-5.
- VENTRİGLİO, A., SANCASSIANİ, F., CONTU, M. P., LATORRE, M., Dİ SLAVATORE, M., FORNARO, M., ve BHUGRA, D. (2020). " Diet and its Benefits on Health and Mental Health: A Literature Review", **Clinical Practice & Epidemiology in Mental Health**, Cilt:16, Sayfalar:156-164.
- YILDIZ M., ATEŞ S., YILDIRIM K. ve RASİNSKİ T. (2011). "Okumaz Yazmaz Türk Kadınların Perspektifinden Okuryazarlık ve Okumaz Yazmazlık: Fenomonolojik Bir Çalışma", **Uluslararası İnsani Bilimler Dergisi**, Cilt: 8, Sayı:1, Sayfalar: 740-759.
- YILMAZ GÜVEN, D., BULUT, H. ve ÖZTÜRK, S. (2018). "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sağlık Okuryazarlığı Düzeylerinin İncelenmesi / Examining the Health Literacy Levels of Health Sciences Faculty Students", **Journal of History Culture and Art Research**, Cilt:7,Sayı:2, Sayfalar: 400-409.

YILMAZEL, G. ve ÇETİNKAYA, F. (2016). “Sağlık Okuryazarlığının Toplum Sağlığı Açısından Önemi”, **TAF Preventive Medicine Bulletin**, Cilt:15, Sayı:1, Sayfalar: 69-74.

ZOELLNER, J., CONNELL, C., BOUNDS, W., CROOK, L. ve YADRICK, K. (2009). “Nutrition Literacy Status and Preferred Nutrition Communication Channels Among Adults in the Lower Mississippi Delta.”, **Preventing Chronic Research**, Cilt:6, Sayı: 4, Sayfalar:1-11.

TEZLER

ALPUĞUZ, G.(2007). “Ortaöğretim Öğrencileri (I. ve II. Sınıf) Ve Üniversite Öğrencilerinde (I. ve IV. Sınıf) Gıda Hijyeni Konusuna İlişkin, Bilgi Ve Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Biyoloji Öğretmenliği Bilim Dalı, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.

CESUR, B. (2014). “Sivas İl Merkezi Yetişkin Nüfusta Beslenme Okuryazarlığı Durumu ve Yaşam Kalitesi İle İlişkisi” (Yayımlanmış Doktora Tezi), Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas Üniversitesi.

CİMBARO, M.A. (2008). “Nutrition Literacy: Towards A New Conception For Home Economics Education”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Master of Arts, The University of British Columbia.

KOZAN, E.H.(2019). “Fazla Kilolu ve Obez Olan ve Olmayan Erişkin Kadınların Beslenme Okuryazarlığı ve Etkileyen Faktörler” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Hemşireliği Programı, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa.

MEMİŞ, E.(2009). “Ortaöğretim Kurumlarının Yemekhanelerinde Çalışan Personelin, Öğrencilerin ve Öğretmenlerin Gıda Güvenliği Konusunda Bilgi ve Tutumları” (Yayımlanmamış Doktora Tezi),Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi ve Beslenme Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi.

ONURLUBAŞ, E.(2015). “Tüketicilerin Gıda Güvenliği Konusunda Bilinç Düzeylerinin Ölçülmesi: Tokat İli Örneği” (Yayımlanmamış Doktora

Tezi).Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

PINARLI, Ç.(2019). “Kadınlarda Beslenme Okuryazarlığı ve Beslenme Durumu İle Tip 2 Diyabet Riski Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi.

UZUN R.(2019). “Üniversite Öğrencilerinde Beslenme Okuryazarlığı Durumu ve Obezite ile İlişkisi” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erciyes Üniversitesi.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

URL-1: “Nutrition”, WHO, <https://www.who.int/health-topics/nutrition> (Erişim Tarihi:25.06. 2022)

URL-2: “Definitions of Health Terms: Nutrition”, Medline Plus, <https://medlineplus.gov/definitions/nutritiondefinitions.html> (Erişim Tarihi:20.10.2022)

URL-3: “Literacy”, UNESCO, <https://en.unesco.org/themes/literacy> (Erişim Tarihi:06.08.2022)

URL-4: “Meeting Commitments: Are countries on track to achieve SDG 4?”, UNESCO, <https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/meeting-commitments-are-countries-on-track-achieve-sdg4.pdf> (Erişim Tarihi:15.08.2022)

DİĞER KAYNAKLAR

FAO, (2022). “The State of Food Security and Nutrition in the World 2022,Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable”, Rome: Food and Agriculture Organization.

AKBULUT, Y. (2015). “Sağlık Okuryazarlığının Sağlık Harcamaları Ve Sağlık Hizmetleri Kullanımı Açısından Değerlendirilmesi”, Editörler: F. Yıldırım ve A. Keser, **Sağlık Okuryazarlığı**, Sayfalar: 1-28, Ankara Üniversitesi.

- NUTBEAM, D. (2017). “WHO Discussion Paper: Promoting, measuring and implementing health literacy-Implications for policy and practice in non-communicable disease prevention”, Australia.
- WHO. (2013). “Health Literacy : The Solid Facts”, Editör: J. M. Ilona Kickbusch, WHO Regional Office for Europe.
- WHO. (2022). “World Health Statistics 2022: Monitoring Health For The Sdgs, Sustainable Development Goals”, Geneva: World Health Organization.
- DEMİR, E. (2019). “Örnekleme Kuramı”, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı.

EKLER

ANKET SORULARI

Demografik Özellikler

1.Okuduğunuz Üniversite?

- İstanbul Aydın Üniversitesi(İAÜ)
 İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi (İSTÜN)

2.Yaşınız: .....

3.Cinsiyetiniz?

- Erkek Kadın

4.Medeni durumunuz:

- Bekar Evli

5.Kaçıncı Sınıftasınız?

- 1.Sınıf 2.Sınıf 3.Sınıf 4.Sınıf
 5.Sınıf (Tıp Öğrencileri için) 6.Sınıf (Tıp Öğrencileri için) Uzatmalı Öğrenci

6.Okuduğunuz bölüm

- Sağlık Yönetimi
 Hemşirelik
 Tıp
 Fizyoterapi ve Rehabilitasyon
 Sosyal Hizmet
 Çocuk Gelişimi
 Beslenme ve Diyetetik
 Odyoloji

7.Kiminle yaşıyorsunuz?

- Yalnız yaşıyorum
 Ailemle/Aile bireyleriyle yaşıyorum
 Arkadaşlarımla/ Arkadaşımınla yaşıyorum
 Yurt/Hotel/Hostelde kalıyorum
 Evliyim ve eş ve/veya çocuğumla kalıyorum

8. Gelir durumunuz nedir?

Gelir giderden az Gelir gidere eşit Gelir giderden fazla

9.Okuduğunuz bölümü kendi isteğinizle mi seçtiniz?

Evet Hayır Kısmen

10.Okuduğunuz okuldan memnun musunuz?

Evet Hayır Kısmen

11.Herhangi bir işte çalışma durumunuz:

Çalışıyor Çalışmıyor

12.Annenizin eğitim durumu:

Okuryazar Okuryazar değil İlköğretim Lise
 Üniversite Yüksek Lisans/Doktora

13.Babanızın eğitim durumu:

Okuryazar Okuryazar değil İlköğretim Lise
 Üniversite Yüksek Lisans/Doktora

Beslenme Durumu ve Gıda Tercihleri

1.Sabah kahvaltı yapıyor musunuz?

Evet Hayır Bazen

2. Kahvaltınızı nerede yapıyorsunuz?

- Evde yapıyorum
 Dışarıdan tost vb. alırım
 Okulun kantininde yerim
 Bir restoranda kahvaltı yaparım
 Okul veya yurt yemekhanesi
 Kahvaltı yapmıyorum

3. Günde kaç öğün yemek yersiniz? (Ara öğünler dâhil)

- 1-2 öğün 3 öğün 4 öğün 5 öğün 6 öğün

4. Öğün atlıyor musunuz?

- Evet Hayır

5. Sabah öğünlerini hangi sıklıkla atlıyorsunuz?

- Her zaman
 Sık sık
 Bazen
 Nadiren
 Hiçbir zaman

6. Öğle öğünlerini hangi sıklıkla atlıyorsunuz?

- Her zaman
 Sık sık
 Bazen
 Nadiren
 Hiçbir zaman

7. Akşam öğünlerini hangi sıklıkla atlıyorsunuz?

- Her zaman
 Sık sık
 Bazen
 Nadiren
 Hiçbir zaman

8. Ara öğünlerinizi hangi sıklıkla atlıyorsunuz?

- Her zaman
 Sık sık
 Bazen
 Nadiren
 Hiçbir zaman

9. Neden öğün atlıyorsunuz?

- Yemeğin kolay hazırlanmaması
 Yemeği hazırlamaya vakit bulamıyorum
 Canım istemiyor
 Diğer (_____)

10. Okulda öğle yemeğinizi nerede yiyorsunuz?

- Okul yemekhanesinde
 Okul kantininde
 Okul dışında
 Evden yiyecek getiriyorum
 Diğer (_____)

11. Bu konudaki tercihinizin nedeni nedir?

- Okul yemekhanesinin temiz ve sağlıklı olması
 Sevdiğim yemeklerin çıkması
 Fastfood yiyecekleri daha çok sevmem
 Ailemin ekonomik gücü
 Diğer (_____)

12. Daha çok hangi tip yemekleri ya da yiyecekleri tercih ediyorsunuz?

- Etlı yemekler
 Sebze yemekleri
 Fastfood yiyecekler
 Tost (Kaşarlı, peynirli vb.)
 Köfte ve benzeri yemekler
 Diğer (_____)

13. Bu konudaki tercihinizi en çok kimler etkiliyor?

- Ailem
 Arkadaşlarım
 Ailemin ekonomik durumu
 Tamamen kendi tercihim
 Medya

14. Beslenme durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?

- Sağlıklı beslendiğimi düşünüyorum
 Kararsızım
 Sağlıklı beslendiğimi düşünmüyorum

15. Beslenme bilgi düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz?

- Beslenme bilgimin iyi olduğunu düşünüyorum
 Kararsızım
 Beslenme bilgimin iyi olduğunu düşünmüyorum

16. Beslenme veya gıda ile ilgili herhangi bir eğitim/bilgi aldınız mı, aldıysanız bu eğitimi/bilgiyi nereden aldınız?

- Hayır, almadım.
 Okulda ders olarak
 Sağlık personelinin
 Beslenme kitaplarından
 İnternet, televizyon, radyo, gazete, dergiden
 Ailemden, arkadaşlarımdan
 Diğer, açıklayınız _____

17. Genel olarak aşağıdaki kaynaklardan hangisinden gelen beslenme, diyet veya gıda ile ilgili bilgilere gúvenirsiniz?

-)Doktor, hemşire veya diğer sağlık personeli
-)Beslenme uzmanı ya da diyetisyen
-)Aile
-)Arkadaşlar
-)Ders kitapları
-)Gazeteler veya dergiler
-)İnternet
-)Televizyon- Radyo
-)Sağlık kuruluşları

18.Gıda Gúvenliđi kavramını daha önce duydunuz mu? ( ) Evet ( ) Hayır

19. Gıda maddesi satın alırken son kullanım tarihine hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

-) Her zaman
-) Sık sık
-) Bazen
-) Nadiren
-) Hiçbir zaman

20. Gıda maddesi satın alırken içindekilere hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

-) Her zaman
-) Sık sık
-) Bazen
-) Nadiren
-) Hiçbir zaman

21. Gıda maddesi satın alırken etiket bilgilerine hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

-) Her zaman
-) Sık sık
-) Bazen
-) Nadiren
-) Hiçbir zaman

22. Gıda maddesi satın alırken kalorisine hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

-) Her zaman
-) Sık sık
-) Bazen
-) Nadiren
-) Hiçbir zaman

23. Gıda maddesi satın alırken besin değerlerine hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

-) Her zaman
-) Sık sık
-) Bazen
-) Nadiren
-) Hiçbir zaman

24. Gıda maddesi satın alırken vitamin ve minerallerine hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

- Her zaman
- Sık sık
- Bazen
- Nadiren
- Hiçbir zaman

25. Gıda maddesi satın alırken alerjen uyarısına hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

- Her zaman
- Sık sık
- Bazen
- Nadiren
- Hiçbir zaman

26. Gıda maddesi satın alırken gramajına hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

- Her zaman
- Sık sık
- Bazen
- Nadiren
- Hiçbir zaman

27. Gıda maddesi satın alırken fiyatına hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

- Her zaman
- Sık sık
- Bazen
- Nadiren
- Hiçbir zaman

28. Gıda maddesi satın alırken saklama talimatına hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

- Her zaman
- Sık sık
- Bazen
- Nadiren
- Hiçbir zaman

29. Gıda maddesi satın alırken raf ömrüne hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

- Her zaman
- Sık sık
- Bazen
- Nadiren
- Hiçbir zaman

30. Gıda maddesi satın alırken şekerine hangi sıklıkla dikkat edersiniz?

- Her zaman
- Sık sık
- Bazen
- Nadiren
- Hiçbir zaman

31. Gıda maddesi satın alırken kolesterolüne hangi sıklıkla dikkat edersiniz?
 Her zaman
 Sık sık
 Bazen
 Nadiren
 Hiçbir zaman
32. Ambalajlı gıdaların etiket bilgileri sizce yeterli mi?
 Evet Hayır
33. Gıda maddelerinden kaynaklanan en önemli sağlık riski sizce hangisidir?
 Gıda enfeksiyonları (ishal, kusma vb.)
 Gıda zehirlenmeleri
 Kanser
 Bu konuda hiçbir fikrim yok
 Diğer (.....)
34. Yediğiniz bir gıdadan dolayı hastalandınız mı (kusma, ishal vb. şikâyetleriniz oldu mu)?
 Evet Hayır
35. Cevabınız evet ise nerede yediniz?
 Restoran
 Ev
 Okul yemekhanesi
 Kantin
 Büfe
 Sokak satıcıları
 Yemiyorum
36. El yıkama alışkanlığınızı belirtiniz.
 Tuvaletten önce elimi yıkarım
 Tuvaletten sonra elimi yıkarım
 Yemekten önce elimi yıkarım
 Yemekten sonra elimi yıkarım
 Elim kirlenince elimi yıkarım
 Evde yiyecek hazırlamaya başladıktan sonra elimi yıkarım
 Evde yiyecek hazırlamaya başlamadan önce elimi yıkarım

Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı (YBOYDA)

1.Bölüm Genel Beslenme Bilgisi

1. Sağlık açısından en yararlı tahıl ürünü aşağıdakilerden hangisidir?
a.Makarna   b.Pirinç pilavı   c. Mısır unu   d.Tam buğday ekmeği
  2. Hangisi en sağlıklı yağ kaynağıdır?
a.Margarin   b.Kuyrukyacağı   c.Mısır özü yağı   d.Zeytinyağı
  3. Diş sağlığı için hangisi gereklidir?
a.Demir   b. İyot   c. Sodyum   d. Flor
  4. Hangisi yüksek oranda tuz içeren bir besin değildir?
a.Sucuk   b. Turşu   c. Zeytin   d. Taze bezelye
  5. Kemik sağlığı için ..... gereklidir.
a.Kalsiyum   b.Magnezyum   c.Potasyum   d.İyot
  6. Yetişkinler her gün ..... su içmelidir.
a.Bir – iki bardak
b. Üç- dört bardak
c. Sekiz –on bardak
d.Susadıkça
  - 7 . Yemekle birlikte ..... gibi içeceklerin tüketilmesi, vücudunuzun demirden yararlanmasını azaltır.
a.Portakal suyu   b. Limonata   c. Ihlamur   d. Çay
  8. .... grip, nezle gibi hastalıklara karşı korur, diş etlerimizin daha sağlıklı olmasını sağlar.
a.C vitamini   b. B vitamini   c. A vitamini   d. D vitamini
- Ayşe Hanım, market alışverişinde balık, ekmeğe, kutu süt, konserve, yumurta, domates alıyor. Yapması gereken diğer işlerini tamamlıyor ve iki buçuk saat sonra eve dönüyor. Eve gelir gelmez sütü ve dondurulmuş balığı buzdolabına koyuyor.**
9. Ayşe Hanım'ın aldığı yiyeceklerden en erken bozulabilecek olan hangisidir?
a. Balık
b. Süt
c. Domates
d. Yumurta
  - 10 . Balığın en geç kaç saat içinde buzdolabına konması gerekir?
a. 2 saat
b. 3 saat
c. 4 saat
d. 5 saat

2. Bölüm (Okuduğunu Anlama)

Doğumdan itibaren büyüme ve gelişme, sağlıklı ve uzun bir yaşam için vücudumuza gerekli olan bütün maddeleri besinlerle alırız. Her öğünde aynı içeriğe sahip yiyeceklerle beslenirsek eksik ve tek yönlü beslenmiş oluruz. Bu tür beslenme sağlıklı değildir. Sağlıklı beslenmek için, her gün sebze, meyve, et, süt ve tahıl ürünleri gibi değişik besin gruplarından yeterince tüketilmesi, doymuş yağ, trans yağ, kolesterol, tuz ve şeker içeren besinlerin ise az tüketilmesi gerekir. Besin gruplarından herhangi biri alınmadığında, gereğinden az ya da çok alındığında ya da yağ, kolesterol, tuz, şeker oranı yüksek besinler fazla tüketildiğinde büyüme ve gelişme engellenir ve sağlık bozulur. Günümüzde insanların beslenme alışkanlıklarının değişmesi ile birlikte hareketsiz bir yaşam sürdürmesi sonucunda kalp-damar hastalıkları, pek çok kanser türü, kansızlık, yüksek tansiyon, şeker hastalığı, kemik erimesi, şişmanlık gibi sağlık sorunlarının temelinde beslenme alışkanlıkları önemli bir rol oynamaktadır. Gıdaların sağlığı olumsuz yönde etkilememesi için besinlerin taze ve temiz olması da önemlidir. Bu nedenle satın alınacak ürünlerin üretim tarihi, son kullanma tarihi, bakanlıktan izin yazısı gibi etiket bilgileri incelendikten sonra alınmalıdır.

1. Sağlıklı beslenmek için et, süt gibi besinler .....tüketilmelidir.

- a. Fazla
- b. Yeterince
- c. Az
- d. Nadir

2. Olumsuz beslenme alışkanlıkları olan insanlarda ..... gibi hastalıklar gelişebilir.

- a. AİDS
- b. Hepatit B
- c. Yüksek tansiyon
- d. Kızamık

3.....gibi bazı besinler sağlıklı beslenme için sınırlı alınmalıdır.

- a. Sebze
- b. Tuz
- c. Süt
- d. Tahıl ürünleri

4. Her öğünde ..... içeriğe sahip besinlerle beslenirsek sağlıklı beslenmiş oluruz.

- a. Aynı
- b. Çeşitli
- c. Benzer
- d. Az

5. Sizden sağlıklı bir besin seçmeniz istense aşağıdaki fotoğraflarda yer alan yiyeceklerden hangisini tercih edersiniz?

a. Hamburger menü

b. Salata ve balık

c. Kızarmış patates

d. Domates soslu makarna

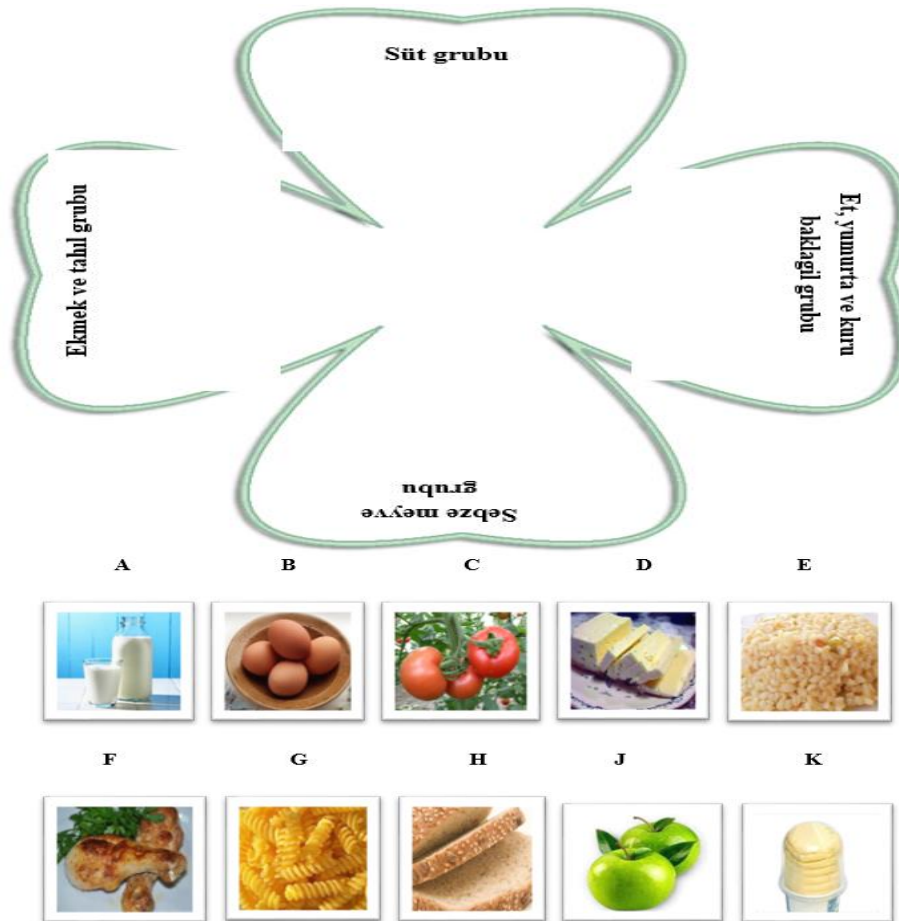

6. Aldığınız ürünün son kullanma tarihinin geçmiş olduğunu fark ettiğinizde ne yaparsınız?

- Tarihi çok geçmemişse kullanırım
- Üründe renk değişimi, kötü koku vb. yoksa kullanırım
- İade ederim ve satıcıyı uyarırım
- Kullanmam, çöpe atarım

3. Bölüm (Besin Grupları)

Resimlerle gösterilen besinlerin üzerindeki harfleri şekilde yer alan uygun besin grupları bölümüne yazınız.

4. Bölüm (Porsiyon Miktarları)

Not: Besinlerin bir porsiyon miktarları soruların yanındaki kutucuklarda belirtilmiştir.

1. Süt grubu besinler günde ..... tüketilmelidir.

- a. Bir porsiyon
- b. İki porsiyon
- c. Dört porsiyon
- d. Beş porsiyon

Süt bir su bardağı (200g)
2 kibrit kutusu büyüklüğünde peynir
(60 g)

2. Et, yumurta, kurubaklagil grubundan günde ..... tüketilmelidir.

- a. Bir porsiyon
- b. İki porsiyon
- c. Dört porsiyon
- d. Beş porsiyon

Kurubaklagil bir çay bardağı (90 g)
Et, tavuk, balık vb. 50-60 g(iki
ızgara köfte kadar)
2 yumurta

3. Sağlıklı yaşam için hergün ..... kuruyemiş yenmelidir.

- a. Sıfır
- b. Bir avuç
- c. İki avuç
- d. Üç avuç

Ceviz, fındık badem vb. bir avuç (30 g)

5. Bölüm (Sayısal Okuryazarlık ve Gıda Etiketleri Okuma)

(Bu bölümde boyunuza ve kilonuza göre beden kütle indeksinizi aşağıdaki formüle göre hesaplayıp BKİ değerinin karşısına yazmanız ve a,b,c,d gruplarından hangisine giriyorsa “değerlendirme” kısmına yazmanız gerekmektedir.)

$$\text{Beden Kitle İndeksi: } \frac{\text{Ağırlık (kg)}}{\text{Boy uzunluğunun karesi(m}^2\text{)}}$$

- a. Zayıf: <20
- b. Normal: 20.0-24.9
- c. Kilolu: 25.0-29.9
- d. Şişman: 30.0-Üstü

1. BKİ:

2. Değerlendirme:

İçindekiler: Buğday unu, bitkisel yağ, glikoz şurubu, aroma verici, tuz, şeker, peynir altı suyu tozu, domates salçası, patates unu, kabartıcılar (sodyum ve hidrojen amonyum karbonat)

Parti-Seri no: 100003335-5444 Üretim Yeri: Sivas Türk Malı Net: 90 g

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın 2013 tarih ve 10002 sayılı izni ile

üretilmiştir.

Besin Öğeleri	100 g	1 paket (90 g)
Enerji(kcal)	456	410
Protein(g)	7.2	6.5
Karbonhidrat (g)	63.3	57.0
Yağ (g)	19.3	17.3
Sodyum (mg)	907	816

3. Bu yiyecekte üç paket yediğinizde kaç kalorilik enerji almış olursunuz?

- a. 1230
- b. 1368
- c. 410
- d. 820

4. Ürünün 100 gramındaki yağ miktarının enerji değeri kaç kaloridir? (1g yağ 9 kcal)

- a. 36.6 kcal
- b. 155.7 kcal
- c. 456 kcal
- d. 173.7 kcal

5. Hangi hastalığı olanlar bu yiyeceği dikkatli tüketmelidir/fazla tüketmemelidir?

- a. Kansızlık
- b. Yüksek tansiyon
- c. Kanser
- d. Kemik erimesi

6. Gıda etiketi üzerinde zorunlu olarak bulunması gereken bilgilerden hangisi yukarıdaki gıda etiketinde bulunmamaktadır?

- a. Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının izni
- b. Türk Standartları Enstitüsü'nün logosu
- c. Son kullanma tarihi
- d. Gıdanın üretildiği ülke

Gıda Güvenliği Tutum Ölçeği

İFADELER	Katılırim	Kısmen Katılırim	Katılmam
1. Herhangi bir gıdayı tüketirken aklıma gelen en son şey hijyendir.			
2. Gıdalarda hijyen sanıldığı kadar önemli bir konu değildir.			
3. Benim için yiyeceğin lezzeti hijyenden daha önemlidir.			
4. Hijyenik olmayan bir gıdanın hastalanmama neden olacağını düşünmüyorum			
5. Benim için yiyeceğin görünüşü hijyenden daha önemlidir			
6. Gıdalarda hijyen konusunu önemsemiyorum.			
7. Beni hijyenden çok karnımı doyurmam ilgilendirir.			
8. Hijyenle ilgili uyarıları hiç dikkate almam.			
9. Yiyecek hazırlarken hijyene dikkat etmem.			
10. Gıda hijyeni konusundaki gelişmeleri yakından takip ederim.			
11. Gıda konusunda en çok önemsedığım konu gıdanın hijyenidir.			
12. Şartlar ne olursa olsun gıda hijyeninden vazgeçemem.			
13. Gıda hijyeni konusundaki her türlü faaliyete gönüllü olarak katılırim.			
14. Gıda konusunda hijyene uymayanları hemen uyarırım.			
15. Bir gıda ürününü tüketirken hep aklımda bir köşesinde hijyen şartlarına uygun olup olmadığı vardır.			
16. Satın aldığım ürünler markalı da olsa hijyeninden emin olmak isterim.			
17. Gıda ile ilgili hizmetlerin sunulduğu ortamlarda öncelikli dikkatimi çeken konu hijyendir.			
18. Elimde olsa tüm ürünlerin hijyenini kendim sağlamak isterdim.			

ÖLÇEK KULLANIM ONAYLARI

Aliye Yaprak Sevinç 02/04/2022, 16.48'de şunu yazdı:

Büşra Hanım merhaba,

Ben Aliye Yaprak Sevinç. Yüksek lisans öğrencisiyim. Sakıncası yoksa geliştirmiş olduğunuz "Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı'nı (YBOYDA)" yüksek lisans tezimde kullanabilir miyim?

Saygılarımla,

Aliye Yaprak Sevinç

E-posta yanıtı:

Merhaba Aliye Yaprak Sevinç,

“Yetişkinlerde Beslenme Okuryazarlığı Değerlendirme Aracı”nı çalışmanızda kullanabilirsiniz. Gerekli bilgileri ekte gönderiyorum. Çalışmanızda kolaylıklar dilerim.

Büşra CESUR

Aliye Yaprak Sevinç 19/04/2022, 12.18'de şunu yazdı:

Merhaba Emel Hanım,

Ben Aliye Yaprak Sevinç. İstanbul Aydın Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. Sakıncası yoksa "Öğretmenlerin Gıda Güvenliği Bilgi Düzeylerinin Tutumlarına Etkisi" adlı makalenizde kullandığınız "Gıda Güvenliği Tutum Ölçeği"ni yüksek lisans tezimde kullanabilir miyim? Bu hafta

etik kurula göndermem gerekiyor.

Saygılarımla,

Aliye Yaprak SEVİNÇ

E-posta yanıtı:

Aliye, merhaba. Atıf yaparak kullanabilirsin. Çalışmada başarılar dilerim.

Emel MEMİŞ KOCAMAN

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sayın Katılımcı,

Katıldığınız bu çalışma bilimsel nitelikte bir araştırma olup konusu “Sağlık Bilimleri Fakültesinde Okuyan Öğrencilerde Beslenme Okuryazarlığı İle Gıda Güvenliği Bilinç Düzeyinin Belirlenmesi”dir. Bu araştırma, İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı’nda yürütmekte olan araştırmacı Aliye Yaprak Sevinç tarafından Dr.Öğr. Üyesi Ülkü Demirci danışmanlığında yapılmaktadır. Bu çalışma beslenme okuryazarlığı ile gıda güvenliği bilinç düzeyinin belirlenmesi üzerinedir ve bilime katkı sağlayabilmek amacıyla yapılmaktadır. Araştırmanın tahmini süresi 20-25 dakikadır. Araştırmaya tahmini 302 kişinin gönüllü olarak katılması planlanmaktadır, sizden anketimize katılmanızı rica ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**. Çalışmaya katılmama ve çalışmanın herhangi bir aşamasında, hiçbir cezaya/yaptırıma maruz kalmaksızın, çalışmadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Araştırmada yer almanız nedeniyle size hiçbir ödeme yapılmayacak ve sizden de hiçbir ücret talep edilmeyecektir. Anketi yanıtlamanız, araştırmaya **katılım için onam verdiğiniz** anlamına gelmektedir. Anketimize katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacı Dyt. Aliye Yaprak SEVİNÇ

Gönüllü	Araştırmacı
Adı Soyadı:	Adı Soyadı: Aliye Yaprak SEVİNÇ
İmzası:	İmzası:
Tarih:	Tarih:
Çalışmaya katılmayı kabul ediyorum.	

ETİK KURUL KARARI

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı: Aliye Yaprak SEVİNÇ

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans: 2020, T.C. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik(İngilizce)

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

Bakırköy İlçe Sağlık Müdürlüğü (Toplum Sağlığı Merkezi) (Stajyer Diyetisyen) (Şubat 2020 - Mart 2020)

Mamabüs Endüstriyel Yemek Üretim (Mektebim Okulları Avcılar) (Stajyer Diyetisyen) (Aralık 2019)

Türkiye Hastanesi (Stajyer Diyetisyen) (Kasım 2019)

Yeni Yüzyıl Üniversitesi Özel Gaziosmanpaşa Hastanesi (Stajyer Diyetisyen) (Mayıs 2018 - Temmuz 2018; Ekim 2019; Mart 2020)

İstanbul Bahçelievler Koza İlkokulu (Stajyer Diyetisyen) (Mart 2018 – Mayıs 2018)

YAYINLAR:

Sevinç, A.Y, Demirci, Ü., 2022. Bariatrik Cerrahide Beslenme, *7. Uluslararası Beslenme Obezite ve Toplum Sağlığı Kongresi*, 28-29 Mayıs 2022 İstanbul, Türkiye.(Sunum)

Sevinç, A.Y, Demirci Ü., 2023 Sağlık Bilimleri Fakültesinde Okuyan Öğrencilerde Beslenme Okuryazarlığı İle Gıda Güvenliği Bilinç Düzeyinin Belirlenmesi, *İstanbul Aydın Üniversitesi Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Geçmişten Günümüze Sağlık, Eğitim ve Yönetimsel Hizmetler Sempozyumu*, 15-17 Mart 2023 İstanbul, Türkiye.(Sunum)